

Praktični vodnik urada EASO o ugotavljanju starosti

Druga izdaja

Zbir praktičnih vodnikov urada EASO

2018

Niti EASO niti osebe, ki delujejo v njegovem imenu, niso odgovorne za uporabo podatkov iz te publikacije.

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2018

© Evropski azilni podporni urad , 2018

Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira.

Za vsako uporabo ali reprodukcijo fotografij ali drugega gradiva, ki ni zaščiteno z avtorskimi pravicami Evropske unije, je treba pridobiti dovoljenje neposredno od imetnikov pravic.

Print	ISBN 978-92-9476-965-7	doi:10.2847/750157	BZ-02-18-896-SL-C
PDF	ISBN 978-92-9476-987-9	doi:10.2847/252340	BZ-02-18-896-SL-N

Praktični vodnik
urada EASO
o ugotavljanju
starosti
Druga izdaja

Zbir praktičnih vodnikov urada EASO

2018

Praktični vodnik urada EASO za ugotavljanje starosti je publikacija, ki temelji na informacijah in smernicah o postopku ugotavljanja starosti in pregledu metod ugotavljanja starosti, ki so že analizirane v publikaciji *EASO age assessment practice in Europe* (Praksa urada EASO na področju ugotavljanja starosti v Evropi) (2013). Vsebuje praktične smernice, ključna priporočila in orodji za uveljavljanje otrokove koristi pri ugotavljanju starosti osebe z večdisciplinarnim in celostnim pristopom. Zagotavlja tudi najnovejše informacije o metodah, ki jih izvajajo države EU+, ter o novih metodah, ki se še ne uporabljajo in ki predstavljajo možne ali prihodnje alternative.

Kazalo

Kratice in okrajšave.....	6
Povzetek	9
Uvod.....	11
Poglavje 1 Okoliščine v zvezi z ugotavljanjem starosti	14
Ugotavljanje starosti z vidika temeljnih pravic	16
Poglavje 2 Otrokova korist in postopkovni zaščitni ukrepi	18
Otrokova korist	18
Presoja otrokove koristi za namen ugotavljanja starosti.....	19
Uporaba načela razlage dvoma v korist prosilca	20
Skrbnik/zastopnik.....	24
Pravica do obveščeniosti.....	25
Pravica otrok do izražanja mnenja in zaslišanja	26
Prostovoljna privolitev po poučitvi in pravica do zavrnitve	27
Načelo zaupnosti in varstvo podatkov v zvezi z vprašanji glede varnosti	28
Usposobljeni strokovnjaki z izkušnjami z otroki.....	28
Najmanj intruzivna metoda.....	29
Natančnost in toleranca napake	32
Povezovanje intruzivnosti in natančnosti	33
Pravica do učinkovitega pravnega sredstva.....	34
Poglavje 3 Postopek ugotavljanja starosti: večdisciplinaren in celosten pristop	35
Večdisciplinaren in celosten pristop k postopku ugotavljanja starosti	35
Diagram postopka ugotavljanja starosti	37
Smernice za postopek ugotavljanja starosti	38
Pri odločanju, ali je ugotavljanje starosti potrebno ali ne	38
Pri izvajanju ugotavljanja starosti.....	39
Poglavje 4 Pregled metod ugotavljanja starosti	41
Diagram metod	41
Smernice za postopno izvajanje metod.....	42
A. Nemedicinske metode	44
B. Medicinske metode (brez sevanja)	49
C. Medicinske metode (s sevanjem).....	53
Poglavje 5 Končna priporočila.....	57
Priloga 1 Glosar	60
Priloga 2 Otrokova korist in ugotavljanje starosti: praktični orodji.....	67
A. Obrazec za presojo koristi	69
B. Kontrolni seznam za presojo otrokove koristi za namen ugotavljanja starosti.....	71
Priloga 3 Pravni okvir in okvir politike.....	74
Priloga 4 Pregled metod in postopkovnih zaščitnih ukrepov, ki se uporabljajo v postopkih ugotavljanja starosti.....	101
Priloga 5 Bibliografija.....	109

Kratice in okrajšave

ADCS	<i>Association of Directors of Children's Services Ltd</i> – vodilno nacionalno združenje v Angliji za zakonsko določene direktorje služb za otroke in njihovo višje vodstvo
AGFAD	študijska skupina za forenzično ugotavljanje starosti pri nemškem združenju za sodno medicino
ALARA	<i>as low as reasonably achievable</i> – najnižja stopnja, ki jo je razumno mogoče doseči (uporablja se pri varstvu pred sevanjem)
AMIF	Sklad za azil, migracije in vključevanje (<i>Asylum, Migration and Integration Fund</i>)
AT	Avstrija
BE	Belgija
BG	Bolgarija
CEAS	Skupni evropski azilni sistem (<i>Common European Asylum System</i>)
CT/CAT	računalniška tomografija/računalniška aksialna tomografija
CY	Ciper
DE	Nemčija
Direktiva o azilnih postopkih (prenovitev)	Direktiva 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (prenovitev)
Direktiva o pogojih za sprejem (prenovitev)	Direktiva 2013/33/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (prenovitev)
Direktiva o preprečevanju trgovine z ljudmi	Direktiva 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ
DK	Danska
Države EU+	države članice EU ter Norveška in Švica
Dublinska uredba III (prenovitev)	Uredba (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vloži državljani tretje države ali oseba brez državljanstva (prenovitev)
EASO	Evropski azilni podporni urad (<i>European Asylum Support Office</i>)
EE	Estonija
EMM	Evropska migracijska mreža
ES	Španija
EU	Evropska unija
Eurodac	evropska zbirka azilnih daktiloskopskih podatkov
FI	Finska
FR	Francija
FRA	Agencija Evropske unije za temeljne pravice (<i>European Union Agency for Fundamental Human Rights</i>)

HU	Madžarska
ICRC	Mednarodni odbor Rdečega križa (<i>International Committee of the Red Cross</i>)
IE	Irska
IOM	Mednarodna organizacija za migracije (agencija Združenih narodov za migracije) (<i>International Organization for Migration</i>)
IT	Italija
Izvedbena uredba št. 118/2014	Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 118/2014 z dne 30. januarja 2014 o spremembi Uredbe (ES) št. 1560/2003 o podrobnih pravilih za uporabo Uredbe Sveta (ES) št. 343/2003 o določitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za azil, ki jo v eni od držav članic vloži državljan tretje države
JRC	Skupno raziskovalno središče, znanstvena služba Evropske komisije, ki s svojimi raziskavami ter neodvisnimi znanstvenimi nasveti, ki temeljijo na dokazih, podpira oblikovanje politik EU (<i>Joint Research Centre</i>)
KOP	Konvencija o otrokovih pravicah
Kvalifikacijska direktiva (prenovitev)	Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (prenovitev)
LT	Litva
LU	Luksemburg
LV	Latvija
MBS	mladoletnik(i) brez spremstva
MRS	magnetnoresonančno slikanje
MT	Malta
NIDOS	fundacija NIDOS (sistem skrbništva za mladoletnike brez spremstva, ki zaprosijo za mednarodno zaščito na Nizozemskem)
NL	Nizozemska
NO	Norveška
NVO	nevladna organizacija
OHCHR	Urad visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice (<i>Office of the High Commissioner on Human Rights</i>)
PL	Poljska
RO	Romunija
SCEP	program za ločene otroke v Evropi (<i>separated children in Europe programme</i>)
SE	Švedska
SI	Slovenija
SIS	obsežen informacijski sistem, ki zagotavlja podporo nadzoru na zunanjih mejah in sodelovanje pri kazenskem pregonu v schengenskem območju
SK	Slovaška

SLTD	podatkovna zbirka o ukradenih, izgubljenih ali preklicanih potovalnih dokumentih, kot so potne listine, osebne izkaznice, prepustnice ZN ali vizumi
UK	Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske
UNHCR	Urad visokega komisarja Združenih narodov za begunce (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)
Unicef	Sklad Združenih narodov za otroke (<i>United Nations Children's Fund</i>)
Uredba Eurodac (prenovitev)	Uredba (EU) št. 603/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi sistema Eurodac za primerjavo prstnih odtisov zaradi učinkovite uporabe Uredbe (EU) št. 604/2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vloži državljan tretje države ali oseba brez državljanstva, in o zahtevah za primerjavo s podatki iz sistema Eurodac, ki jih vložijo organi kazenskega pregona držav članic in Europol za namene kazenskega pregona, ter o spremembi Uredbe (EU) št. 1077/2011 o ustanovitvi Evropske agencije za operativno upravljanje obsežnih informacijskih sistemov s področja svobode, varnosti in pravice (prenovitev)
VIS	Vizumski informacijski sistem
Ženevska konvencija iz leta 1951	Konvencija Združenih narodov o statusu beguncev iz leta 1951 (in Protokol o statusu beguncev iz leta 1967)

Povzetek

Ugotavljanje starosti je še vedno kompleksen postopek z možnimi daljnosežnimi posledicami za prosilce, pri katerih se ta postopek izvaja. Države članice uporabljajo različne metode in postopke ugotavljanja starosti, zanesljivi večdisciplinarni postopki ugotavljanja starosti ob upoštevanju pravic pa niso vedno zagotovljeni. Glede na te izzive je Komisija leta 2017 v sporočilu Evropskemu parlamentu in Svetu z naslovom Zaščita otrok pri migracijah (COM(2017) 211 z dne 12. aprila 2017) pozvala Evropski azilni podporni urad, naj posodobijo svoje smernice o ugotavljanju starosti.

Glavni namen te publikacije je zagotoviti smernice o upoštevanju otrokove koristi pri ocenjevanju potrebe po presoji starosti ter samem načrtovanju in izvajanju ugotavljanja starosti s celostnim in večdisciplinarnim pristopom, pri čemer je poseben poudarek namenjen potrebam in okoliščinam posameznika.

Ta publikacija v podporo organom pri izvajanju načela otrokove koristi:

- analizira vpliv ugotavljanja starosti na druge pravice prosilca in razloge za ugotavljanje starosti;
- vsebuje smernice za uporabo potrebnih načel in zaščitnih ukrepov v postopku ugotavljanja starosti;
- opisuje, kako izvajati postopek ugotavljanja s pomočjo celostnega in večdisciplinarnega pristopa;
- vsebuje vizualni model možnega postopka s poudarkom na postopni uporabi metod za preprečevanje nepotrebnih pregledov;
- proučuje nove metode, ki se uporabljajo za ugotavljanje starosti prosilca, najnovejši razvoj metod, ki so že v uporabi, in vpliv vsake od metod na zaščitne ukrepe in pravice prosilcev;
- zagotavlja ključna priporočila za obravnavo praktičnih izzivov, ki bi se lahko pojavili pred in med različnimi fazami postopka ter po njih;
- vsebuje sklop orodij in referenčnih dokumentov, ki dopolnjujejo informacije, navedene v tem praktičnem vodniku:
 - glosar s ključnimi pojmi,
 - dokumente o mednarodnem, evropskem in nacionalnem pravnem okviru ter smernicah politike, ki se nanašajo na to temo,
 - praktični orodji za zagotavljanje otrokove koristi (obrazec in kontrolni seznam) ter
 - dopolnjen pregled metod in postopkovnih zaščitnih ukrepov, ki se uporabljajo na ozemlju držav EU+.

V publikaciji so opredeljeni in obravnavani številni izzivi, ki se pojavljajo med izvajanjem postopka ugotavljanja starosti, kot so (ne)zadostni razlogi za ugotavljanje starosti, omejitve pri uporabljenih metodah v zvezi z intruzivnostjo in natančnostjo, razdrobljenost ocen, ki temeljijo samo na zunanem videzu, primarna uporaba medicinskih metod (v nekaterih primerih samo ionizirajočega sevanja), večkratni pregledi istega prosilca v različnih državah članicah ali nizka stopnja izvajanja ključnih zaščitnih ukrepov v postopku (npr. ni skrbnika/zastopnika ali učinkovitega pravnega sredstva).

Urad EASO je v odgovor na vse te izzive pripravil ključna priporočila, ki jih temeljito obravnava ta publikacija. Povzete so v nadaljevanju.

- Otrokovo korist bi bilo treba upoštevati ne samo pri identificiranem otroku, temveč tudi v primeru dvoma, ali je prosilec otrok.
- Ugotavljanje starosti ne bi smel biti rutinski postopek. Nujnost ugotavljanja bi moralo biti ustrezno utemeljena na podlagi utemeljenih dvomov o navedeni starosti.
- Uporaba načela otrokove koristi zahteva takšno ugotavljanje starosti, ki je osredotočeno na otroka, pri katerem je otrok v središču in je prilagojeno posebnim potrebam prosilca (spolu, razponu sporne starosti, kulturnemu ozadju itd.).

- Ob prvem pojavu dvoma glede navedene starosti, med ugotavljanjem starosti in dokler se ne pridobijo dokončni rezultati, je treba zagotoviti uporabo načela razlage dvoma v korist prosilca. Prosilca bi bilo treba šteti za otroka in ga tako obravnavati, dokler ni ugotovljeno, da je odrasla oseba.
- Otroku ali domnevnemu otroku je treba dodeliti skrbnika/zastopnika, ki zagotovi, da lahko otrok sodeluje v postopku ugotavljanja starosti, je z njim seznanjen na njemu prijazen in starosti primeren način, ob upoštevanju vidika spola ter v jeziku, ki ga lahko razume, ter da dejansko v celoti razume celoten postopek. Te informacije so bistvene, saj otroku omogočajo, da izrazi svoja stališča, želje in mnenje ter sprejme informirano odločitev o sodelovanju v postopku.
- Pri postopku ugotavljanja starosti je treba izvajati celosten in večdisciplinaren pristop, ki zagotavlja, da se uporabljajo vsi potrebni preverjeni zaščitni ukrepi in načela ter da so zaščitene pravice prosilca.
- Z nobeno izmed metod, ki so trenutno na voljo, ni mogoče določiti točne starosti osebe, zato lahko razpon sporne zadevne starosti zmanjša kombinacija več metod, s katerimi se ne oceni samo telesni razvoj, ampak tudi zrelost in psihološki razvoj prosilca.
- Za ugotavljanje starosti se ne sme uporabiti nobena metoda, ki vključuje goloto ali pregled, opazovanje ali merjenje spolovil ali intimnih predelov telesa.

Uvod

Zakaj je bila pripravljena ta druga izdaja?

Kot je navedeno v akcijskem načrtu EU za mladoletnike brez spremstva (2010–2014) in glede na pomisleke v zvezi z zanesljivostjo in intruzivnostjo metodologij za ugotavljanje starosti prosilcev, je bila uradu EASO zaupana priprava publikacije, v kateri bodo zbrane dobre prakse na področju ugotavljanja starosti. Prva izdaja je bila objavljena decembra 2013. Podobne pomisleke v zvezi z izzivi, ki se pojavljajo pri tem postopku, so ponovno izrazili nacionalni organi na tretji letni konferenci urada EASO o otrocih, ki je potekala decembra 2015 na Malti. V praksi so ugotavljanje starosti in zlasti nekatere izmed metod po letu 2013 doživele hiter razvoj. Zato je to pravi čas za nadaljnji premislek in analizo najnovejšega napredka na tem področju. Urad EASO je pripravil to novo izdajo v skladu s sklepi konference in sporočilom Komisije o zaščiti otrok pri migracijah⁽¹⁾ ter vanjo vključil dopolnjene informacije in izboljšana priporočila o postopku ugotavljanja starosti. Za ta namen je urad EASO dodatno pregledal metodologije ugotavljanja starosti in postopkovne zaščitne ukrepe, ki so se uporabljali na ozemlju EU+ v letu 2016. Ključne ugotovitve te raziskave so na voljo na različnih mestih publikacije v okvirjih s skupnim naslovom „Ključne ugotovitve iz prakse držav EU+“, primeri iz prakse pa so vključeni na ustreznih mestih in v Prilogi 4.

Kako se ta druga izdaja navezuje na druga podporna orodja urada EASO?

Poslanstvo urada EASO je zagotavljati podporo državam članicam EU in pridruženim državam (Lihtenštajnu, Norveški in Švici) pri izvajanju skupnega evropskega azilnega sistema (CEAS). Ta podpora se delno zagotavlja v obliki skupnega usposabljanja, skupne ravni kakovosti in skupnih informacij o državah izvora. Kot vsa podporna orodja urada EASO tudi ta publikacija temelji na skupnih standardih CEAS. Poleg tega jo je treba razumeti kot dopolnilo drugih orodij urada EASO, ki obravnavajo otrokom prilagojene azilne postopke, zlasti *praktični vodnik urada EASO o iskanju družine*⁽²⁾ in modul usposabljanja za razgovore z otroki⁽³⁾.

Vsebina publikacije

Ta druga izdaja vsebuje skupek referenčnega gradiva in smernic o ugotavljanju starosti ter prikaz trenutnega stanja v državah EU+.

Njena vsebina je organizirana v pet medsebojno povezanih sklopov.

- Prvo poglavje, **Okoliščine v zvezi z ugotavljanjem starosti**, vsebuje uvod v temo in obravnava predpogoje, razloge in cilje postopka ugotavljanja starosti.
- Drugo poglavje, **Otrokova korist in postopkovni zaščitni ukrepi**, obravnava vprašanje, kako uresničevati načelo otrokove koristi, ki je zapisano v Konvenciji Združenih narodov o otrokovih pravicah in pravnem redu EU na področju azila, in kako izvajati postopkovne zaščitne ukrepe v postopku ugotavljanja starosti.
- Tretje poglavje, **Postopek ugotavljanja starosti: večdisciplinaren in celosten pristop**, analizira, kako bi se postopek moral izvajati z večdisciplinarnim in celostnim pristopom in v skladu s smernicami iz te publikacije. Vključuje tudi shematski prikaz glavnih korakov, ki jih je treba upoštevati pri ugotavljanju starosti.
- Četrto poglavje, **Pregled metod ugotavljanja starosti**, obravnava najnovejši napredek na področju metod, ki jih je obravnavala prva izdaja, ter nove metode, pri katerih proučuje možne (potencialne

⁽¹⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu – Zaščita otrok pri migracijah – COM(2017) 211, 12. april 2017, na voljo na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0211&from=EN>.

⁽²⁾ Na voljo na spletišču [EASO](#).

⁽³⁾ Dodatne informacije so na voljo na spletišču [EASO](#).

in negativne) vplive na zaščitne ukrepe. Posebna pozornost je namenjena metodam, ki se leta 2013 niso uporabljale ali ki so se od takrat bistveno razvile.

- Peto poglavje, **Končna priporočila**, vsebuje ključna priporočila, katerih namen je povečati učinkovitost postopka ugotavljanja starosti in obenem zagotavljati spoštovanje otrokovih pravic.

To publikacijo dopolnjuje tudi niz **prilog**.

- Priloga 1: Glosar
Cilj te priloge je olajšati opredelitev in/ali zagotoviti splošno razumevanje najpomembnejših pojmov, ki se uporabljajo v postopku ugotavljanja starosti.
- Priloga 2: Otrokova korist in ugotavljanje starosti: praktični orodji
Ta priloga vsebuje obrazec za presojo otrokove koristi in kontrolni seznam za ugotavljanje otrokove koristi, s katerima se oceni, ali je pri določenem postopku ugotavljanja starosti zagotovljeno, da se izvajajo potrebni postopkovni zaščitni ukrepi, ki zagotavljajo ustrezno varstvo pravic posameznega otroka.
- Priloga 3: Pravni okvir in smernice politike
Namen te priloge je zagotoviti referenčno točko za opredelitev ustreznih instrumentov in določb na mednarodni, evropski in nacionalni ravni. Vključuje tudi nezavezujoče smernice in ustrezno sodno prakso ter ustrezna sklicevanja na smernice politike s tega področja.
- Priloga 4: Pregled praks ugotavljanja starosti v državah EU+
Ta priloga vključuje metodologijo in postopkovne zaščitne ukrepe, ki jih uporabljajo države EU+ pri izvajanju tega postopka.
- Priloga 5: Bibliografija
Zbirka virov, ki so bili v pomoč pri pripravi ali oblikovanju vsebine te publikacije.

Področje uporabe druge izdaje

Ta publikacija vsebuje nadaljnje smernice o osrednjih vidikih postopka ugotavljanja starosti, kot je celosten in večdisciplinaren pristop, določa izvajanje načela otrokove koristi ter dopolnjuje informacije, ki so bile zbrane že za prvo izdajo. Čeprav je njena osrednja tema ugotavljanje starosti specifično za namen postopkov v zvezi z mednarodno zaščito, je ta publikacija lahko tudi koristna referenca v drugih primerih, v katerih je potrebno ugotavljanje starosti (migrantski otroci, najnižja starost za kazensko odgovornost itd.).

Ker se pomembni vidiki, kot so metodologije v uporabi, hitro razvijajo, namen teh smernic ni izčrpna obravnava te teme. Zato bodo morda potrebne dodatne izdaje tega vodnika, kar je odvisno od potreb ciljne skupine.

Kako je ta druga izdaja nastala?

To publikacijo je pripravil urad EASO, pregledali pa so jo Evropska komisija, agencije EU, strokovnjaki iz držav EU+ ter mednarodne in nevladne organizacije (NVO). Pomemben prispevek je zagotovila tudi začasna delovna skupina v okviru dveh srečanj, ki sta potekala septembra 2016. Z raznoliko sestavo delovnih skupin je bil zagotovljen obširen in večdisciplinaren prispevek različnih strokovnjakov. Med njimi so bili socialni delavci, forenzični antropologi in raziskovalci s področja radiologije ter policisti in uradniki v uradih za sprejem. Sodelovali so tudi uradniki, ki se ukvarjajo z obravnavo primerov prošenj za azil in so strokovno usposobljeni za otroke, in sicer iz predstavništev držav EU+ (BE, IE, NL, LT, NO), Evropske agencije za temeljne pravice (FRA) in Urada visokega komisarja Združenih narodov za begunce (UNHCR) ter iz drugih ustreznih mednarodnih organizacij in NVO s strokovnimi znanji na tem področju, kot so Mednarodna organizacija za migracije (IOM), fundacija NIDOS, britanski Rdeči križ in program za ločene otroke v Evropi (SCEP) v okviru mednarodne organizacije za zaščito otrok *Defence for Children International*. Ta publikacija je rezultat skupnega strokovnega znanja ter odraža skupne standarde in cilje za zagotovitev varnih in učinkovitih postopkov ugotavljanja starosti z visokokakovostnimi postopki na področju mednarodne zaščite.

Uporaba vodnika

V nadaljevanju je zaradi boljšega razumevanja vodnika opredeljen poseben pomen nekaterih pojmov, ki se pogosto pojavijo v vsebini publikacije (ugotavljanje starosti, biološka starost, kronološka starost, otrok, skrbnik, države EU+). Glosar (Priloga 1 k publikaciji) vsebuje dodatne informacije o teh pojmi in dodatno terminologijo, ki lahko koristi deležnikom na področju ugotavljanja starosti.

Ugotavljanje starosti je postopek, v katerem poskušajo organi oceniti kronološko starost ali razpon starosti osebe, da bi opredelili, ali je posameznik otrok ali odrasla oseba.

Biološko starost določa trenutno stanje posameznika ob upoštevanju potencialne življenjske dobe, kar pomeni, da je lahko ta starost manjša ali večja od kronološke starosti.

Kronološka starost se meri v letih, mesecih in dneh od trenutka rojstva osebe.

Otrok in **mladoletnik** veljata za sopomenki (vsaka oseba, mlajša od 18 let), v tej publikaciji se uporabljata oba pojma. Urad EASO daje prednost pojmu „otrok“, vendar se pojem „mladoletnik“ uporablja takrat, ko se izrecno navaja v pravnih določbah. V tej publikaciji, ki obravnava otroke kot prosilce za azil, pojem **prosilec** pomeni osebo, katere starost ni določena.

Kot je navedeno zgoraj, se pojem **otrok brez spremstva** uporablja kot sopomenka pojmu **mladoletnik brez spremstva** in pomeni otroka/mladoletnika, ki prispe na ozemlje držav EU+ brez spremstva odrasle osebe, ki je zanj odgovorna na podlagi zakonodaje ali prakse zadevne države, in sicer vse dokler taka (odrasla) oseba dejansko ne prevzame skrbi zanj. Vključuje otroka/mladoletnika, ki je ostal brez spremstva po vstopu na ozemlje EU+.

O opredelitvi pojma **skrbnik** ni splošnega soglasja, saj se v praksi pogosto enači z **zastopnikom** otroka ali socialnim delavcem. Kljub temu se v tem vodniku **skrbnik** obravnava kot neodvisna oseba, ki jo določi nacionalni organ in ki zagotavlja otrokovo korist in splošno dobrobit. Evropska komisija je v okviru reforme CEAS⁽⁴⁾ predlagala, da se sklicevanje na „zastopnika“ v veljavnih pravnih instrumentih EU na področju azila nadomesti s sklicevanjem na „skrbnika“. Ker je razprava o reformi CEAS v času priprave te publikacije še potekala, se v celotnem besedilu uporablja pojem **skrbnik/zastopnik**.

Pravni red EU na področju azila obsega naslednje pravne instrumente EU: direktivo o pogojih za sprejem (prenovitev), direktivo o azilnih postopkih (prenovitev), kvalifikacijsko direktivo (prenovitev), direktivo o začasni zaščiti, dublinsko uredbo III in uredbo Eurodac (prenovitev)⁽⁵⁾. Mednarodni, evropski in nacionalni predpisi in pravni instrumenti, ki se nanašajo na ugotavljanje starosti, so zbrani v Prilogi 3 k tej publikaciji z naslovom Pravni okvir in smernice politike.

V tem vodniku se za države članice EU ter Norveško in Švico uporablja izraz države EU+.

⁽⁴⁾ Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi skupnega postopka za mednarodno zaščito v Uniji in razveljavitvi Direktive 2013/32/EU (COM(2016) 467 final, 2016/0224 (COD)), na voljo na strani <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/EN/1-2016-467-EN-F1-1.PDF>. Med pripravo vodnika še ni znano, ali bo na predlog Komisije sprejeta nova uredba oziroma kateri pojmi točno bodo v njej uporabljeni. Zato se je treba zavedati, da bi direktivo o azilnih postopkih (prenovitev) nekoč v prihodnosti lahko razveljavila in nadomestila uredba z nekaterimi spremenjenimi določbami.

⁽⁵⁾ Pravna besedila in njihovi prevodi so na voljo na naslednjih naslovih:
[direktiva o pogojih za sprejem](#) (prenovitev);
[direktiva o azilnih postopkih](#) (prenovitev);
[kvalifikacijska direktiva](#) (prenovitev);
[Dublinska uredba III](#);
[uredba Eurodac](#).

Poglavje 1 Okoliščine v zvezi z ugotavljanjem starosti

Starost je bistven element identitete otroka. Pravni red EU⁽⁶⁾ in KOP (člen 1) opredeljujeta otroštvo glede na starost: Otrok/mladoletnik je vsaka oseba, mlajša od 18 let.

Iz te opredelitve izhajata dve glavni posledici. Prva je, da se konvencija uporablja za vsako osebo, mlajšo od 18 let. Drugič, kot je določeno v pravnem redu EU, je vsak prosilec za mednarodno zaščito, ki je mlajši od 18 let, upravičen do postopkovnih zaščitnih ukrepov, prilagojenih otrokom, in posebnih pogojev za sprejem.

Starost je kljub nenehnemu spreminjanju bistvena lastnost **posameznikove identitete**. Kot del osebnega statusa osebe določa odnos med državo in osebo. Zato lahko spremembe starosti sprožijo posebne pravice in obveznosti, na primer da oseba šteje za odraslo, ko dopolni

18 let. Vendar starost 18 let ni vedno odločilen dejavnik za pridobitev novih pravic ali obveznosti ali polne opravilne sposobnosti v nekaterih vidikih, kot so služenje vojaškega roka, starost za pridobitev popolne poslovne sposobnosti, najnižja starost za kazensko odgovornost, starost, pri kateri oseba lahko privoli v poroko, ali starost, primerna za zaposlitev ali spolne odnose. Ti pragovi se lahko odvisno od nacionalne zakonodaje dosežejo pri manjši kronološki starosti.

Kadar je starost osebe znana, se na tej podlagi vzpostavi odnos med osebo in državo, člena 7 in 8 KOP pa na tej podlagi določata naslednje ključne obveznosti držav pogodbenic, ki so povezane s starostjo:

- vpis otroka v rojstno matično knjigo takoj po rojstvu;
- spoštovanje otrokove pravice do ohranjanja lastne identitete in
- čimprejšnja ponovna vzpostavitev njegove identitete.

V skladu s temi določbami je treba vse otroke vpisati v rojstno matično knjigo ob rojstvu in zagotoviti dokumentirana dokazila o njihovi identiteti. Vendar statistični podatki Združenih narodov⁽⁷⁾ kažejo, da je v obdobju 2003–2007 o skupnem številu živorojenih otrok poročalo manj kot 10 % afriških držav⁽⁸⁾, medtem ko je delež evropskih držav znašal 90 %. Nizka stopnja vpisa rojstev v matično knjigo v državah izvora je eden izmed razlogov, zaradi katerih prosilci za mednarodno zaščito lahko prispejo v EU **brez dokumentov** ali z dokumenti, ki veljajo za nezanesljive. Za glavne države izvora prosilcev za mednarodno zaščito je značilna neenotna stopnja vpisov rojstev v matično knjigo: na primer, v Somaliji so bili ob rojstvu vpisani samo 3 % otrok, mlajših od pet let, v Afganistanu pa ta delež znaša 37 %⁽⁹⁾ (ti odstotki se nanašajo na sedanje število rojstev). Po podatkih oddelka Združenih narodov za statistiko ta delež pri otrocih, ki so bili rojeni pred 14 do 18 leti (starost otrok brez spremstva, ki prispejo v Evropo), znaša manj kot 6–10 %. Poleg tega lahko drugi dejavniki, kot so izvor s podeželja ali pripadnost manjšini ali določeni družbeni skupini (kasta, pleme itd.), omejijo dostop do vpisa rojstva v matično knjigo. Neosveščenost glede pomena vpisa ali nepoznavanje postopkov vpisa rojstev povečuje tudi razlike na področju vpisa rojstev znotraj iste države. Zaradi nizkih stopenj vpisa rojstev v matično knjigo imajo otroci težave pri dokazovanju identitete in starosti z dokumentarnimi dokazili, zaradi tega pa lahko ostanejo brez zaščite in tudi brez pravic, ki jim pripadajo. Poleg nizkega deleža vpisanih rojstev lahko pride tudi do težav pri sami izdaji rojstnih listov v državah, ki so v vojni ali oboroženem spopadu ali v katerih jih organi ne želijo izdati. Odsotnost dokumentov, ki dokazujejo, da je otrok mlajši od 18 let, lahko neposredno vplivajo na to, da se jih prizna kot imetnike otrokovih pravic.

⁽⁶⁾ Glej člen 2(d) direktive o pogojih za sprejem, člen 2(l) direktive o azilnih postopkih, člen 2(k) kvalifikacijske direktive, člen 2(i) dublinske uredbe III in člen 2(6) direktive o preprečevanju trgovine z ljudmi.

⁽⁷⁾ http://unstats.un.org/unsd/demographic/CRVS/VS_availability.htm.

⁽⁸⁾ Prav tam, na podlagi celotnih sistemov vpisa.

⁽⁹⁾ http://data.unicef.org/wp-content/uploads/2015/12/Birth_registration_May-2016.xlsx.

Zaradi tega se jih lahko pri zadevah, kot so služenje vojaškega roka, poroka ter dostop do trga dela in pravosodja, obravnava kot odrasle osebe.

Ker kronološka starost nima v vseh kulturah pomembne vloge pri pridobivanju statusa odrasle osebe, je pomembno, da se upošteva kulturni dejavnik. Otroci so v nekaterih kulturah obravnavani kot odrasli takoj, ko doživijo določene telesne spremembe ali postanejo del ločene družine (na primer, kjer so v navadi otroške poroke). Zato pogosto niti ne poznajo svoje kronološke starosti in težko razumejo njen pomen v zahodnih kulturah. Ker kronološka starost ni nujno lastnost, s katero se opredeli njihov položaj v njihovi skupnosti ali odnos do drugih (v nekaterih regijah se otroci vedno vpišejo kot rojeni prvega januarja v letu, v katerem so rojeni, tudi če so bili rojeni v nekem drugem mesecu), lahko zaradi teh kulturnih razlik pride do nekoliko nejasnih izjav glede datumov rojstva ali starosti.

V okviru mednarodne zaščite je starost prosilca ključni kazalnik posebnih **potreb po zaščiti**⁽¹⁰⁾ (otroci, starejši). Pripadanje določeni starostni skupini pomeni, da se v postopkih na področju mednarodne zaščite uporabljajo posebna/dodatna postopkovna jamstva in posebni pogoji sprejema (kot so pravica do nastanitve na ustreznem in varnem kraju, pravica do izobraževanja in posebnega zdravstvenega varstva, omejitev upravnega pridržanja za namene migracije v izjemnih primerih in obveznost, da se namesto pridržanja najprej poiščejo izvedljive alternativne rešitve). Kadar je prosilec otrok ali vse dokler obstaja dvom o njegovi starosti, je treba v celotnem postopku najprej upoštevati otrokovo korist. Poleg tega je starost tudi bistvenega pomena za vrste prošenj, značilne za otroke (v primeru prisilne/prezgodnje poroke, prisilnega novačenja, pohabljanja ženskih spolnih organov, trgovine z otroki, nasilja v družini, prisilnega dela, prostitucije in otroške pornografije)⁽¹¹⁾.

Zunaj okvira mednarodne zaščite je starost osebe lahko pomembna, kadar so organi vključeni v druge postopke, kot so privolitev v poroko, prijava spolnih odnosov pri mladoletnikih, sprejemanje ali zavračanje zdravljenja, dostop do trga dela, zagotavljanje dostopa do drugih pravic (pravica do izobraževanja itd.) in kazenska odgovornost (najnižja starost za kazensko odgovornost itd.).

Kadar starost ni znana in obstaja **utemeljen dvom** v zvezi z njo, bi morali organi morda zato ugotoviti starost osebe, da bi določili, ali gre za odraslo osebo ali otroka. Kadar je očitno, da je prosilec otrok, ali kadar v odsotnosti nasprotujočih dokazov zunanji videz, vedenje in psihološka zrelost nedvomno kažejo, da je prosilec bistveno starejši od 18 let, ugotavljanje starosti ni nujno potrebno. Če pa obstajajo nasprotujoči dokazi, ki ne zajemajo zgolj zunanjega videza, na primer če je oseba videti bistveno starejša od 18 let, vendar ima dokumente, v katerih je navedeno, da gre za otroka, bi bilo ugotavljanje starosti še vedno lahko potrebno. Potreba po ugotavljanju starosti pravzaprav pomeni, da obstaja dvom o starosti, s tem pa možnost, da je prosilec otrok.

Dvom se ne pojavi samo takrat, kadar prosilec trdi, da je otrok, temveč tudi takrat, ko trdi, da je odrasla oseba. Otroci, ki se selijo, se lahko pretvarjajo, da so odrasli, da bi se **izognili zaščitnim ukrepom** organov. Za to obstajajo različni razlogi: na primer, morda želijo nadaljevati pot do predvidenega namembnega kraja in se tako izogniti nadzorovani nastanitvi z omejeno svobodo gibanja (v nekaterih primerih) ali nastanitvi, kjer bi bili ločeni od odraslih, ki jih spremljajo. Otroci lahko pogosto trdijo, da so odrasli, da bi jim bilo dovoljeno delati ali se poročiti ali pa zato, ker se imajo za odrasle osebe, odgovorne za dobrobit družine, ki je ostala doma. V drugih primerih pa morda samo sledijo navodilom tihotapcev ali trgovcev z ljudmi. Slednji poskušajo v takih primerih zagotoviti, da otroci niso v središču pozornosti, da tako ostanejo brez zaščite, zaradi česar postanejo lahek plen za kasnejše izkoriščanje. Ozaveščenost o tem pojavu lahko olajša zgodnjo identifikacijo⁽¹²⁾ žrtev ali potencialnih žrtev trgovine z ljudmi, s tem pa razbije verigo izkoriščanja.

Ugotavljanje starosti je torej postopek, v katerem poskušajo organi oceniti kronološko starost ali razpon starosti osebe, da bi opredelili, ali je posameznik otrok ali odrasla oseba.

⁽¹⁰⁾ Glej na primer neizčrpen seznam ranljivih prosilcev iz člena 21 direktive o pogojih za sprejem (prenovitev).

⁽¹¹⁾ UNHCR, *Guidelines on international protection: child asylum claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 convention and/or 1967 protocol relating to the status of refugees* (Smernice UNHCR za mednarodno zaščito: prošnje za azil otrok na podlagi člena 1(A)2 in 1(F) Konvencije iz leta 1951 in/ali Protokola iz leta 1967 o statusu beguncev), 22. december 2009, HCR/GIP/09/08, na voljo na: <https://www.refworld.org/docid/4b2f4fd2.html>.

⁽¹²⁾ Urad EASO je razvil spletno orodje, ki pomaga nacionalnim organom pri pravočasni identifikaciji oseb, ki potrebujejo poseben postopek in/ali ki imajo posebne potrebe glede sprejema (IPSN).

Pravilna identifikacija posameznika kot otroka ali odraslega je ključna za varstvo in zagotavljanje otrokovih pravic, obenem pa tudi pomaga preprečiti, da bi se med otroke uvrstili odrasli, ki želijo izkoristiti dodatne pravice ali zaščitne ukrepe (kot sta dostop do izobraževanja, imenovanje skrbnika/zastopnika), ki jim niso dodeljene.

Ugotavljanje starosti z vidika temeljnih pravic

V postopku ugotavljanja starosti so zlasti pomembne številne temeljne pravice, ki so zapisane v KOP in Listini Evropske unije o temeljnih pravicah⁽¹³⁾.

Otrokova korist (člen 3 KOP in člen 24 Listine o temeljnih pravicah)

Otrokova korist mora biti glavno vodilo pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki. To vodilo je torej treba uporabljati od trenutka, ko se meni, da je prosilec morda mlajši od 18 let, in med celotnim ugotavljanjem starosti, če je tako ugotavljanje potrebno, ter dokler dokončni rezultati ne pokažejo, da je prosilec odrasla oseba.

Pravica do nediskriminacije (člen 2 KOP in člen 21 Listine o temeljnih pravicah)

Vsako osebo je treba obravnavati objektivno in posamično. Ključno je, da se pri ugotavljanju starosti izognemo vnaprejšnjim predstavam o določenih narodnostih, etnični pripadnosti itd.

Pravica do identitete (členi 1, 7 in 8 KOP)

Starost je prav tako del identitete posameznika kot njegovo ime, narodnost, državljanstvo in družinski status. Določa pravice in obveznosti osebe ter obveznosti države do te osebe (npr. zagotavljanje zaščite, izobraževanja, zdravstvenega varstva). Ena od teh obveznosti je povrnitev identitete osebi, ki ji je bila identiteta nezakonito odvzeta, s čimer se od države dejansko zahteva, da zagotovi dokaze o tej identiteti in zagotovi, da bodo drugi priznali in spoštovali te pravice. Nepravilno ugotovljena starost lahko povzroči trajno škodo, če se posamezniku s tem onemogoči dostop do pravic in možnosti za njihovo uresničevanje in če drugi zato teh pravic ne priznavajo. Če se ugotavljanje starosti ne izvaja pravilno, se lahko otroci znajdejo v ranljivem položaju. To bi lahko pomenilo, da so v stiku z odraslimi ali nastanjeni med odrasle ali da so odrasli nepravilno nastanjeni z otroki, kar je še posebej zaskrbljujoč scenarij.

Pravica do svobodnega izražanja lastnega mnenja in pravica do zaslišanja (člena 12 in 14 KOP ter člena 24 in 41 Listine o temeljnih pravicah)

To je temeljna pravica z daljnosežnimi učinki. Zajema pravico otroka, da svobodno izrazi svoje mnenje, in pravico, da se njegovo mnenje upošteva in presoja v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo. V primeru dvoma glede starosti prosilca je potrebna posebna previdnost, da se preprečita subjektivnost in arbitrarnost (na primer glede starosti, pri kateri lahko otrok sam oblikuje svoje mnenje) pri upoštevanju otrokovega mnenja v skladu z njegovo ravno zrelostjo. S posebno pozornostjo bi bilo treba obravnavati tudi invalide in osebe z drugimi posebnimi potrebami (npr. nepismene osebe).

S pravico do izražanja mnenj in pravico do učinkovitega pravnega sredstva je tesno povezana tudi pravica do zaslišanja pred vsakim posameznim ukrepom v katerem koli sodnem ali upravnem postopku v zvezi z njim, ki bi lahko škodljivo vplival na otroka.

⁽¹³⁾ Listina o temeljnih pravicah je na voljo na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A12012P%2FTXT>.

Pravica do obveščeniosti

Informacije so ključnega pomena, saj posamezniku omogočajo, da razume postopek ugotavljanja starosti ter pravice in obveznosti, ki jih ta postopek obsega. Kadar je potrebno soglasje, bi oseba morala to soglasje dati na podlagi točnih in razumljivih informacij, obenem pa bi morala imeti možnost, da jo da svobodno in brez kakršnega koli pritiska ali pogoja.

Spoštovanje dostojanstva in pravica do osebne celovitosti (člena 3 in 37 KOP ter členi 1, 3 in 5 Listine o temeljnih pravicah)

V postopku ugotavljanja starosti je treba spoštovati dostojanstvo prosilca in njegovo telesno celovitost. Ker so pregledi zaradi ugotavljanja starosti, ki vključujejo preglede intimnih delov ali goloto, izrazito intruzivni in ne služijo nobenemu medicinskemu namenu, jih je treba preprečiti. Pregled telesnih delov je posebej travmatičen in težko razumljiv za otroke, najstnike in prosilce iz drugačnih kulturnih ozadij. Ti pregledi še zlasti povzročajo stisko in morda tudi ponovne travme pri otrocih, ki so bili lahko izpostavljeni zlorabam ali drugim nevarnim okoliščinam na svoji migracijski poti ali ki so doživeli pregon ali bili resno ogroženi.

Spoštovanje zasebnega življenja in varstvo osebnih podatkov (člen 16 KOP ter člena 7 in 8 Listine o temeljnih pravicah)

Ta pravica varuje zasebno življenje otrok pred samovoljnim vmešavanjem javnih organov in zasebnih organizacij, kot so mediji. Varstvo zajema štiri ločena področja: zasebno življenje, družinsko življenje, dom in dopisovanje. Vmešavanje organov v osebno življenje je treba utemeljiti, čim bolj omejiti in urediti s točno določenimi pravili. Osebni podatki se lahko v skladu s pravom EU zakonito zbirajo samo pod strogimi pogoji za zakonite namene, pridobivajo pa se s soglasjem osebe ali njenega zastopnika ali če je to pravno utemeljeno. V nasprotnem primeru gre za samovoljno ali nezakonito vmešavanje. Osebe ali organizacije, ki zbirajo in upravljajo osebne podatke, morajo zagotoviti zaščito pred zlorabo in spoštovati pravice posameznikov, na katere se podatki nanašajo, ki jih zagotavlja pravo EU. Otroci in njihovi skrbniki/zastopniki bi morali biti obveščeni, kateri podatki se bodo zbirali skladno z določenim nacionalnim pravnim okvirom. V okviru mednarodne zaščite je potrebna previdnost pri zbiranju podatkov, da se prepreči morebitna kršitev varstva podatkov, ki bi lahko ogrozila prosilca ali njegovo družino.

Pravica do učinkovitega pravnega sredstva (člena 12 in 47 Listine o temeljnih pravicah)

Ta pravica pomeni, da je rezultate postopka mogoče izpodbijati in da so otrokom na voljo informacije in pomoč pri uresničevanju te pravice. Prosilec ne krije finančnih stroškov, ki nastanejo pri izpodbijanju sklepa o ugotovitvi starosti, saj pravica do učinkovitega pravnega varstva sicer ne bi bila dejansko uresničena.

Večina teh temeljnih pravic je upoštevana v obliki načel (otrokova korist) in postopkovnih zaščitnih ukrepov v mednarodni in evropski zakonodaji, zlasti v pravnem redu EU na področju azila, kot je prikazano v naslednjem poglavju.

Poglavje 2 Otrokova korist in postopkovni zaščitni ukrepi

Otrokova korist

Načelo otrokove koristi je globoko ukoreninjeno v evropskih človekovih pravicah in azilni zakonodaji ter mednarodnem pravnem okviru⁽¹⁴⁾.

„Pri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki se nanašajo na otroke, se morajo upoštevati predvsem koristi otroka.“ (člen 24 Listine o temeljnih pravicah)

Otrokova korist kot temeljno načelo zahteva, da se upošteva kot stalno vodilo vse od trenutka, ko je otrok najden, do trajne rešitve zanj.

V okviru mednarodne zaščite bi bilo treba ob vsakem znaku, da bi prosilec lahko bil otrok, nemudoma začeti upoštevati otrokovo korist v vseh ukrepih, ki vplivajo nanj, s tem pa tudi v celotnem azilnem postopku. V tem smislu so države gostiteljice EU+ dolžne upoštevati otrokovo korist ne samo v azilnih postopkih, temveč tudi v vseh drugih postopkih in odločitvah, ki vplivajo na otroke, na primer v postopku ugotavljanja starosti.

Kot je navedel Odbor ZN za pravice otroka⁽¹⁵⁾, je otrokova korist tridelen pojem.

(a) Materialna pravica: pravica otroka, da se njegova korist presodi in upošteva kot glavno vodilo pri upoštevanju različnih koristi, da se doseže odločitev o zadevnem vprašanju, in jamstvo, da se bo ta pravica izvajala pri vsakem odločanju v zvezi z otrokom, skupino identificiranih ali neidentificiranih otrok ali otroki na splošno.

(b) Temeljno, razlagalno pravno načelo: če je pravno določbo mogoče razlagati na več načinov, bi bilo treba izbrati razlago, ki najučinkoviteje upošteva otrokovo korist.

(c) Postopkovno pravilo: ko je treba sprejeti odločitev v zvezi z določenim otrokom, identificirano skupino otrok ali otroki na splošno, mora postopek odločanja zajemati tudi oceno možnega (pozitivnega ali negativnega) vpliva odločitve na zadevnega otroka ali otroke.

Za presojo in določanje otrokove koristi so potrebna postopkovna jamstva. Poleg tega je treba v utemeljitvi odločitve pokazati, da se otrokova korist ustrezno upošteva. Organi zato pojasnijo, kako se pravica spoštuje v odločitvi, tj. kaj se je upoštevalo kot otrokova korist, na katerih merilih ta temelji in kako se je pretehtala glede na druga vodila, bodisi širša vprašanja politike ali posamezne primere.

Zato bi bilo treba v skladu s splošno pripombo Odbora ZN za pravice otroka pri odločitvi glede izvajanja ugotavljanja starosti in izbranih metodah za ugotavljanje starosti upoštevati otrokovo korist kot glavno vodilo.

⁽¹⁴⁾ Člen 3 KOP, člen 24 Listine o temeljnih pravicah; pravni red EU na področju azila: člen 23 direktive o pogojih za sprejem (prenovitev), člen 11 direktive o pogojih za sprejem (prenovitev), člen 25(6) direktive o azilnih postopkih (prenovitev), člen 20(5) kvalifikacijske direktive in člen 6 dublinske uredbe III (prenovitev).

⁽¹⁵⁾ Splošna pripomba št. 14 (2013) o pravicah otrok do upoštevanja njihove koristi kot glavnega vodila (člen 3, odst. 1), na voljo na: https://www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC_C_GC_14_ENG.pdf.

Presoja otrokove koristi za namen ugotavljanja starosti

S presojo otrokove koristi se preveri, ali postopek ugotavljanja starosti služi otrokovi koristi, ali se uporabljajo potrebni postopkovni zaščitni ukrepi, ali so zaščitene pravice posameznega otroka in ali bodo rezultati odpravili dvome glede starosti prosilca. Pri tej presoji bi bilo treba upoštevati posebne okoliščine otroka in zagotoviti, da se otrokova korist upošteva kot glavno vodilo pri odločanju glede izvajanja in načina izvajanja ugotavljanja starosti. Zato mora biti postopek ugotavljanja starosti osredotočen na otroka ob upoštevanju posebnih okoliščin in potreb prosilca.

Na tej podlagi bi bilo treba presojo otrokovih koristi opraviti pred sprejetjem kakršne koli odločitve, ki lahko vpliva na otroka, tj. pred odločitvijo glede izvajanja postopka ugotavljanja starosti.

Če so potrebni dodatni ukrepi, bo presoji moralo slediti tudi nadaljnje spremljanje, da se zagotovi upoštevanje otrokove koristi. Pri odločitvi o izvajanju ugotavljanja starosti bi bilo treba upoštevati rezultate razgovorov v okviru presoje otrokove koristi in vse informacije iz otrokovega spisa. Če ugotavljanje starosti ni potrebno niti koristno glede na pričakovane rezultate, **se ne bi smelo izvesti**.

Pri upoštevanju otrokove koristi za poseben namen ugotavljanja starosti v okviru mednarodne zaščite so posebej pomembni tudi naslednji dejavniki.

- **Vprašanja glede varnosti in zaščite**⁽¹⁶⁾: otroci ob prihodu ali kasneje pogosto trdijo, da so odrasli, da bi se izognili nastanitvi v objektih za otroke. V takih objektih se namreč izvajajo strožji zaščitni ukrepi, kot so omejitev svobode gibanja in osebje, določeno za skrb za otroke. Za to je lahko več različnih razlogov, lahko na primer želijo ostati neodkriti, da bi lahko nadaljevali pot do predvidenega namembnega kraja. V drugih primerih bi taka domnevna odraslost lahko bila del zgodbe o ozadju, za katero jim je bilo naročeno, da jo povejo organom ali drugim akterjem, ko jih vprašajo po njihovi starosti. Viri takih zgodb so lahko precej različni. To jim lahko naročijo sorodniki ali odrasli, ki jih spremljajo, da ne bi prišlo do ločitve, ali pa tihotapci; lahko gre tudi za pripadnika mreže trgovine z ljudmi, ki želi ohraniti nadzor nad otrokom in lahek dostop do njega med njegovim bivanjem na določenem ozemlju. Zelo pomembno je torej upoštevati, da je dvomljiva trditev glede odraslosti lahko znak, da je prosilec potencialna žrtev trgovine z ljudmi, zato bi morali organi ustrezno ukrepati (s posebnimi znaki opozoriti in se obrniti na ustrezne nacionalne službe, vključno z možno oceno osebe kot žrtve trgovine z ljudmi).
- **Dobrobit otroka**⁽¹⁷⁾: če je ugotavljanje starosti upravičeno, morajo biti uporabljene metode najmanj intruzivne za otroka, najbolj natančne za oceno starostnega razpona, pregledne in opredeljene v skladu s potrjenimi standardi in primerne za revizijo in pregled. Da bi bila pričakovanja glede rezultatov metod realna, je treba opredeliti in dokumentirati toleranco napake. Upoštevati je treba dvome in pomisleke otroka in proučiti morebitne razloge za zavrnitev sodelovanja pri ugotavljanju starosti ter zagotoviti alternativne možnosti, če so na voljo. V največji možni meri je treba upoštevati zahteve otroka ali njegovega skrbnika/zastopnika, da bi se ohranila dobrobit otroka in zmanjšala stiska, ki jo povzročajo pregledi (omejitev števila ljudi, prisotnih pri pregledih ali v sobi za razgovore, prisotnost skrbnika/zastopnika, če otrok to zahteva, itd.).
- **Okolje, iz katerega otrok prihaja**⁽¹⁸⁾: pomembno je, da se postopek prilagodi kulturnemu okolju, iz katerega otrok prihaja (spol osebe, ki izvaja pregled, in tolmača) in njihovim izkušnjam (beg in migracija v Evropo, ki ju je otrok preživel, bi lahko povzročila ali povečala njegovo ranljivost).
- **Posebne okoliščine**: organi pretehtajo posebne okoliščine prosilca (razpon sporne starosti, spol prosilca itd.) in potrebe, potencialne pozitivne in negativne učinke, mnenja prosilca in ustreznost določenih uporabljenih metod za zadevni primer.

Ob upoštevanju navedenega mednarodni in evropski pravni okviru opredeljujejo naslednje standarde in zaščitne ukrepe, potrebne za ugotavljanje starosti.

⁽¹⁶⁾ Člen 23(2) direktive o pogojih za sprejem, člen 6 in uvodna izjava 13 dublinske uredbe III ter uvodna izjava 18 kvalifikacijske direktive.

⁽¹⁷⁾ Kot je določeno v členu 23(2) direktive o pogojih za sprejem, členu 6 dublinske uredbe III in uvodni izjavi 18 kvalifikacijske direktive, uvodni izjavi 33 direktive o azilnih postopkih, uvodni izjavi 13 dublinske uredbe III ter uvodni izjavi 20 predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi skupnega postopka za mednarodno zaščito v Uniji in razveljavitvi Direktive 2013/32/EU.

⁽¹⁸⁾ Člen 23(2) direktive o pogojih za sprejem ter uvodna izjava 33 direktive o azilnih postopkih, uvodna izjava 13 dublinske uredbe III in uvodna izjava 18 kvalifikacijske direktive.

Razlaga dvoma v korist prosilca se uporablja v čim širšem smislu v primeru otrok brez spremstva, za katere je manj verjetno, da imajo dokumentarna dokazila.

Takojšen dostop do usposobljenega in neodvisnega **zastopnika in/ali skrbnika**, ki deluje v otrokovo korist, zagotavlja splošno dobrobit otroka in zanj opravlja pravna dejanja.

Pravica do prejemanja starosti primernih **informacij** v jeziku, ki ga otrok razume.

Pravica do sodelovanja in **izražanja mnenja** ter upoštevanja tega mnenja v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo.

Prostovoljna privolitev po poučitvi in **pravica do zavrnitve** zdravniških pregledov.

Zaupnost, varstvo podatkov in vprašanja glede varnosti.

Otrokom prijazni postopki, ki jih izvajajo **usposobljeni strokovnjaki**, ki poznajo njihove kulturne in etnične posebnosti.

Najmanj intruzivne metode, najmanj intruzivni postopki (postopno izvajanje), ustreznost z vidika spola in kulturnega ozadja.

Natančnost in toleranca napake se uporabita v korist prosilca.

Ustrezna uporaba pravice do **učinkovitega pravnega sredstva**.

Kadar postopek in razpoložljivi viri ne zagotavljajo navedenih zaščitnih ukrepov, kar se lahko zgodi v primeru pritoka ali izkrcanja velikega števila oseb, se ugotavljanje starosti lahko opravi v kasnejši fazi ali v dveh fazah (s predhodnim pregledom ob prihodu in celovitim ugotavljanjem starosti, ko razmere to dopuščajo). V tem scenariju se v celoti uporablja načelo razlage dvoma v korist prosilca, navedeno starost pa je treba upoštevati, dokler se ne zagotovijo možnosti za izvajanje varnega in učinkovitega ugotavljanja starosti⁽¹⁹⁾.

Upoštevati je treba, da se mora presoja koristi izvajati tudi, ko se že najdejo trajne rešitve za otroka, medtem ko so smernice in orodji iz te publikacije usmerjeni samo v postopek ugotavljanja starosti. Poleg tega se s presojo koristi ne želi nadomestiti določitev koristi, ki je potrebna pri obravnavi trajnih rešitev za otroka.

Uporaba načela razlage dvoma v korist prosilca

Razlaga dvoma v korist prosilca je ključno načelo in zaščitni ukrep na področju ugotavljanja starosti, saj točne starosti ni mogoče z gotovostjo določiti z nobeno od sedanjih metod ugotavljanja starosti.

Zaradi svoje pomembnosti se to načelo nenehno pojavlja kot ključni postopkovni zaščitni ukrep v zadevah, povezanih z otroki, in tudi v postopku ugotavljanja starosti znotraj pravnega reda EU na področju azila (člen 25(5) direktive o azilnih postopkih (prenovitve)). V direktivi o preprečevanju trgovine z ljudmi⁽²⁰⁾ je tudi jasno navedeno, da je razlago dvoma v korist prosilca treba uporabljati, ko je starost negotova, kot je navedeno v nadaljevanju.

⁽¹⁹⁾ Dodatne smernice in praktična priporočila so na voljo v poglavju 4 in prilogi 2 (orodja za zagotavljanje otrokove koristi).

⁽²⁰⁾ Direktiva 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ, na voljo na: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:101:0001:0011:SL:PDF>.

„Države članice zagotovijo, da se žrtev trgovine z ljudmi, katere starost je negotova in za katero se domneva, da je otrok, šteje za otroka in ima zato takojšen dostop do pomoči, podpore in zaščite.“ (člen 13(2) direktive o preprečevanju trgovine z ljudmi)

Zadeva se še bolj zaplete, saj so dvomi glede starosti prosilca pogosto posledica pomanjkanja dokumentarnih dokazil. To je zlasti pogosto v primeru otrok. Kljub temu pa zaradi omejitev sedanjih metod s postopkom ugotavljanja starosti ni vedno mogoče odpraviti vseh dvomov (rezultati so pogosto eno ali dve leti pod ali nad starostjo 18 let).

Ugotavljanje starosti ne bi smel biti rutinski postopek. Potreba po ugotavljanju starosti bi morala biti ustrezno upravičena na podlagi utemeljenih dvomov glede navedene starosti, postopek pa bi se moral izvajati samo, kadar ni dokazov in/ali v primerih, ko je več elementov zbranih dokazov v nasprotju z navedeno starostjo prosilca. Če razpoložljivi dokazi niso v nasprotju s starostjo ali če potrjujejo navedeno starost, potem bi morala ta biti sprejeta.

V primeru pomanjkanja dokumentarnih dokazil (kot so potni listi, osebne izkaznice, dovoljenja za prebivanje ali potovalni dokumenti, na primer dokumenti, ki jih izda UNHCR, potrdila drugih držav ali potrdila verskih skupnosti ali matičnih uradov v zvezi z osebnim statusom – tj. zakonski stan, rojstvo, podatki o družini prosilca ali katerem koli družinskem članu –, v katerih je navedena starost prosilca), so lahko organi negotovi ali izrazijo **preprost dvom** glede starosti osebe.

Preprosti dvomi

Kadar veljavni dokumenti niso na voljo in navedeno starost (izjavo prosilca) podpre ali potrdi vsaj eden od naslednjih elementov dokazov, ki jih pridobijo organi, se navedena starost lahko sprejme in ugotavljanja starosti ni treba izvesti.

- Informacije iz drugih podatkovnih zbirk.
- Izjave drugih družinskih članov, sorodnikov ali otrokovega skrbnika.
- Prve ocene telesnega videza.

Elementi se lahko tehtajo različno glede na zanesljivost določenega elementa v primerjavi z drugimi.

Kadar pa dokumentov ni in več elementov dokazov, ki jih pridobijo organi, navedene starosti ne podprejo ali ji ne nasprotujejo, se dvomi štejejo za **utemeljene**. Kadar nepravilno obravnavanje osebe kot odraslega ali kot otroka lahko privede do škodljivih posledic, je treba začeti izvajati ugotavljanje starosti, če je to v otrokovo korist.

Utemeljeni dvomi

Kadar veljavni dokumenti niso na voljo in navedene starosti (izjave prosilca) ne podpre ali ji nasprotuje vsaj eden od naslednjih elementov dokazov, ki jih pridobijo organi, se navedena starost ne more sprejeti in bo treba opraviti ugotavljanje starosti.

- Informacije iz drugih podatkovnih zbirk.
- Izjave drugih družinskih članov, sorodnikov ali otrokovega skrbnika.
- Prve ocene zunanega videza (upoštevajo se lahko samo v povezavi s prejšnjimi elementi in ne same zase).

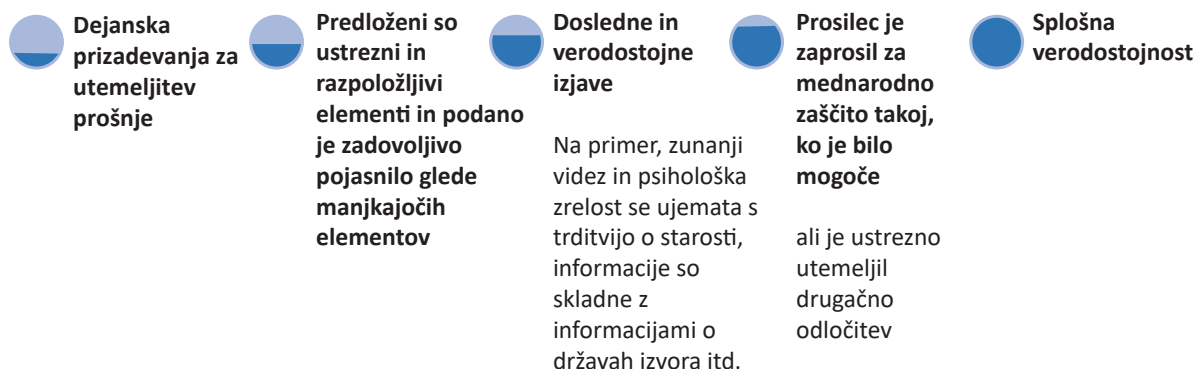
Elementi se lahko tehtajo različno glede na zanesljivost določenega elementa v primerjavi z drugimi.

Po analizi predhodnih elementov imajo organi lahko utemeljen dvom glede navedene starosti, zato je morda treba izvesti ugotavljanje starosti, da se oceni starost prosilca.

Starost prosilca kot materialno dejstvo

V nekaterih posebnih primerih, na primer zaradi razlogov za mednarodno zaščito, povezanih z otroki (prisilna poroka, otroci vojaki itd.), starost prosilca pomeni materialno dejstvo⁽²¹⁾ in je zato pomembno za obravnavo prošnje za mednarodno zaščito. Tudi če izjave prosilca o starosti niso podprte z dokumenti ali drugimi dokazi, v teh primerih štejejo za verodostojne in se sprejmejo brez potrebe po nadaljnjem ugotavljanju starosti, kadar so izpolnjeni naslednji pogoji (kot je določeno v členu 4(5) kvalifikacijske direktive).

Pogoji, ki morajo biti izpolnjeni, da bi bile izjave prosilca verodostojne, tudi če niso podprte z dokazi

Ta določba je zlasti pomembna za otroke brez spremstva, za katere je manj verjetno, da imajo dokumentarna dokazila, še posebej ko gre za prosilce za mednarodno zaščito.

Informacije bi morali oceniti uradniki za azil ali migracije in upoštevati bi bilo treba osebne in kontekstualne okoliščine prosilca. Če je prosilec otrok ali če se domneva, da je otrok, zlasti kadar je brez spremstva, bi morala biti raven pričakovanja glede razpoložljivih dokazov in doslednosti pri pojasnilih nižja.

Razlaga dvoma v korist prosilca v celotnem postopku ugotavljanja starosti

Zaradi nenatančnosti in potencialne intruzivnosti metodologij, ki se trenutno uporabljajo, je ključna sistematična uporaba razlage v korist prosilca v celotnem postopku ugotavljanja starosti. Treba je priznati in določiti tolerance napake pri sedanjih metodah v postopku in njen vpliv na rezultate. Te pomanjkljivosti ne bi smele ogroziti pravic ali izjav prosilca; ustrezna uporaba razlage dvoma v korist prosilca bi morala usmeriti organe pri razlagi nedokončnih rezultatov v korist prosilca, *in dubio pro refugio* ali *in dubio pro minore*.

„Države članice lahko za določitev starosti mladoletnikov brez spremstva v okviru obravnavanja prošnje za mednarodno zaščito opravijo zdravniške preglede, če imajo po splošnih izjavah prosilca ali na podlagi drugih zadevnih znakov pomisleke glede njegove starosti. Če imajo države članice tudi potem še vedno pomisleke glede prosilčeve starosti, domnevajo, da je prosilec mladoleten.“ (člen 25(5) direktive o azilnih postopkih)

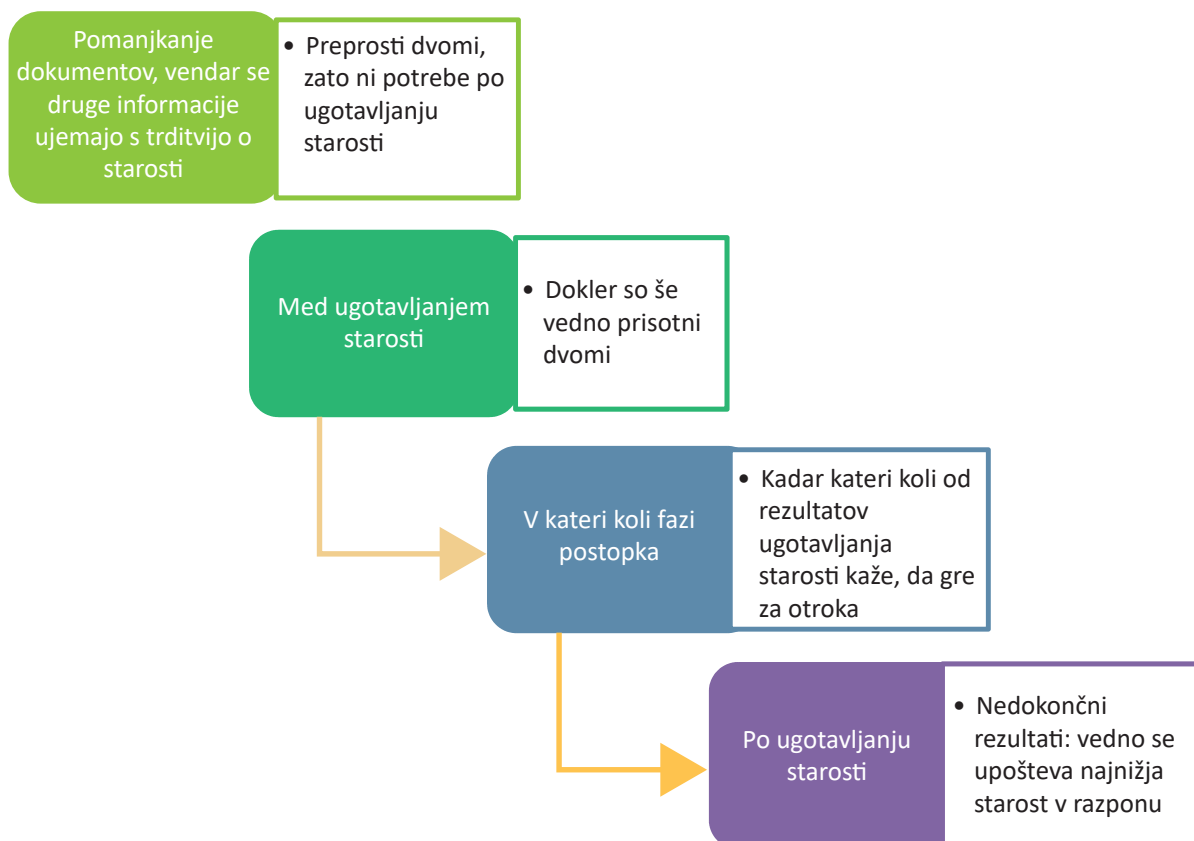
Končna korist uporabe tega načela v fazi identifikacije otrok je, da to načelo zagotavlja takojšen odgovor na vse dvome in za to niso potrebni dragi ali dolgotrajni postopki. Poleg tega bi se lahko in bi se moralo uporabljati pred ugotavljanjem starosti in na vseh ravneh ugotavljanja starosti, kadar se pri strokovnjakih,

⁽²¹⁾ Kot je opredeljeno v modulu Praktičnega vodnika urada EASO o presoji dokazov, so materialna dejstva (domnevna) dejstva, ki so povezana z eno ali več zahtevami opredelitve statusa begunca ali osebe, upravičene do subsidiarne zaščite.

ki so vključeni v postopek (strokovnjakih, ki izvajajo ugotavljanje starosti, ali tistih, ki razlagajo rezultate), pojavijo kakršni koli dvomi. To je zlasti pomembno v primeru pritoka številnih oseb, kadar morajo organi sprejeti hitre odločitve in ko so viri preobremenjeni. Kljub temu se v primeru možnosti, da gre za otroka, prosilec ne sme šteti za odraslo osebo in se ga zato ne sme nastaniti v nastanitvene objekte za odrasle ali center za pridržanje, niti pred niti med ugotavljanjem starosti.

Prosilec šteje za otroka ali se obravnava kot otrok v vseh naslednjih korakih:

Praktično izvajanje načela razlage dvoma v korist prosilca

Razlaga dvoma v korist prosilca se torej uporablja v naslednjih primerih:

Kadar dokumentacija ne podpira navedene starosti (izjave prosilca), vendar se ta ujema z drugimi elementi dokazov, ki jih pridobijo organi, se razlaga dvoma v korist prosilca uporabi neposredno, kar pomeni, da ugotavljanje starosti ne bo potrebno.

- Če se ugotavljanje starosti izvaja, bi bilo treba za posameznika uporabiti razlago dvoma v korist prosilca in ga obravnavati kot otroka, dokler **traja postopek in vse dokler obstajajo kakršni koli dvomi glede njegove starosti**.
- Če se s katero koli metodo, ki se uporabi **med ugotavljanjem starosti**, pridobi rezultat, ki kaže, da je oseba otrok, se postopek na tem mestu ustavi in za veljavno šteje **najnižja starost v razponu**.
- Če so rezultati **po zaključku postopka** še vedno **nedokončni**, se pri ugotavljanju starosti za veljavno starost šteje **najnižja starost v razponu**⁽²²⁾.

⁽²²⁾ Glej člen 25(5) direktive o azilnih postopkih in splošno pripombo št. 6 Odbora ZN za pravice otroka.

Ključne ugotovitve iz prakse držav EU+

Prosilec med ugotavljanjem starosti šteje za otroka v 17 državah EU+.
Ena od držav članic uporablja toleranco napake dveh let v korist prosilca po prejemu rezultatov.
Dve državi EU+ ne uporabljata razlage dvoma v korist prosilca.

Dodatne informacije so na voljo v Prilogi 4 k tej publikaciji.

Skrbnik/zastopnik

Ključni zaščitni ukrep za otroka brez spremstva je, da se za domnevnega otroka **čim prej imenuje neodvisen in kvalificiran skrbnik/zastopnik** (glej člen 25(1) direktive o azilnih postopkih).

Zastopnik je oseba ali organizacija, ki so jo imenovali pristojni organi, da bi otroku brez spremstva pomagala in ga zastopala v postopkih. Zastopnik zagotavlja otrokovo korist in zanj po potrebi opravlja pravna dejanja⁽²³⁾. Zastopnika bi bilo treba imenovati čim prej in še pred začetkom izvajanja katerih koli pregledov za ugotavljanje starosti. Poleg tega mora biti zastopnik **neodvisen**, da se preprečijo morebitna navzkrižja interesov, s tem pa se zagotovi, da ravna v otrokovo korist, kot je določeno v členih 24(1) in 25(1)(a) direktive o azilnih postopkih (prenovitev) ter členu 24 direktive o pogojih za sprejem (prenovitev). Kadar iz praktičnih razlogov otroku ni mogoče hitro določiti stalnega skrbnika, bi bilo treba omogočiti imenovanje osebe, ki bo začasno izvajala naloge skrbnika. V takih primerih morajočasni skrbniki izpolnjevati enake pogoje (kvalifikacije in neodvisnost) kot stalni skrbniki. Zastopnik bi moral biti **obveščen** in z njim bi se bilo treba **posvetovati** o vseh vidikih postopka ugotavljanja starosti, poleg tega pa bi moral imeti možnost, da spremlja otroka med pregledi, če otrok to želi. Kadar se šteje, da je ugotavljanje starosti v otrokovem interesu, vendar otrok na to ne pristane, bi **soglasje** za ugotavljanje starosti še vedno lahko dal skrbnik/zastopnik. Vendar pa mora zastopnik to otroku dobro pojasniti, da se ne ogrozi zaupanje v njunem odnosu.

Po možnosti bi skrbnik/zastopnik moral biti prisoten tudi na razgovoru za presojo koristi. Treba bi bilo stopiti tudi v stik z otrokovim pravnim svetovalcem, če je ta na voljo, in mu dati možnost, da se udeleži tega razgovora⁽²⁴⁾.

Če otrok ne zahteva drugače, bi se postopek moral nadaljevati v prisotnosti skrbnika/zastopnika. V vsakem primeru bi skrbnik/zastopnik moral natančno spremljati postopek, da bi lahko po potrebi svetoval prosilcu.

Ključne ugotovitve iz prakse držav EU+

Prisotnost neodvisne osebe v podporo prosilcu med pregledi je dovoljena v 23 državah EU+. V 12 državah EU+ to vlogo opravlja skrbnik ali zastopnik.

Ena država EU+ omogoča prisotnost neodvisne osebe samo v primerih iz dublinske uredbe.

Ena država EU+ omogoča prisotnost osebe, ki zagotavlja podporo, pri forenzičnih preiskavah.

Ena država EU+ tega ne omogoča.

Dodatne informacije so na voljo v Prilogi 4 k tej publikaciji.

Dodatne smernice v zvezi z vlogo skrbnika v postopku ugotavljanja starosti so na voljo v priložniku Agencije EU za temeljne pravice *Guardianship for children deprived of parental care* (Skrbništvo nad otroki brez starševske oskrbe)⁽²⁵⁾, ki vsebuje naslednje.

Skrbnik lahko v zvezi z ugotavljanjem starosti izvaja naslednje:

⁽²³⁾ Člen 2(n) direktive o azilnih postopkih.

⁽²⁴⁾ Pri tem je lahko koristen kontrolni seznam za presojo otrokove koristi, ki je vključen v Prilogo 2.

⁽²⁵⁾ Priročnik je na voljo na strani https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-guardianship-children_en_0.pdf.

- preveri, ali obstaja **legitimen razlog** za ugotavljanje starosti, in zahteva, da se ta ne izvaja pri otrocih, ki so očitno mladoletni;
- zagotovi, da otrok prejme vse **ustrezne informacije** o postopku ugotavljanja starosti, vključno z jasnimi informacijami o njegovem namenu in izvajanju ter možnih posledicah – informacije je treba podati na način, prilagojen otrokom, in v jeziku, ki ga otrok razume;
- zagotovi, da se ugotavljanje starosti izvaja na podlagi **prostovoljne privolitve po poučitvi** otroka in njegovega skrbnika;
- preveri, ali ugotavljanje starosti izvajajo neodvisni strokovnjaki z **ustreznim strokovnim znanjem**, ki so seznanjeni z etničnim in kulturnim ozadjem otroka, in ali ga izvajajo na varen, otroku in spolu prilagojen način ob upoštevanju otrokovega dostojanstva;
- če tudi po opravljenemu ugotavljanju starosti še vedno obstaja dvom glede starosti otroka, vztraja, da se oseba obravnava kot **otrok**;
- zagotovi, da se **rezultat** postopka pojasni otroku na prilagojen način in v jeziku, ki ga razume;
- zahteva, da se **rezultati** ugotavljanja starosti posredujejo tudi njemu in vključi te informacije v otrokov spis;
- z otrokom prouči **možnost pritožbe** proti sklepu o ugotavljanju starosti v skladu z nacionalno zakonodajo;
- z otrokovim soglasjem **je prisoten** pri postopku ugotavljanja starosti.

Primeri iz prakse

DK – V primerih otrok brez spremstva lahko zaradi sporov glede starosti pride do zamud pri imenovanju skrbnika. To se lahko zgodi, ko je treba opraviti postopke ugotavljanja starosti še pred njegovim imenovanjem. Da se preprečijo zapleti zaradi zamud, je danski Rdeči križ določen kot organizacija, ki imenuje opazovalca („bisidder“).

UK – Škotska skrbniška služba (vzpostavljena brez zakonske podlage) dela z otroki in mladimi, ki pridejo na Škotsko brez spremstva in so ločeni od svojih družin. Zagotavlja pomoč mlajšim od 18 let, ki prosijo za azil ali ki so bili žrtve trgovine z ljudmi v državah zunaj EU. Dela tudi z vsemi, ki so obravnavani kot otroci, mlajši od 18 let, vendar je njihova starost sporna in se zato v zvezi z njimi izvaja ugotavljanje starosti. Otrokom in mladim je dodeljen skrbnik, ki jim pomaga pri razumevanju in sodelovanju v kompleksnih postopkih na področju priseljevanja, pravnih in socialnih postopkih ter jih usmerja skozi te postopke.

Pravica do obveščeniosti

Otrok mora pred obravnavanjem prošnje za mednarodno zaščito prejeti vse **ustrezne informacije na otroku prilagojen način** in v jeziku, ki ga lahko razume. Pred izvajanjem ugotavljanja starosti je treba zagotoviti, da je otrok te informacije razumel. Informacije bi bilo treba zagotoviti brezplačno ter odgovoriti na vprašanja prosilca/zastopnika. Ključno je, da se zagotovi, da prosilec razume postopek, cilj postopka in posledice (npr. to lahko pojasni s svojimi besedami). Nekateri prosilci si morda ne upajo postavljati vprašanj zaradi svoje starosti, kulturnega ozadja ali psihološkega stanja. Pri tem je lahko v pomoč gradivo, prilagojeno otrokom ali posebnim potrebam osebe, saj prosilec pomaga, da razumejo postopek, za uspešen rezultat pa so v praksi izredno pomembne veščine, empatičen odnos in podpora osebe, ki informacije posreduje. Informacije je treba posredovati sistematično skozi celoten postopek, dokazuje o tem pa bi bilo treba dokumentirati (kdaj so bile posredovane, kdo jih je posredoval itd.). Zajemati bi morale vsaj naslednjo vsebino:

- obstajajo dvomi glede starosti in razlogi za te dvome;
- možnost, da se starost oceni z ugotavljanjem starosti, ki lahko vključuje zdravniške preglede, če prosilec da soglasje;
- informacije o metodi in postopku (katere metode se uporabljajo, zakaj so ravno te metode najprimernejše, natančnost in intruzivnost metod, možen vpliv določenih metod itd.);

- obravnavati je treba dvome in pomisleke; sistematično posredovanje informacij ter dobro razumevanje postopka in njegovih ciljev sta bistvena, saj je tako lažje pridobiti soglasje;
- pravice in obveznosti, ki izhajajo iz postopka (posledice ne smejo biti prevelike, saj bi to vplivalo na soglasje prosilca);
- pravica do zavrnitve zdravniškega pregleda in njene posledice;
- možnost izpodbijanja rezultatov ugotavljanja starosti;
- koraki, ki sledijo.

Ključne ugotovitve iz prakse držav EU+

Večina anketiranih držav (15 držav EU+) posreduje informacije o vseh metodah, ki se uporabljajo pri ugotavljanju starosti, devet držav EU+ pa samo takrat, ko se uporabljajo medicinske metode.

22 držav EU+ posreduje informacije prosilcu v jeziku, ki ga razume ali za katerega se domneva, da ga razume.

Ena država EU+ obvešča o rezultatih samo, kadar se ugotovi, da je prosilec starejši, kot trdi, da je.

Ena država EU+ zagotavlja, da uradno odločbo obrazložijo socialni delavci.

Dodatne informacije so na voljo v Prilogi 4 k tej publikaciji.

Pravica otrok do izražanja mnenja in zaslivanja

Kot je določeno v KOP (člen 12) in analizi v okviru splošne pripombe št. 12 Odbora ZN za pravice otroka, pravica otroka do zaslivanja velja za vse otroke, ki lahko izoblikujejo lastna mnenja. Posredovanje informacij in zagotavljanje podpore je odločilno za prispevek k razvoju otrokove sposobnosti, da izoblikuje lastna mnenja.

Ko se prosilcu posredujejo informacije in jih ta razume, bi bilo treba pridobiti njegovo mnenje in ga upoštevati v vseh zadevah, ki nanj vplivajo, v skladu z njegovo zrelostjo. To pravico je treba sistematično upoštevati skozi celoten postopek in vsaj pri naslednjih točkah.

- Mnenje bi bilo treba pridobiti vsakič, ko organi **podvomijo** glede izjav ali dokazov, ki jih posreduje prosilec. Enostaven poskus izmenjave mnenj in konstruktivna obrazložitev razlogov, zaradi katerih navedena starost ni sprejeta ali informacije ne zadostujejo, lahko prosilcu pomagata razumeti postopek in povečata njegovo pripravljenost za sodelovanje.
- V primerih morebitnih **nedoslednosti** pri starosti prosilca je treba slednjemu dati možnost in čas, da te nedoslednosti ustno ali pisno pojasni.
- Včasih prosilec lahko **utemelji navedeno starost** z dodatnimi dokumenti, dokazi ali verodostojnimi pojasnili. V takih primerih bi zaradi teh pojasnil in pogojev ugotavljanje starosti bilo nepotrebno.
- Kadar prosilec **zavrne** zdravniški pregled, je treba proučiti razloge in prosilcu omogočiti, da izrazi svoje mnenje. Ta odpor se včasih lahko premaga z več informacijami ali prilagoditvijo postopka potrebam prosilca, na primer z izbiro alternativne metode.
- Ker so posledice opredelitve prosilca kot odrasle osebe ali otroka daljnosežne, bi bilo treba prosilcu dati možnost, da **izpodbija rezultate** na hiter in razumljiv način, če se dokončni rezultati ugotavljanja starosti razlikujejo od navedene starosti.
- Stalna vključenost in sodelovanje v postopku pomagata zmanjšati občutek negotovosti in stiske ter graditi zaupanje med prosilcem in organi v državah gostiteljicah EU+.

Otroci, s katerimi se opravi razgovor, so pogosto v stiski zaradi možnosti, da bi jih imeli za „lažnivce“. Poleg tega so lahko tudi v posttravmatskem stanju. Prisotnost zastopnika je ključnega pomena, saj zagotavlja, da se mnenje prosilca **sliši in upošteva** v skladu z njegovo zrelostjo, otrok pa bo na ta

način pridobil pomoč pri oblikovanju odgovorne odločitve o opravljanju pregledov z zadevno metodo. Ker je spodbujanje otroka k odprtosti pri razkrivanju podatkov o svoji starosti ključno, da se ugotovi, ali je treba opraviti ugotavljanje starosti, bi morali biti uradniki, ki so v neposrednem stiku z otroki, usposobljeni za uporabo **tehnik za opravljanje razgovorov, prilagojenih otrokom**. Imeti bi morali tudi potrebne osnovne informacije in strokovno znanje (vključno o vidikih, povezanih z otroki) o državi izvora otroka⁽²⁶⁾, da bi lahko ustrezno ocenili podatek o starosti, ki ga je posredoval otrok. Po možnosti bi moral biti tudi tolmač večš razgovorov z otroki.

Prostovoljna privolitev po poučitvi in pravica do zavrnitve

Prostovoljna privolitev po poučitvi pomeni svobodno, prostovoljno in informirano odločitev. V skladu s členom 25(5) direktive o azilnih postopkih (prenovitev) morajo prosilci in/ali njihovi zastopniki dati privolitev za zdravniški pregled. Čeprav ta privolitev ni pravna zahteva, se pridobivanje privolitve za ugotavljanje starosti vedno spodbuja, kadar se uporabljajo nemedicinske metode. Pridobi se lahko s sistematičnim in učinkovitim posredovanjem informacij ter dobrim razumevanjem postopka in njegovih ciljev.

Prostovoljno privolitev po poučitvi bi bilo treba pridobiti od prosilca in/ali njegovega zastopnika še pred izvajanjem ugotavljanja starosti in po tem, ko so bile prosilcu posredovane vse ustrezne informacije za oblikovanje **informirane odločitve**. Zlasti bi bilo treba pojasniti in dobro razumeti možen učinek zdravniškega pregleda, pravico do zavrnitve in posledice zavrnitve zdravniškega pregleda za prosilca.

Kot je navedeno, ima prosilec pravico, da zavrne kateri koli zdravniški pregled. V nekaterih primerih je ta odpor mogoče odpraviti s posredovanjem več informacij ali prilagoditvijo postopka potrebam prosilca, včasih tudi z izbiro alternativne metode. Dejstvo, da je prosilec zavrnil tak pregled, organu za presojo ne bi smelo preprečiti, da odloči o prošnji za mednarodno zaščito (člen 25(5) direktive o azilnih postopkih). Poleg tega se prošnja za mednarodno zaščito ne bi smela zavrniti zgolj na podlagi zavrnitve zdravniškega pregleda. Taka zavrnitev ne bi smela privedi do nikakršnih samodejnih predpostavk ali posledic. Prosilec v primeru zavrnitve tudi ne bi smel samodejno štet za odraslo osebo, temveč bi bilo treba razloge za zavrnitev proučiti in oceniti položaj prosilca v posameznem primeru, posledice zavrnitve pa ne bi smele biti tako nesorazmerno negativne, da bi prosilec samo zaradi tega privolil. Če se prosilec odloči za zavrnitev ugotavljanja starosti in te odločitve ne utemelji, je treba ugotavljanje starosti nadaljevati, ko je to mogoče, s pomočjo elementov, ki jih imajo organi na voljo.

Ključne ugotovitve iz prakse držav EU+

- 11 držav EU+ pridobi prostovoljno privolitev po poučitvi od prosilca ne glede na metodo ugotavljanja starosti.
- 12 držav EU+ zaprosi prosilca za privolitev samo, če se bodo uporabljale medicinske metode.
- Štiri države EU+ ne zahtevajo privolitve za nobeno metodo (dve državi ne zahtevata privolitve, ker ne uporabljata medicinskih metod).
- Na drugi strani šest držav EU+ zahteva soglasje zastopnika v vseh primerih.
- Sedem držav EU+ bi zahtevalo soglasje zastopnika samo, če bi bilo treba opraviti zdravniške preglede.
- Ena država EU+ zahteva soglasje zastopnika, če se zdi, da je prosilec mlajši od 14 let.
- Pet držav EU+ ne zahteva soglasja zastopnika v nobenem primeru.
- 15 držav EU+ omogoča prosilcu, da zavrne ugotavljanje starosti ne glede na metodo.
- Sedem držav EU+ to omogoča samo v primeru zdravniških pregledov.
- Tri države EU+ te možnosti ne priznavajo.
- V zvezi s posledicami zavrnitve sodelovanja pri ugotavljanju starosti z medicinskimi metodami:
 - 15 držav EU+ prosilca ne šteje samodejno za odraslo osebo;

⁽²⁶⁾ Urad EASO zbira in pripravlja informacije o državah izvora.

- šest držav EU+ šteje, da je prosilec odrasla oseba, če ni nobene utemeljitve za zavrnitev ali nobenega dodatnega znaka, da je prosilec otrok;
- šest držav EU+ prosilca ob zavrnitvi sodelovanja pri ugotavljanju starosti samodejno šteje za odraslo osebo.
- Pri odločanju o prošnji za mednarodno zaščito sedem držav EU+ ne bi upoštevalo zavrnitve, 14 pa bi.
- Ena država EU+ je pojasnila, da bi zavrnitev upoštevala samo, če je mladost povezana z vsebino prošnje (razlogi za pregon ali resno škodo, značilni za otroke).

Dodatne informacije so na voljo v Prilogi 4 k tej publikaciji.

Načelo zaupnosti in varstvo podatkov v zvezi z vprašanji glede varnosti

Zaupnost se nanaša na obravnavo informacij. Kadar se informacije posredujejo v zaupnosti in so zato zaupne, se lahko posredujejo samo s privolitvijo osebe, na katero se nanašajo, ali se posredujejo pooblaščenim stranem, če to dovoljuje nacionalno pravo. Posredovane informacije so po obsegu omejene samo na informacije, ki jih zadevne strani potrebujejo pri opravljanju svojih funkcij. Če pravo tega ne dovoljuje, oseba, ki je informacije pridobila, potrebuje soglasje imetnika informacij za njihovo posredovanje drugim osebam. Pred razkritjem občutljivih informacij je treba na starosti primeren način pridobiti soglasje otroka za posredovanje informacij. Vsi, ki so vključeni v postopek ugotavljanja starosti, bi morali razumeti in spoštovati zahteve za varstvo podatkov. Poleg tega bi bilo treba pred nadaljnjim posredovanjem informacije pridobiti od posameznika tudi prostovoljno privolitev po poučitvi. Informacije se smejo zbirati in uporabljati samo za ugotavljanje starosti.

Načelo zaupnosti je neločljivo povezano z vidiki varnosti. Zagotavljanje varnosti in zaupnosti je treba vzpostaviti kot pomemben zaščitni ukrep v postopku ugotavljanja starosti. To zlasti velja, kadar gre za otroke brez spremstva, ki bi lahko potrebovali mednarodno zaščito.

Ta vidik postane še pomembnejši pri iskanju informacij v državi izvora otroka, ki prosi za mednarodno zaščito.

Če prosilec nima dokumentov, s katerimi bi lahko dokazal starost, in če za to ne zadoščajo izjave, bi si morali organi proaktivno prizadevati za pridobitev teh informacij po drugi poti. Obstajajo številne različne poti, ki se lahko uporabijo, na primer nacionalne podatkovne zbirke ali podatkovne zbirke držav EU+, družinski člani, ki bi lahko imeli dodatne dokumente, ali veleposlaništva drugih držav.

Vendar pa, kot je poudarjeno v splošni pripombi št. 6 Odbora ZN za pravice otroka⁽²⁷⁾, pri izvajanju ugotavljanja starosti ne bi smeli navajati statusa otroka kot prosilca za azil ali begunca (odstavek 80). Če se načelo zaupnosti ne spoštuje, se lahko ogrozi varnost družinskih članov otroka, ki so ostali v državi izvora; otrok lahko postane zatečeni begunec (odstavek 23), kar pomeni, da bi v primeru, da otrok prosi za mednarodno zaščito, razkritje te informacije organom države izvora lahko pomenilo, da prosilca lahko preganja ali da bi lahko prosilec utrpel resne posledice ob vrnitvi.

Negativne posledice kršenja načela zaupnosti v zvezi z informacijami, zbranimi v okviru postopka za mednarodno zaščito, vključno z informacijami, zbranimi za ugotavljanje starosti, lahko resno ogrozijo ne samo posameznega otroka in njegovo družino, temveč tudi integriteto azilnega sistema.

Usposobljeni strokovnjaki z izkušnjami z otroki

Vsi, ki delajo z otroki in za otroke, bi morali opraviti ustrezno začetno in nadaljevalno usposabljanje o pravicah in potrebah otrok. Na svojem strokovnem področju bi morali redno dokazovati usposobljenost za posebne namene ugotavljanja starosti ali bi morali biti za to usposobljeni.

⁽²⁷⁾ Odbor ZN za pravice otroka, splošna pripomba št. 6 (2005) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihove države izvora.

Najmanj intruzivna metoda

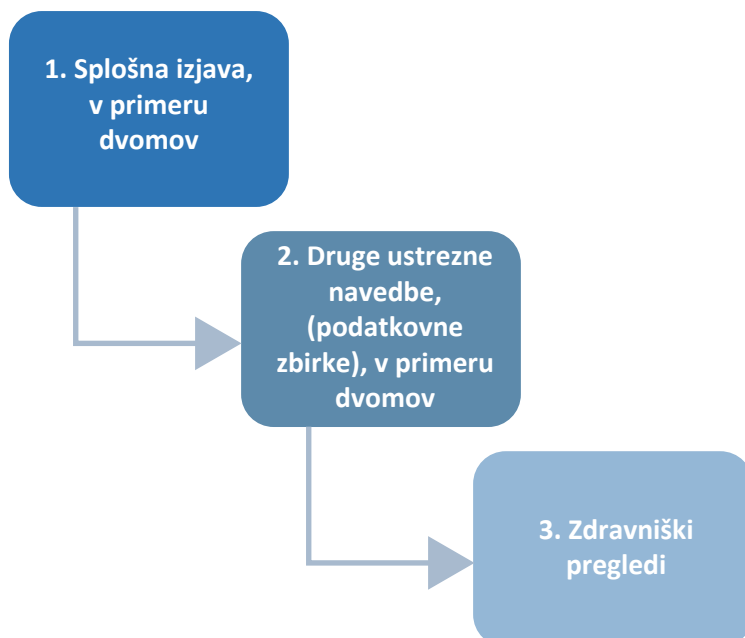
Kot je potrjeno v direktivi o azilnih postopkih (prenovitev), bi bilo treba ugotavljanje starosti izvajati z najmanj invazivnim pregledom, ki je sorazmeren z zahtevano stopnjo gotovosti. Pri tem bi bilo treba v celoti spoštovati dostojanstvo posameznika.

Pojem **invaziven** se na splošno uporablja v medicinskih postopkih, kadar se preiskave telesa ali telesnih votlin izvajajo z uporabo instrumentov ali drugih predmetov. To vključuje tudi odvzem vzorcev tkiva. Ta pojem se lahko uporabi kot sopomenka pojmu intruzivnost, v tem kontekstu pa sta lahko zamenljiva. Ker negativni učinki metod ugotavljanja starosti ne pomenijo vedno omenjenih učinkov na telo, temveč poseg v posameznikovo zasebnost, ima prednost pojem **intruzivnost** zaradi svojega širšega **obsega**.

Raven intruzivnosti je lahko odvisna od vpliva metode na posameznikovo zasebnost (izčrpen razgovor), ki se razlikuje od vpliva na posameznikovo telesno (npr. ionizacija) ali duševno zdravje (npr. spominjanje na travmatične dogodke). Zaradi teh posameznih vidikov je zelo težko doseči soglasje glede tega, katere metode so bolj intruzivne od drugih, in jih objektivno tako tudi oceniti. Zato je treba o intruzivnosti presojati od primera do primera, odvisno od okoliščin posameznega prosilca. Na primer, za nekatere prosilce s travmatičnimi izkušnjami v preteklosti rentgen zapestja morda ne bo psihološko intruziven, razgovor z močnim psihološkim elementom, kot je spominjanje na pretekle dogodke, pa bi lahko bil zelo pretresljiv. V drugih primerih lahko uporaba določene tuljave za slikanje z magnetno resonanco (MRS) povzroči klavstrofobijo, zato za nekatere prosilce ni primerna.

Izbira najmanj intruzivne metode in postopka ugotavljanja starosti, ki upošteva potrebe vsakega posameznega prosilca, organom zato še vedno predstavlja izziv. Koristne smernice v zvezi s tem pa so določene v členu 25(5) direktive o azilnih postopkih (prenovitev).

„Države članice lahko za določitev starosti mladoletnikov brez spremstva [...] opravijo zdravniške preglede, če imajo po splošnih izjavah prosilca ali na podlagi drugih zadevnih znakov pomisleke glede njegove starosti.“ (člen 25(5) direktive o azilnih postopkih (prenovitev))

Organi morajo zato najprej proučiti vse obstoječe dokaze, vključno z izjavami in ustreznimi navedbami, preden se odločijo, ali je treba nadaljevati z ugotavljanjem starosti.

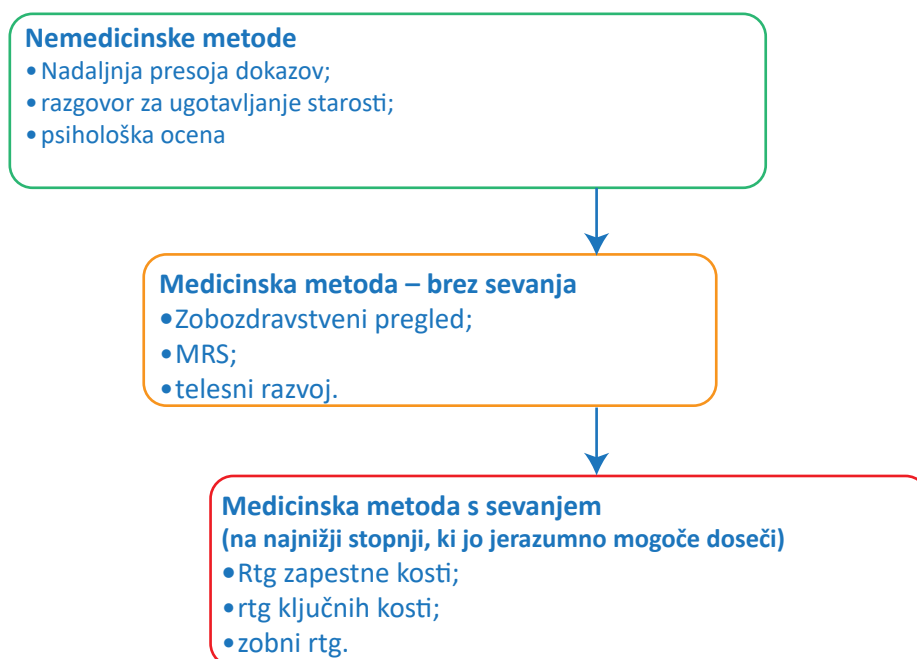
Sprejeti morajo torej proaktiven pristop k **zbiranju in analiziranju vseh obstoječih dokazov**, ki jih imajo na voljo. To ne vključuje samo dokumentov osebe, temveč tudi informacije drugih družinskih članov, ki imajo

lahko podatke ali dokaze o starosti osebe (npr. starejši brat ali sestra z dokumenti, ki dokazujejo starost osebe), druge podatkovne zbirke itd. Te informacije bi bilo treba zbirati pod pogojem, da to ne ogroža prosilca ali njegove družine. Organi pri zbiranju tovrstnih informacij ne izvajajo ugotavljanja starosti; gre za običajno analizo dokazov, ki jo v okviru svojih nalog izvajajo organi za azil ali migracije.

Kadar razpoložljiva dokumentacija ali dokazi neposredno ne zagotovijo podatka o starosti, se zahteva temeljita analiza ali preiskava, po kateri je treba opraviti **nadaljnjo analizo dokazov**. To bi štelo za metodo ugotavljanja starosti, ki se razlikuje od običajnega zbiranja informacij iz prejšnjega odstavka. Ta metoda je skupaj z drugimi podrobneje obravnavana v poglavju 4, ki analizira prednosti in slabosti vsake posamezne metode.

Nekatere medicinske metode, ki se uporabljajo za ugotavljanje starosti, vključujejo sevanje (rentgen zapestne kosti, ključne kosti, medenice ali zobni rentgen). Uporaba teh metod pomeni tveganje potencialno škodljivih učinkov sevanja za zdravje prosilca. Zato bi bilo treba najprej uporabiti manj intruzivne metode (nemedicinske) in, če se izkaže, da je treba uporabiti tudi medicinske, dati prednost metodam, ki ne vključujejo sevanja, pred metodami, ki ga vključujejo. Naslednja slika vsebuje prikaz prednostne razvrstitve metod.

Prednostna razvrstitev metod ugotavljanja starosti

Metode, ki vključujejo sevanje, bi se morale šteti kot potrebne šele, ko se izčrpajo vse druge metode. V tem primeru je treba sprejeti vse previdnostne ukrepe in ukrepe, potrebne za preprečevanje nevarnosti možnih negativnih učinkov. Doza sevanja, ki ji je izpostavljen prosilec, se v praksi razlikuje odvisno od mesta izpostavljenosti, opreme in nacionalne zakonodaje. V tem smislu je ključna uporaba načela najnižje stopnje, ki jo je razumno mogoče doseči (ALARA). Načelo ALARA je načelo varstva pred sevanjem, ki temelji na zmanjševanju odmerka sevanja in omejitvi izpusta radioaktivnih materialov v okolje z uporabo vseh „razumnih metod“. To načelo ni samo dobro načelo varstva pred sevanji, temveč tudi regulativna zahteva za vse programe varstva pred sevanji. Trije glavni dejavniki, ki se uporabljajo pri zagotavljanju najnižje stopnje odmerkov sevanja, ki jih je razumno mogoče doseči, so čas, oddaljenost in zaščita:

1. čas: z omejitvijo časa izpostavljenosti sevanju se zmanjša odmerek sevanja;
2. oddaljenost: s povečanjem oddaljenosti preiskovanca od vira sevanja se zmanjša izpostavljenost za kvadrat oddaljenosti. Če se oddaljenost med telesom in virom sevanja podvoji, se izpostavljenost sevanju deli s štiri;

3. zaščita: za zmanjšanje izpostavljenosti sevanju se uporabljajo različne vrste zaščite, vključno s svinčenimi predpasniki, premičnimi svinčenimi ščitniki, očala s svinčnim steklom in svinčene pregrade; pri delu na področjih z visokimi ravnmi sevanja je pomembno, da se zaščita uporablja, kadar koli je to mogoče.

Drug pomemben vidik, ki ga je treba upoštevati v primeru intruzivnosti, se ne nanaša samo na izbrano metodo, temveč na način izvajanja preiskav.

- Preiskave nikoli ne bi smele biti vsiljene ali neprimerne s kulturnega vidika; strokovnjaki bi morali biti kvalificirani in usposobljeni za vprašanja enakosti spolov in kulturna vprašanja.
- Notranje smernice o izvajanju preiskav bi morale upoštevati potrebne ukrepe, da se po potrebi zagotovi želeni spol izvajalca preiskav in tolmača ali da se zmanjša
- število prisotnih izvajalcev preiskav na dve osebi, da bi celoten postopek bil manj zastrašujoč za prosilca.
- V prostorih, kjer se metoda/prakse izvajajo, morajo biti vzpostavljeni ustrezni pogoji za zagotavljanje največje zasebnosti ob upoštevanju načela zaupnosti in otrokovih pravic, vključno s skrbjo za otroka.

Preiskave, ki vključujejo goloto, opazovanje ali antropometrične meritve spolnih organov ali intimnih delov, je treba izključiti, saj so izredno intruzivne; to zlasti velja za osebe iz drugačnih kultur in osebe, ki so bile morda žrtve zlorab.

Zato se za ugotavljanje starosti ne sme uporabiti nobena metoda, pri kateri bi se oseba morala sleči do golega, ter nobena preiskava ali pregled spolnih organov v obliki preiskav spolne zrelosti.

Primeri iz prakse

FR – V skladu z zakonom z dne 14. marca 2016 o varstvu otrok je kot metoda za ugotavljanje starosti oseb, ki trdijo, da so mlajše od 18 let, uporaba rentgena zdaj omejena, preiskava spolne zrelosti pa izrecno prepovedana.

UK – Uradniki za priseljevanje na meji smejo podati prvo oceno ob prvem srečanju z mlado osebo brez spremstva na podlagi lastne izjave posameznika, vseh razpoložljivih dokumentov in svoje osebne presoje zunanjega videza in vedenja. Ta ocena ni zavezujoča, posameznik pa ji lahko oporeka ali jo izpodbija. Poleg tega lahko uradnik za priseljevanje zahteva dodatna pojasnila v zvezi z mnenjem o posameznikovi starosti. Če to izpodbija posameznik ali če ima uradnik za priseljevanje pomisleke, da je posameznik mlajši od 18 let, se v obeh primerih uporablja načelo razlage dvoma v korist prosilca in posameznik se obravnava kot otrok. To pomeni, da so posamezniki predani socialnim službam za pomoč otrokom v okviru lokalnih organov, ki morajo nato opraviti ugotavljanje starosti. V zakonodaji ni določeno, kako lokalni organi to izvajajo, v praksi pa se je uveljavilo, da posameznika ocenita dva socialna delavca in da se sprejme odločitev na podlagi te ocene. Pri sprejetju sklepa se zanašata na svojo usposobljenost in izkušnje pri delu z mladimi.

CY – V ustreznem postopku se uporablja celosten pristop, ki vključuje zdravniške in nemedicinske preglede. Nemedicinski pregledi:

1. dokumenti, ki jih predloži prosilec;
2. beležka lokalne službe za socialno varnost;
3. razgovori za ugotavljanje starosti, ki jih izvaja služba za azil.

Če služba za azil, potem ko opravi vse nemedicinske preglede (1–3), še vedno dvomi v starost prosilca, lahko za določitev njegove starosti uporabi zdravniške preglede, kot je določeno v členu 10(1)(g) nacionalnega zakona o beguncih.

Vsi zdravniški pregledi se opravijo v prisotnosti tolmača in skrbnika mladoletnika.

Natančnost in toleranca napake

Natančnost je opredeljena kot **lastnost ali stanje točnosti ali preciznosti**. To je temeljno vprašanje v zvezi s postopkom ugotavljanja starosti. Zaenkrat še ni metode ugotavljanja starosti, ki lahko zagotovi natančne rezultate glede kronološke starosti osebe. Sedanje metode lahko zagotovijo le oceno starosti, zato bi morala izraza „ugotavljanje starosti“ in „ocenjevanje starosti“ imeti prednost pred izrazom „določanje starosti“. Ker imajo vse metode toleranco napake, bi bilo treba ta vidik vedno dokumentirati, zlasti v primeru nedokončnih rezultatov. Ker z vsemi metodami ni mogoče oceniti vseh razponov starosti, bi morala biti izbira metode odvisna od zadevnega razpona starosti (pri določenih starostnih segmentih so nekatere metode natančnejše od drugih). Spol prosilca, pri katerem se opravlja ugotavljanje starosti, je še en dejavnik, ki bi ga bilo treba upoštevati, saj se toleranca napake pri metodi lahko razlikuje glede na spol preiskovanca⁽²⁸⁾.

V skladu s smernicami, ki jih predlagajo Ritz-Timme et al. ⁽²⁹⁾, morajo biti pri metodi ugotavljanja starosti, da bi ta bila sprejemljiva, izpolnjene naslednje zahteve:

1. metoda mora biti pregledna in dokazljiva ter predstavljena znanstveni skupnosti praviloma z objavo v strokovno pregledanih revijah;
2. na voljo bi morale biti jasne informacije o natančnosti metode za ugotavljanje starosti;
3. metoda mora biti dovolj natančna, da lahko odgovori na temeljna vprašanja in izpolni določene zahteve v določenem primeru;
4. pri ugotavljanju starosti živih posameznikov je treba upoštevati načela medicinske etike in pravne predpise, zlasti če gre za medicinski poseg.

V skladu s Schmeling et al. 2011⁽³⁰⁾ mora vse referenčno gradivo, ki se uporablja, izpolnjevati določene zahteve, da bi lahko štel za **natančno** (Solari, A. C., in Ambramovitch, K., „The accuracy and precision of third molar development as an indicator of chronological age in Hispanics“, *Journal of Forensic Sciences*, (2002), zv. 47, št. 3, str. 531–535):

- ustrezna velikost vzorca,
- potrjena starost oseb, vključenih v preizkus,
- enotna starostna porazdelitev,
- ločevanje po spolu,
- datum preiskave,
- jasna opredelitev proučevanih lastnosti,
- natančen opis metodologije,
- podrobnosti o referenčnem prebivalstvu, ki se nanašajo na genetsko-geografsko poreklo,
- socialno-ekonomski položaj,
- zdravstveno stanje,
- podatki o velikosti skupine, povprečna ali srednja vrednost in merilo variabilnosti za vsako proučeno značilnost.

Oceno tolerance napake bi bilo treba dokumentirati in vključiti v poročilo na bralcu razumljiv način. S tem se zagotovi pravilna razlaga rezultatov in razumevanje drugih strokovnjakov, ki nimajo medicinskega znanja, kot so uslužbenci organov kazenskega pregona, sodniki, tožilci, skrbniki/zastopniki ali uradniki za azil in migracije.

⁽²⁸⁾ Tscholl, P.M, Junge, A., Dvorak, J., in Zubler, V., „MRI of the wrist is not recommended for age determination in female football players of U-16/U-17 competitions“, *Scand J Med Sci Sports*, 2015, doi:10.1111/sms.12461.

⁽²⁹⁾ Ritz-Timme, S., Cattaneo, C., Collins, M.J., et al., „Age estimation: the state of the art in relation to the specific demands of forensic practice“, *Int J Legal Med*, 2000, 113(3), str. 129–136.

⁽³⁰⁾ Schmeling, A., Garamendi, P. M., Prieto, J. L., in Landa, M. I., „Forensic age estimation in unaccompanied minors and young living adults“, *Forensic medicine— From old problems to new challenges*, Vieira, D. N. (ur.), InTech, (2001), na voljo na <https://www.intechopen.com/books/forensic-medicine-from-old-problems-to-new-challenges/forensic-age-estimation-in-unaccompanied-minors-and-young-living-adults>.

DE – Če prva preiskava ne poda dokončnih rezultatov, bi bilo še vedno treba zagotoviti razlago dvoma v korist prosilca in postopoma uporabiti druge metode ugotavljanja starosti v okviru postopka. Odločitev bi tako temeljila na večjem obsegu dokazov, zato bi bila zanesljiva. Zvezne dežele (*Länder*) so dolžne izvajati ugotavljanje starosti otrok brez spremstva, ki poteka v času „prevzemanja skrbi“ zanje (*Inobhutnahme*), tj. takoj ko pridejo v stik z nemškimi organi. Njihov sklep je tudi podlaga za azilni postopek.

Uvodna izjava zakona o spremembi Zakonika o socialni varnosti iz leta 2015 vsebuje sklic na priporočila delovne skupine Zvezne službe za socialno varnost otrok (*Bundesarbeitsgemeinschaft Landesjugendämter*).

Oddelek 42 zakonika o socialni varnosti torej vsebuje podlago za postopek ugotavljanja starosti, ki uvaja postopno izvajanje tega postopka. Delovna skupina zvezne službe za socialno varnost mladih svetuje, da se v postopku ugotavljanja starosti upoštevajo priporočila skupine za forenzično ugotavljanje starosti (*Arbeitsgemeinschaft für Forensische Altersdiagnostik*, AGFAD; http://campus.uni-muenster.de/fileadmin/einrichtung/agfad/empfehlungen/empfehlungen_ausserhalb_strafverfahren.pdf).

NO – Oddelek za forenziko pri univerzitetni bolnišnici Oslo je razvil novo metodo branja rezultatov rentgenskih slik dlani in modrostnih zob po stopnjah. Vsebuje statistični model, ki združuje podatke, pridobljene z dvema radiološkima metodama: stopenjskim slikanjem tretjega kočnika po Demirjaniu ter metodo Greulichovega in Pylovega atlasa za dlan in zapestje. Model vključuje več kot 14 000 posameznikov (obeh spolov). Temelji na vključitvi prehodnega modela več združenih podatkovnih nizov (za vsak spol), za porazdelitev kronološke starosti po stopnjah pa se uporabi Bayesov teorem. Rezultati so predstavljeni kot 95-odstotni in 75-odstotni intervali napovedi in kot odstotek primerov, mlajših od 18 let in mlajših od 16 let. Zaradi velikih bioloških razlik poleg tistih, ki so navedene v referenčnem gradivu, rezultati ne morejo biti povsem dokončni. Kljub temu se lahko jasnim rezultatom pripiše razmeroma velika teža pri celotni oceni. Univerzitetna bolnišnica Oslo je nedavno objavila izčrpen priročnik za uporabo te metode ugotavljanja starosti (*BioAlder*).

Ključne ugotovitve iz prakse držav EU+

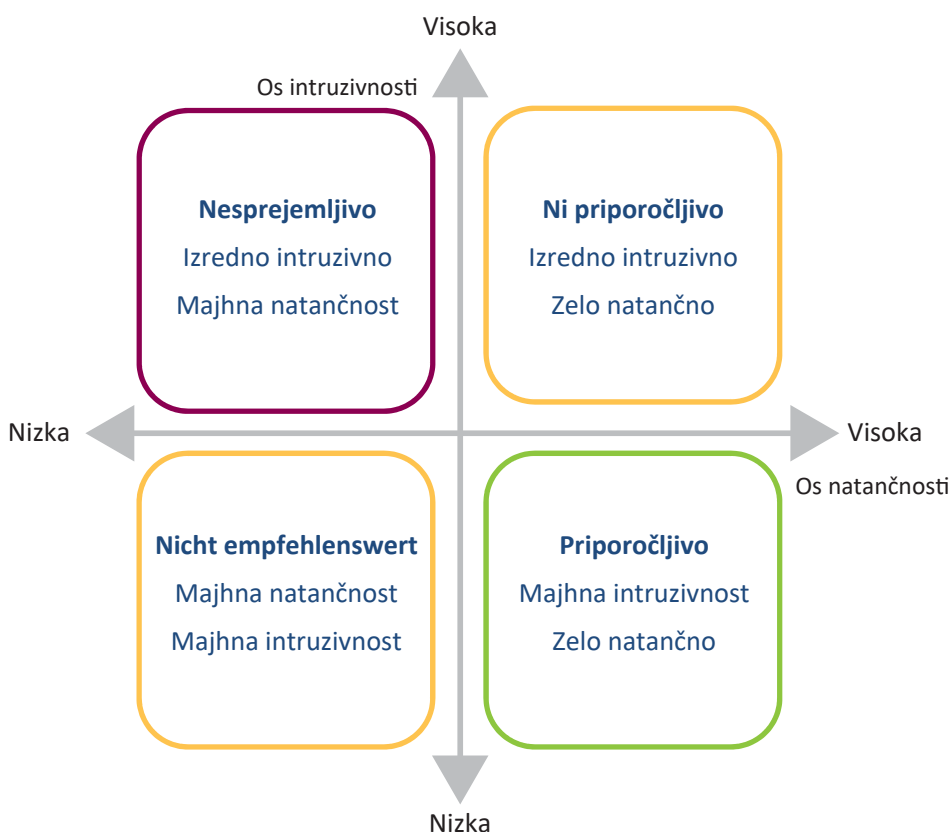
Kadar rezultati postopka ugotavljanja starosti niso dokončni, 16 držav EU+ uporabi razlago dvoma v korist prosilca, šest držav EU+ pa te razlage ne uporabi in upošteva samo razpoložljive dokaze ali informacije.

Dodatne informacije so na voljo v Prilogi 4 k tej publikaciji.

Povezovanje intruzivnosti in natančnosti

Metode bi bilo treba izbirati ob upoštevanju njihove intruzivnosti in natančnosti. Na prvem mestu bi morale biti metode, ki so manj intruzivne in natančnejše, metode, ki so manj intruzivne, obenem pa tudi manj natančne, pa bi bilo treba izbrati kot zadnje. Ugotavljanje starosti bi bilo treba ustaviti, kadar metoda postane izredno intruzivna, ne glede na njeno potencialno natančnost. Golota ali kazanje spolnih organov je sicer izredno stresno za vse osebe, še bolj pa je travmatično za otroke, ki so morda bili žrtve zlorab pri pregonu v državi izvora ali med migracijo. Zaradi visoke ravni intruzivnosti in večjega tveganja za povzročanje travm zaradi uporabe teh metod so ti pregledi nesprejemljivi za ugotavljanje starosti.

Upoštevanje intruzivnosti in natančnosti

Pravica do učinkovitega pravnega sredstva

V primeru negativnega sklepa (ki ni skladen z navedeno starostjo) bi organi morali pojasniti razloge za tak sklep in seznaniti prosilca s tem, kako ga izpodbijati. Ker dejstvo, da je prosilec otrok/odrasla oseba, lahko vpliva na izvajanje postopka mednarodne zaščite (prednostna obravnava, zaščitni ukrepi itd.), bi bilo treba sklep o ugotavljanju starosti izdati ločeno od odločbe o mednarodni zaščiti in pred to odločbo. Če ni na voljo nobena ločena pravica do pritožbe proti rezultatu sklepa o ugotavljanju starosti, bi morala biti na voljo možnost za izpodbijanje rezultata s sodnim preizkusom ali v okviru proučitve celotne prošnje za zaščito. Posameznik bi moral imeti za pomoč pri postopku dostop do zastopnika ali pravnega svetovanja. Pri izdaji ločenega sklepa bi bilo treba informacije o tem, kako je sklep mogoče izpodbijati, zagotoviti brezplačno in v skladu s prosilčevo ravno razumevanja. Prosilec bi v tem času moral imeti možnost izraziti svoje mnenje.

Ključne ugotovitve iz prakse držav EU+

V zvezi s pravnimi sredstvi, ki so na voljo prosilcu za izpodbijanje sklepa na podlagi ugotavljanja starosti:

- osem držav EU+ nudi možnost za ločeno izpodbijanje sklepa na podlagi ugotavljanja starosti;
- devet držav EU+ omogoča izpodbijanje sklepa o ugotavljanju starosti v okviru odločbe o mednarodni zaščiti ali istočasno;
- dve državi EU+ prosilcu ne nudita pravnih sredstev za izpodbijanje rezultatov ugotavljanja starosti.

Dodatne informacije so na voljo v Prilogi 4 k tej publikaciji.

Poglavje 3 Postopek ugotavljanja starosti: večdisciplinaren in celosten pristop

Večdisciplinaren in celosten pristop k postopku ugotavljanja starosti

Celosten pristop upošteva celoto nečesa ali celoten sistem, namesto zgolj njegovih delov. Za razliko od preprostega ugotavljanja starosti, katerega glavni cilj je ocena kronološke starosti, postopek ugotavljanja starosti, ki temelji na celostnem pristopu, ni osredotočen samo na starost, temveč obravnava širši spekter dejavnikov. S tem pristopom se pri ugotavljanju kronološke starosti upoštevajo tudi potrebe otrok in mladih v kontekstu migracij. Zato celostno ugotavljanje starosti omogoča prožnost in prilagajanje postopka ugotavljanja starosti posamezniku, s tem pa tudi, da se upoštevajo posebne okoliščine in potrebe prosilca (na primer, ali izvajati ugotavljanje starosti ali ne, vplivanje na izbiro metod, izvajalce pregledov itd.).

S celostno zasnovanim postopkom se zato v večji meri uveljavlja otrokova korist v celotnem postopku. Sistematično in stalno upoštevanje otrokove koristi bi moralo biti del vseh ukrepov, ki vplivajo na otroke. Zato bi pri vsakem postopku ugotavljanja starosti bilo treba najprej proučiti, kako izvajati to načelo, da bi se zagotovilo ustrezno in prednostno prepoznavanje otroka (zlasti v primeru otrok brez spremstva). Da bi dobili celoten pregled nad otrokovimi potrebami, je treba nekatere ukrepe prilagoditi, na primer:

- osebe, ki so v stiku z otrokom (vključno z učitelji, vzgojitelji, skrbniki/zastopniki, zdravstvenimi delavci, organi za sprejem in organi kazenskega pregona), bi morale proaktivno zbirati vse informacije, potrebne za opredelitev pomembnih vidikov (kot so pretekle zlorabe ali travmatične izkušnje) – med celotnim postopkom bi bilo treba med razgovorom z otroki poleg njihove starosti ugotavljati tudi njihove potrebe in pomisleke;
- da se zmanjša število razgovorov in prepreči ponavljanje vprašanj, bi te informacije morale biti med celotnim postopkom na voljo tudi drugim ustreznim akterjem (skrbnikom/zastopnikom, zdravstvenim delavcem, organom za sprejem, azil in migracije ter organom kazenskega pregona), kadar je to mogoče in ob upoštevanju pravil o varstvu podatkov;
- tem strokovnjakom se omogoči tudi, da izrazijo svoje mnenje na podlagi svojega strokovnega znanja in izkušenj ter po potrebi izmenjujejo mnenja;
- postopek, ki bo vzpostavljen, bi moral biti zasnovan ob posvetovanju z vsemi ustreznimi deležniki: na tem mestu se celosten pristop poveže z večdisciplinarnim pristopom, opisanim v nadaljevanju.

Večdisciplinaren pristop združuje več akademskih ved ali področij strokovne specializacije v en sam pristop k obravnavanju teme ali težave.

Kadar se uporablja za ugotavljanje starosti, vključuje proučitev različnih vidikov ali dejavnikov, tj. fizičnih, psiholoških, razvojnih, okoljskih in kulturnih⁽³¹⁾. Postopek ugotavljanja starosti, ki temelji samo na medicinskih metodah, torej ne more šteti za večdisciplinarnega. Ker ena sama metoda, s katero bi bilo mogoče določiti starost osebe, ne obstaja, je treba številne dejavnike oceniti z različnimi metodami. S tem se sklep utemelji na širšem obsegu dokazov, to pa povečuje zanesljivost ugotavljanja starosti. Večdisciplinarno ugotavljanje starosti zato zahteva, da se strokovnjaki, ki imajo ustrezne kvalifikacije pri presoji starosti na svojem strokovnem področju, vključijo v celoten postopek, med pregledi in ko se sprejemajo sklepi na podlagi rezultatov različnih pregledov. Odvisno od metode so to lahko socialni delavci, zdravniki, radiologi, (otroški) psihologi, pediatri ali drugi ustrezno usposobljeni posamezniki s strokovnim znanjem na področju razvoja otrok in ocenjevanja starosti. Za uskladitev prispevka različnih strokovnjakov bi bilo treba med praktičnim izvajanjem večdisciplinarnega pristopa vzpostaviti mehanizem usklajevanja.

Tako kot v vseh zadevah v zvezi z obravnavanjem prošenj za mednarodno zaščito in v skladu s členom 4 kvalifikacijske direktive bi bilo treba upoštevati vse razpoložljive dokaze. Odločitev o tem, kateri strokovnjaki

⁽³¹⁾ Glejte na primer SCEP, *Statement of good practice*, (2009).

bi morali biti vključeni v ugotavljanje starosti, bi bilo treba sprejeti zaradi čim večjega povečanja splošne natančnosti ugotavljanja starosti z ohranjanjem čim manjše intruzivnosti za prosilca.

Pri odločanju o tem, katere metode izbrati za izvajanje ugotavljanja starosti, bi bilo treba najprej upoštevati otrokovo korist. Direktiva o azilnih postopkih (prenovitev) določa, da lahko države članice za določitev starosti otrok brez spremstva v okviru obravnavanja prošnje za mednarodno zaščito opravijo zdravniške preglede, če imajo po splošnih izjavah ali na podlagi drugih zadevnih znakov dvome glede starosti prosilca. Ker sta psihološki razvoj in zrelost prosilca bistvena vidika, ki ju je treba proučiti v tem postopku, bi bilo treba psihosocialnemu vidiku dati prednost pred drugimi metodami.

Če imajo države članice po večdisciplinarni oceni še vedno pomisleke glede prosilčeve starosti, bi morale domnevati, da je prosilec otrok.

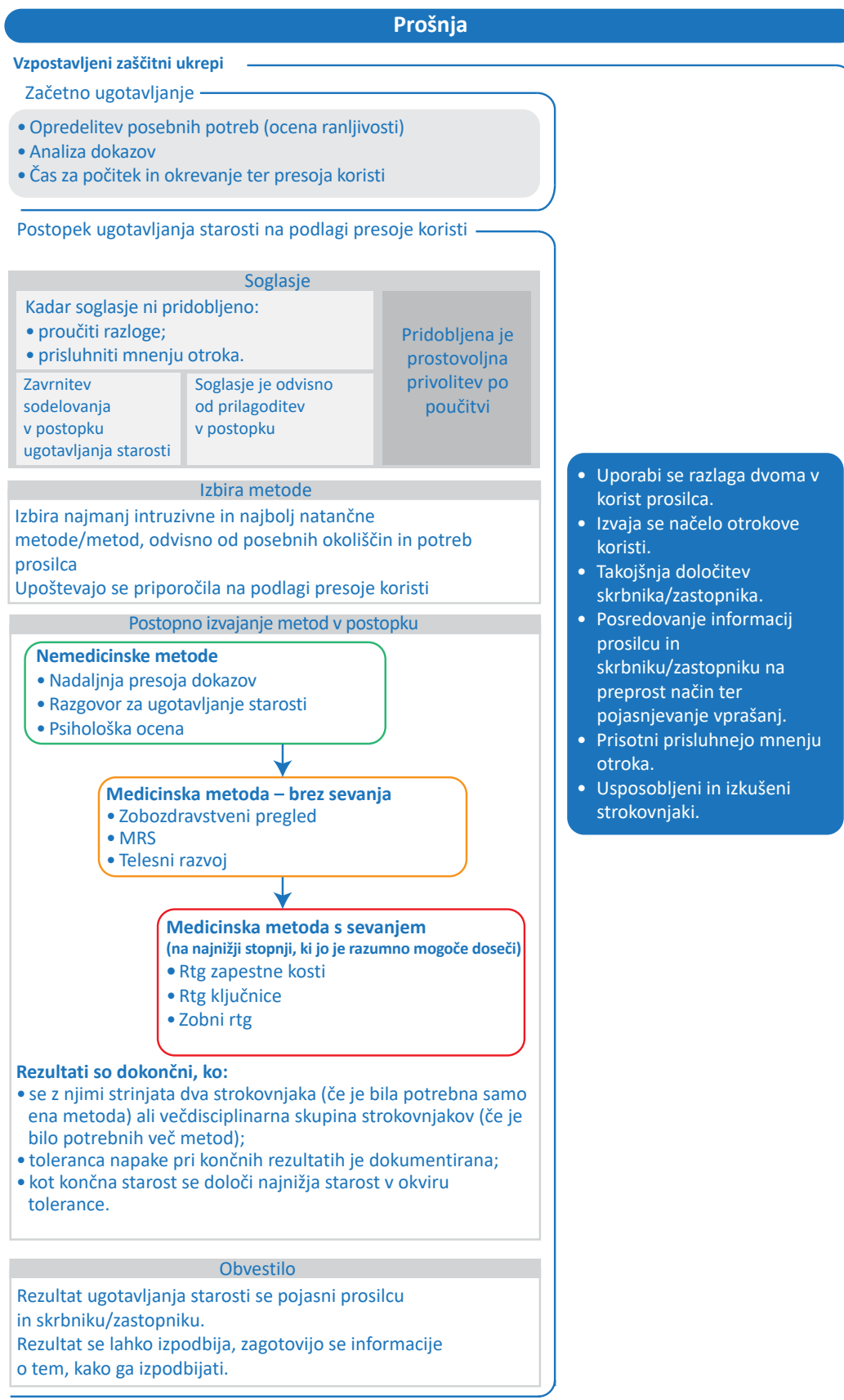
IOM⁽³²⁾ navaja, da so na voljo trije glavni pristopi k ugotavljanju starosti:

- prvi, ki ga je mogoče najbolje opisati kot **nemedicinskega**, vključuje proučitev obstoječe dokumentacije, vizualno oceno na podlagi telesnega videza ter pogovore, ki zagotovijo vpogled v posameznikovo življenje in okoliščine;
- drugi je po svojem bistvu **medicinski** in vključuje telesni pregled ter slikanje kosti in/ali zob z radiografijo;
- namen tretjega je povezati podatke obeh prejšnjih pristopov, s čimer se potrdi, da je **večdisciplinarno sodelovanje** predpogoj za zagotavljanje dobrih rezultatov za ranljive otroke in mlade.

⁽³²⁾ Delovna skupina urada EASO za ugotavljanje starosti, september 2016.

Diagram postopka ugotavljanja starosti

Postopek, opisan v prejšnjem oddelku, skupaj s potrebnimi koraki in zaščitnimi ukrepi za zagotavljanje učinkovitega in varnega ugotavljanja starosti, je prikazan na naslednjem diagramu.

Smernice za postopek ugotavljanja starosti

Pri odločanju, ali je ugotavljanje starosti potrebno ali ne

Pred odločanjem o postopku ali pred izvajanjem kakršnega koli ugotavljanja starosti bi bilo treba zagotoviti določene predpogoje in zaščitne ukrepe.

- Prosilec je vložil prošnjo za **mednarodno zaščito** in pri tem se zabeležijo osebni podatki, kot so podatki o identiteti, starosti in družinskih vezeh.
- Navedena starost prosilca (kot odraslega ali kot otroka) **ni podprta** z dokumenti niti niso zagotovljeni nobeni drugi dokazi glede starosti.
- Glede navedene starosti prosilca se pojavi **dvom**.
- Prosilcu bi lahko za začetek **odvzeli prstne odtise**, če razpon starosti, glede katere obstaja dvom, očitno presega starost, ki je za ta namen določena v pravu EU in/ali nacionalnem pravu, ter jih vključili v podatkovno zbirko prstnih odtisov EU (Eurodac)⁽³³⁾.
- Pri uporabi **razlage dvoma v korist prosilca** se šteje, da je prosilec mlajši od 18 let in; če nima spremstva, se nemudoma imenuje **skrbnik/zastopnik**.
- Od tega trenutka naprej do dokončnih rezultatov, ki kažejo, da je prosilec odrasla oseba, se upošteva **otrokova korist**.

Starost osebe je dejavnik, zaradi katerega oseba lahko šteje za ranljivo (otrok, starejši) ali ki lahko še bolj poudari predhodne ranljive okoliščine (ki izhajajo iz spola, družinskih razmer, spolne usmerjenosti, invalidnosti, hude bolezni ali izpostavljenosti mučenju ali drugim hudim oblikam nasilja). Ker lahko te ranljive okoliščine negativno vplivajo na sposobnost prosilca, da vloži in utemelji svojo prošnjo za mednarodno zaščito, pravni red EU na področju azila vsebuje dodatne zaščitne ukrepe, ki zagotavljajo pravičen azilni postopek za prosilce s posebnimi potrebami. Da bi prosilci s posebnimi potrebami lahko v celoti vložili in utemeljili svojo prošnjo, je treba vzpostaviti zgodnji **mehanizem identifikacije** in po potrebi kasnejšo oceno ranljivosti. Vendar pa morajo biti organi še naprej pozorni, da bi lahko hitro prepoznali znake ranljivosti, ki se lahko pojavijo v kasnejših fazah postopka, in se temu ustrezno odzvali. Ta mehanizem mora biti na voljo med celotnim postopkom, da se omogoči kasnejša identifikacija in da se zagotovi ustrezna podpora brez nepotrebnega odlašanja.

Posebne potrebe ranljivega prosilca morajo biti ključne pri odločanju o vrsti metod, ki bi jih bilo treba uporabiti, o načinu izvajanja ugotavljanja starosti in o tem, ali bo to imelo negativen učinek na zadevnega prosilca. Pri ugotavljanju starosti se lahko uporabijo določene informacije, pridobljene pri presoji posebnih potreb. S tem se preprečijo zamude in podvajanje postopkov pri isti osebi. Ugotavljanje starosti, ki se izvaja s celostnim in večdisciplinarnim pristopom, bi lahko pomagalo prepoznati tudi druge potrebe in ranljive okoliščine, ki niso bile ugotovljene pri prejšnjih presojah ranljivosti.

Če navedene starosti ni mogoče preveriti in po tem, ko se zagotovi, da preiskava ne bo ogrozila prosilca ali njegove družine, bi uradniki morali proaktivno poskušati pridobiti informacije iz drugih virov. V tem predhodnem koraku, t. i. **analizi dokazov**, se upoštevajo vsi dokazi, ki so na voljo organom (dokumenti, izjave prosilca in njegovih družinskih članov o njegovi starosti in identiteti, izjave skrbnika, informacije iz drugih podatkovnih zbirk in prve ocene na podlagi telesnega videza). Od uradnikov se pričakuje, da bodo pri obravnavanju otrok, ki prosijo za azil, zlasti pa tistih brez spremstva, ravnali še posebej proaktivno in empatično.

Rezultati zgoraj navedene analize pristojnim organom omogočijo, da razlikujejo med primeri, v katerih obstaja dvom glede navedene starosti, in primeri, kjer tega dvoma ni.

Takoj ko se pojavijo dvomi glede navedene starosti, bi bilo treba uporabiti **razlago dvoma v korist prosilca**. Prosilec bi zato moral šteti za otroka, dokler se z drugimi preiskavami ne pridobijo dokončni rezultati.

⁽³³⁾ Uredba Eurodac trenutno predvideva odvzem prstnih odtisov pri vseh osebah, starejših od 14 let; v predlogu za prenovitev je predlagana starost znižana na šest let.

Kadar prosilec šteje za otroka, bi bilo treba nemudoma imenovati **skrbnika/zastopnika**, da se zagotovi upoštevanje načela otrokove koristi pri vseh odločitvah, ki vplivajo nanj. Sem sodi odločanje o potrebi po izvajanju ugotavljanja starosti.

Čeprav je glavni cilj ugotavljanja starosti oceniti raven zrelosti prosilca in je pri tem treba upoštevati vse dejavnike, ki so pomembni za ta postopek, je treba upoštevati tudi dobrobit otroka. Zato je pomembno, da se med prvo analizo dokazov, ki se lahko opravi ob prihodu, in celotnim ugotavljanjem starosti zagotovi **čas za počitek in okrevanje**. Dvodelni postopek torej šteje za najustreznejši način izvajanja učinkovitega in varnega ugotavljanja starosti. To zlasti velja v primeru pritoka številnih oseb, ko je nujno treba zagotoviti učinkovit postopek identifikacije in prijave.

Čas za počitek in okrevanje je lahko v pomoč pri gradnji zaupanja med otrokom in njegovim skrbnikom/zastopnikom. Otroku tudi omogoča, da se počuti varnega in da pove informacije, ki so potrebne za presojo njegovih potreb. V tej fazi bi bilo treba opraviti **presojo koristi**⁽³⁴⁾, da se zagotovi uskladitev zadevnega postopka ugotavljanja starosti s posameznimi okoliščinami prosilca in da bi bil pričakovani rezultat koristen za postopek in neškodljiv za otroka.

V postopku bi bilo treba zagotoviti, da se **sistematično upošteva mnenje**, ki ga otrok izrazi sam ali prek skrbnika/zastopnika. To pravico je treba sistematično uporabljati ne zgolj v okviru postopka, temveč tudi na najzgodnejši ravni, še pred sprejetjem odločitve o izvajanju ugotavljanja starosti.

- Mnenje bi bilo treba pridobiti vsakič, ko organi **podvomijo** glede izjav ali dokazov, ki jih posreduje prosilec. Enostaven poskus izmenjave mnenj in konstruktivna obrazložitev razlogov, zaradi katerih navedena starost ni sprejeta ali informacije ne zadostujejo za potrditev izjav, sta lahko prosilcu v pomoč pri razumevanju postopka in povečata njegovo pripravljenost za sodelovanje.
- V primerih morebitnih **nedoslednosti** pri starosti prosilca je treba temu dati možnost in čas, da jih ustno ali pisno pojasni.
- Prosilci lahko predložijo dodatne dokumente ali druge dokaze ali verodostojna pojasnila, s čimer lahko utemeljijo navedeno starost. V primeru takih **pojasnil in dodatnih elementov** bi bilo ugotavljanje starosti nepotrebno.

Po presoji vseh dokazov, na podlagi katerih se izkaže, da so dvomi glede starosti prosilca utemeljeni, po upoštevanju vseh mnenj prosilca in izpolnitvi obrazca za presojo koristi se lahko sprejme odločitev, ali je treba začeti postopek ugotavljanja starosti ali ne.

Pri izvajanju ugotavljanja starosti

Če je ugotavljanje starosti potrebno in priporočeno na podlagi presoje koristi, se brez nepotrebne odlašanja začne postopek ugotavljanja starosti. Organi morajo zagotoviti, da je skrbnik/zastopnik seznanjen z vsemi potrebnimi **informacijami**, ki so bile podane v preprostem jeziku, in da te informacije razume. Na vsa morebitna vprašanja prosilca in/ali skrbnika/zastopnika je treba odgovoriti in zagotoviti vsa potrebna pojasnila.

Prosilec in/ali njegov skrbnik/zastopnik bo tako imel na voljo vse, kar potrebuje za **prostovoljno privolitev k postopku po poučitvi**. V primerih, ko prosilec ne more dati privolitve zaradi upravičenega zadržka, zadostuje **prostovoljna privolitev po poučitvi** skrbnika/zastopnika. Morebitne pomisleke glede postopka je treba pojasniti v kateri koli fazi. **Zavrnitev** ugotavljanja starosti ne bi smela samodejno pomeniti, da je oseba polnoletna. V takih primerih bi bilo treba s prosilcem ponovno **opraviti razgovor**, razloge pa v celoti proučiti. Odpor se lahko premaga tako, da se prosilcu ali skrbniku/zastopniku posreduje več informacij ali da se postopek prilagodi potrebam prosilca, na primer z izbiro alternativne metode.

Zavrnitev ugotavljanja v nobenem primeru ne sme biti edini razlog za zavrnitev prošnje (člen 25(5) direktive o azilnih postopkih).

⁽³⁴⁾ Glejte na primer SCEP, Position paper on [age assessment in the context of separated children in Europe](#), (2012).

Ko se pridobi **prostovoljna privolitev po poučitvi**, bi postopek z vsemi potrebnimi zaščitnimi ukrepi moral biti na voljo in po potrebi dodatno prilagojen posebnim potrebam ali okoliščinam otroka v skladu z nacionalno prakso in pravnim redom EU.

Izbira metod bi morala biti čim bolj prilagojena posamezniku, prednost pa bi bilo treba dati najmanj intruzivnim in najbolj natančnim metodam. Pri odločanju o tem, katera metoda je **najmanj intruzivna**, bi bilo treba poleg telesnega posega upoštevati tudi psihološki učinek na prosilca (glejte drugi odstavek člena 25(5) direktive o azilnih postopkih). Upoštevati je treba tudi okoljske in kulturne dejavnike.

Preiskave bi bilo treba izvajati postopno, prednost pa bi bilo treba dati nemedicinskim metodam. Če na podlagi teh metod ni mogoče priti do dokončnih rezultatov, se lahko uporabijo metode, ki ne zahtevajo sevanja. Uporaba medicinskih metod, ki vključujejo sevanje, bi morala biti zadnja možnost, obenem pa bi, kot je navedeno zgoraj, morala biti taka, da vključuje najnižji možni odmerek sevanja. Rezultati preiskav za presojo psihološke zrelosti bi morali imeti vsaj enako težo kot rezultati preiskav za presojo telesnega razvoja. S tem pristopom se je mogoče izogniti vsem dodatnim nepotrebnim preiskavam po tem, ko ena od metod poda dokončne rezultate.

Preiskave ne bi smele biti nikoli prisilne ali kulturno neprimerne, strokovnjaki pa morajo biti **kvalificirani**, usposobljeni za vprašanja enakosti spolov in kulturna vprašanja, poznati pa morajo tudi protokole in/ali smernice, ki so za ta namen na voljo⁽³⁵⁾. Preiskave, ki vključujejo goloto ali pregled, opazovanje in/ali meritve spolnih organov ali intimnih delov, je treba izključiti, saj so izredno intruzivne.

Če se s katero koli od metod, ki se uporabljajo pri ugotavljanju starosti, pridobi rezultat, ki kaže, da je oseba mlajša od 18 let, je ugotavljanje starosti treba ustaviti. Če je navedena starost v takih primerih znotraj pridobljenega razpona, bi bilo treba to starost sprejeti kot veljavno; če ni, bi za veljavno morala šteti **najnižja starost v okviru tolerance**.

- Kadar je treba opraviti več preiskav zaradi naknadnih ali nedokončnih rezultatov, bi moral dokončne rezultate analizirati **strokovni svet**. Ti strokovnjaki bi morali delovati na različnih strokovnih področjih in imeti splošna znanja ali izkušnje pri delu z otroki. Strokovni svet z večdisciplinarnim ozadjem bi moral vključevati socialne delavce, forenzike, strokovnjake za varstvo otrok in uradnike s strokovnim znanjem na področju otrok.
- Kadar to ni mogoče ali ko se uporabi samo ena metoda, bi morala ugotavljanje starosti opraviti vsaj **dva strokovnjaka**. Oba kvalificirana strokovnjaka bi morala podati svoje mnenje in sprejeti bi morala skupno odločitev. Če se strokovnjaka ne moreta strinjati glede končne odločitve, lahko odločitev o postopku sprejme na višji ravni izkušeni in kvalificirani nadzornik.

Če ni mogoče doseči sporazuma, bi ugotavljanje starosti moralo šteti za nedokončno in uporabiti bi bilo treba razlago dvoma v korist prosilca. V takih primerih bi prosilec moral šteti za otroka.

Sklep bi moral biti utemeljen, izdan v pisni oblik in ustno obrazložen. V njem bi bilo treba navesti strokovne kvalifikacije, izkušnje in ustrezno usposabljanje strokovnjakov ter toleranco napake pri uporabljenih metodah. Prosilec bi moral biti seznanjen z možnostjo izpodbijanja sklepa in, če je primerno, za to prejeti pravno pomoč.

Ker so posledice opredelitve prosilca kot odrasle osebe ali otroka daljnosežne, bi bilo treba prosilcu dati možnost, da **izpodbija rezultate** na hiter in razumljiv način. Možna načina, s katerima prosilec lahko izpodbija rezultate ugotavljanja starosti, sta pritožba in sodni preizkus.

Poleg tega bi postopek moral upoštevati tudi dejstvo, da je po zaključku ugotavljanja starosti možno pridobiti nove informacije, zato je treba omogočiti kasnejšo **spremembo** ugotovljene starosti.

V primeru napačne presoje starosti bi bilo treba nemudoma ukrepati, da se informacije popravijo na enostaven in učinkovit način, vse spremembe pa je treba nato vnesti v ustrezne podatkovne zbirke.

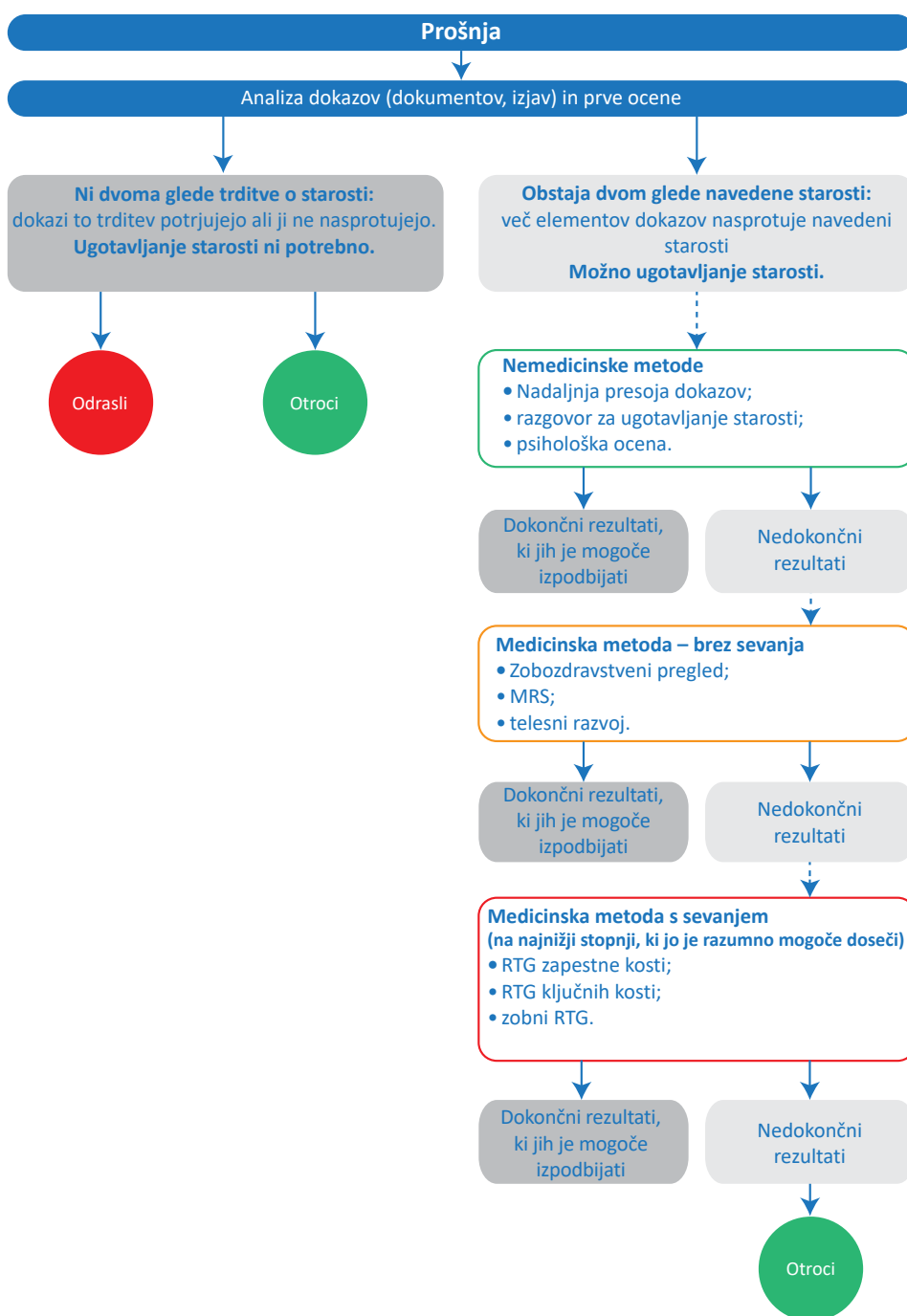
⁽³⁵⁾ Glej na primer SCEP, Position paper on [age assessment in the context of separated children in Europe](#), (2012).

Poglavje 4 Pregled metod ugotavljanja starosti

Metode, ki se trenutno uporabljajo, so razvrščene kot medicinske in nemedicinske, odvisno od tega, ali zahtevajo sodelovanje zdravnika. Medicinske metode se delijo na metode brez sevanja in metode, ki vključujejo sevanje.

Ta razvrstitev in postopna uporaba metod, da bi se preprečile nepotrebne preiskave, sta prikazani na naslednjem diagramu. Zaščitni ukrepi in pravice v postopku na tem mestu niso navedeni, saj so analizirani v obeh prejšnjih poglavjih, prikazani pa so tudi na diagramu o postopku ugotavljanja starosti.

Diagram metod

Smernice za postopno izvajanje metod

Takoj ko prosilci izrazijo željo po vložitvi prošnje za mednarodno zaščito, lahko uveljavljajo določene pravice (pravico, da ostanejo na ozemlju, pravico do osnovnih materialnih pogojev za sprejem ter pravico do opredelitve in presoje njihovih posebnih potreb). Če bi lahko šlo za otroka, se zaradi njegove inherentne ranljivosti da prednost opredelitvi posebnih postopkovnih potreb in zagotovitvi posebnih pogojev za sprejem. V skladu s členom 25(5) direktive o azilnih postopkih (prenovitev) lahko vsi pridobljeni dokazi prispevajo k določitvi starosti otroka in/ali izločitvi ali zmanjšanju potrebe po izvajanju dodatnih postopkov ugotavljanja starosti, zato bi to moralo biti izhodišče, preden se sprejme odločitev o tem, ali je treba izvajati ugotavljanje starosti ali ne.

Analiza razpoložljivih dokazov in prvih ocen

Člen 24 Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah in člen 7 KOP določata:

Vsak otrok je takoj po rojstvu vpisan v rojstno matično knjigo in ima pravico pridobiti državljanstvo.

Rojstni list je dokument, ki priča o rojstvu osebe, datumu in kraju rojstva, spolu in starših. Glavni namen civilnega vpisa v matično knjigo je ustvariti pravni dokument, ki se lahko uporablja za vzpostavitev in varstvo pravic posameznika.

Kot je bilo navedeno, nekatere države ne izvajajo sistematičnega vpisa ključnih dogodkov njihovih državljanov ali prebivalcev v matično knjigo (rojstva, poroke in smrti), nekatere pa to storijo zelo redko ali pozno. Zato takšen vpis morda ne dosega standardov, ki veljajo za javne evidence organov v državah EU+ (preprečevanje dvojnega vpisa istega dogodka, vrzeli ali nedoslednosti v evidencah itd.). Zaradi dogodkov v njihovi državi izvora ali okoliščin njihovega bega (oboroženi spopadi ali pregon in/ali diskriminacija s strani nacionalnih organov itd.), osebe, ki potrebujejo mednarodno zaščito, morda nimajo dostopa do teh pravnih dokumentov, zato ne morejo predložiti veljavnega dokaza ali zanesljivih potrdil o svoji identiteti.

Ob upoštevanju navedenih okoliščin in prizadevanj prosilca, da predloži vse informacije, ki jih ima na voljo, bi organi morali sprejeti kot dokazila naslednje dokumente:

- potne liste,
- osebne izkaznice,
- dovoljenja za prebivanje,
- potovalne dokumente, na primer tiste, ki jih izda UNHCR,
- potrdila drugih držav (potrdila verskih skupnosti ali matičnih uradov) v zvezi z osebnim statusom (zakonski stan, rojstvo, podatki o družini) prosilca ali katerega koli družinskega člana, v katerih je navedena starost prosilca.

Poleg teh dokumentov bi podatki o starosti prosilca lahko bili na voljo tudi v virih koristnih informacij, kot so skupne podatkovne zbirke (na primer schengenski informacijski sistem⁽³⁶⁾, Eurodac ali Interpolova podatkovna zbirka o ukradenih in izgubljenih potovalnih dokumentih⁽³⁷⁾).

Da se pojasni in/ali potrdi navedena starost brez nadaljnega ugotavljanja starosti, se lahko podobno uporabijo tudi izjave ali dokumenti, ki so na voljo v spisu družinskih članov ali sorodnikov prosilca. Pri zbiranju tovrstnih podatkov je potrebna posebna previdnost, da se ne bi ogrozilo otroka ali družine. To zlasti velja v okviru mednarodne zaščite.

Zaradi boljše začetne analize se lahko uporabijo nekatere prve ocene na podlagi zunanjega videza, ki jih opravi osebje z izkušnjami pri delu z otroki. Kadar se uporabljajo skupaj z drugimi razpoložljivimi informacijami, so lahko v pomoč pri podpori rezultatov predhodnega preverjanja.

⁽³⁶⁾ SIS: obsežen informacijski sistem, ki zagotavlja podporo nadzoru na zunanjih mejah in sodelovanje pri kazenskem pregonu v schengenskem območju.

⁽³⁷⁾ SLTD: podatkovna zbirka o ukradenih, izgubljenih ali preklicanih potovalnih dokumentih, kot so potne listine, osebne izkaznice, prepustnice ZN ali vizumi.

Ker pa te ocene temeljijo izključno na fizičnih značilnostih in lahko zato zlahka privedejo do arbitrarnih, subjektivnih in netočnih rezultatov, je potrebna izredna previdnost pri tehtanju pomena takih vidikov. Zato opazovanje zunanje videza samo po sebi ne more šteti za metodo ugotavljanja starosti niti se ne sme uporabljati ločeno od drugih metod, saj ne more z gotovostjo določiti nobene določene kronološke starosti.

Zunanji videz je lahko uporaben za ločevanje ali razlikovanje očitnih primerov (pri osebah z jasnimi značilnostmi odraslih ali otrok), vendar se ne bi smel upoštevati pri starejših najstnikih ali mlajših odraslih. V teh primerih se uporabi razlaga dvoma v korist prosilca (potrdi se navedena starost ali se napoti na ustrezno ugotavljanje starosti), dokler se ne pridobijo dokončni rezultati.

IOM in drugi strokovnjaki opozarjajo, da življenjske izkušnje otrok lahko vplivajo na njihov razvoj. To pomeni, da lahko v določenih vidikih zaostajajo, v drugih pa so lahko bolj razviti. Raziskave na tem področju kažejo, da lahko posttravmatska stresna motnja povzroči prezgodnje biološko staranje za od pet do deset let⁽³⁸⁾.

Ker pomanjkljivosti sedanjih metod lahko povzročijo nepravilno ugotavljanje ali presojo starosti, je treba vzpostaviti mehanizem za spremembe, da se nepravilna starost, ki je bila vpisana v sistem, popravi. Ko se ugotovi, da starost ni bila ugotovljena pravilno, je treba nemudoma sprejeti ustrezne ukrepe (sprememba nastanitve, imenovanje skrbnika, če se ugotovi, da je prosilec otrok, itd.).

DE – Veljavne smernice:

1. preverjanje osebnih dokumentov, pridobivanje dodatnih informacij;
2. razgovor (dva usposobljena člana osebja z izkušnjami), splošen vtis glede razvoja, vključno s strokovnim vizualnim pregledom;
3. v primeru dvoma zdravniški pregled, metoda, ki najmanj vpliva na zdravje otroka.

NO – V vseh primerih, v katerih otrok brez spremstva ne predloži splošno znanega veljavnega osebnega dokumenta, je treba opraviti nadaljnjo preiskavo o identiteti prosilca, ki med drugim vključuje ugotavljanje starosti. Podlaga za to ugotavljanje starosti so informacije o starosti prosilca, ki so bile pridobljene v azilnem postopku, tj.:

- podatki o starosti prosilca, ki jih prosilec sam navede;
- osebni dokumenti;
- podatki o identiteti iz drugih držav članic (če je bil prosilec identificiran v drugih državah);
- preverjanje identitete prosilca v državi izvora;
- izjava ali pripomba drugih udeležencev o starosti prosilca, na primer zakonitih skrbnikov, odvetnikov, socialnih delavcev ali zdravstvenih delavcev;
- izjava ali pripomba o starosti prosilca, ki jo poda uradnik za priseljevanje (ki izvaja registracijo prosilcev) in oseba, zadolžena za primer, ki izvaja razgovor v zvezi s prošnjo za azil;
- zdravniški pregled za ugotavljanje starosti;
- zdravniška presoja starosti

V primerih, kjer se opravi zdravniški pregled za ugotavljanje starosti, se pri obravnavi pridobljene zdravniške presoje upošteva druge informacije v zadevnem primeru. Smernice politike vsebujejo navodila o tem, kako pretehtati pomen različnih zgoraj obravnavanih elementov.

⁽³⁸⁾ Ladwig, K.-H., Brockhaus, A.C., Baumert, J., et al., „Post-traumatic stress disorder and not depression is associated with shorter leukocyte telomere length: findings from 3 000 participants in the population-based KORA F4 study“, Ouellette, M.M. (ur.), PLOS ONE, 2013, 8(7), e64762. doi:10.1371/journal.pone.0064762.

Ključne ugotovitve iz prakse držav EU+

27 držav EU+ upošteva predložene dokumente kot dokaz o starosti prosilca.

Poleg tega se v 19 državah EU+ izvajajo nekatere prve ocene na podlagi zunanje videza.

Dvom glede navedene starosti: morebitna potreba po ugotavljanju starosti

Kadar obstaja utemeljen dvom glede navedene starosti prosilca (pomisleki glede navedene starosti, razpoložljivi dokazi je ne podpirajo ali ji nasprotujejo), se lahko pojavi potreba po ugotavljanju starosti. V takih primerih morajo organi izbrati metodo ali metode, ki jih bodo uporabili v tem postopku.

Celoten pregled metod, ki se trenutno uporabljajo, je skupaj s kratkim opisom samega postopka predstavljen v nadaljevanju. Metode se delijo na „medicinske“ in „nemedicinske“, odvisno od tega, ali v njih sodeluje zdravnik. Medicinske metode so razvrščene tudi glede na to, ali vključujejo sevanje ali ne.

Odbor ZN za pravice otroka v splošni pripombi št. 6 navaja, da ugotavljanje, ali je otrok brez spremstva ali ločen, vključuje tudi ugotavljanje starosti, pri čemer je treba upoštevati zunanji videz in tudi psihološko zrelost.

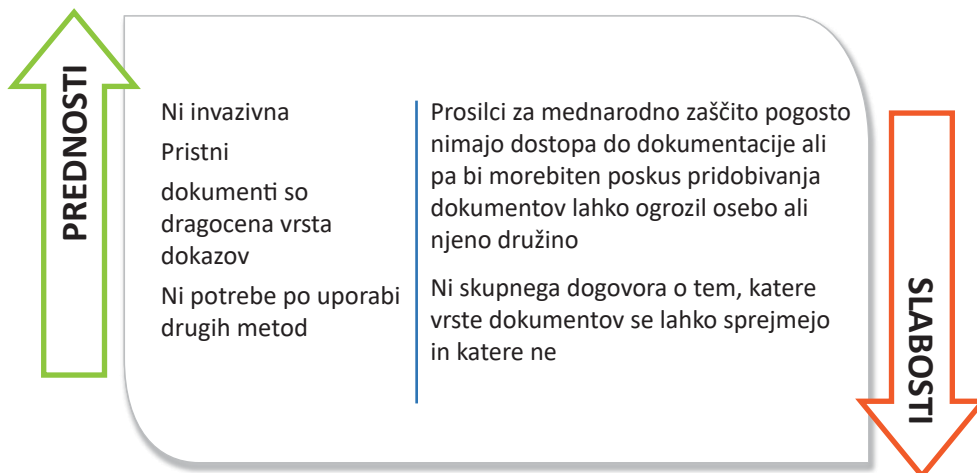
A. Nemedicinske metode**Ključne ugotovitve iz prakse držav EU+**

Tri države EU+ za ugotavljanje starosti prosilcev uporabljajo samo nemedicinske metode.

Dodatne informacije so na voljo v Prilogi 4 k tej publikaciji.

1. Nadaljnja presoja dokazov

Kadar prvotno zbrani dokumenti ali razpoložljive informacije ne vključujejo nobenih navedb o starosti, morajo morda uradniki za azil ali migracije izvesti nadaljnjo presojo drugih dokumentov. Določeni dokumenti, kot so šolska spričevala, družinske cepilne knjižice ali drugi zdravstveni kartoni, lahko zagotovijo nekaj informacij o približni starosti prosilca, tudi če v njih ni navedena starost. Na primer, nekdo ima lahko podatek o tem, da se določena cepiva predpisujejo dojenčkom pri določeni starosti ali okvirni starosti in da je bila knjižica izdana v določenem času, zato se starost imetnika knjižice lahko približno oceni.

2. Razgovor za ugotavljanje starosti

Ta metoda vključuje zbiranje in analiziranje pričevanj posameznika, katerega starost je sporna.

Glavne razlike med metodami psihosocialne ocene so ozadje in posebno strokovno znanje osebe, ki izvaja presojo, ter področja, ki jih proučuje. Medtem ko psihološko presojo izvajajo strokovnjaki na področju otroške psihologije ali razvoja otrok, razgovor za ugotavljanje starosti izvajajo predvsem uradniki organov za azil ali migracije, ki imajo izkušnje pri razgovorih z otroki v azilnem postopku.

Izvajalec razgovora med razgovorom za ugotavljanje starosti poskuša rekonstruirati kronološko zaporedje življenjskih dogodkov, na podlagi česar je mogoče sklepati o starosti osebe ali jo oceniti. Uporabno orodje, ki pomaga uradnikom, prosilcu ali družinskim članom, da približno določijo datum rojstva otroka, je lahko lokalni koledar dogodkov⁽³⁹⁾ (prilagojeni koledar z datumi pomembnih dogodkov na določenem geografskem območju) ter vprašanja „prej in potem“⁽⁴⁰⁾ (namen je opredeliti dva znana dogodka, enega, ki se je zgodil pred otrokovim datumom rojstva, in drugega, ki se je zgodil po tem datumu).

- Da bi se mnenja pridobila na otroku prilagojen način in otroka spodbudilo, da poda informacije, bi morali uradniki, ki so v neposrednem stiku z otroki, opraviti usposabljanje o uporabi **tehnika za opravljanje razgovorov, prilagojenih otrokom**⁽⁴¹⁾. Po možnosti bi s potekom razgovora z otroki moral biti seznanjen tudi tolmač.
- Posredovanje ustreznih informacij prosilcu še pred začetkom razgovora je bistveno za zagotavljanje udeležbe osebe, oblikovanje sodelovalnega odnosa in gradnjo zaupanja med vključenimi akterji. Izvajalec razgovora mora na preprost način podati pomembne informacije (namen razgovora, vloga udeleženih in prisotnih oseb ter razlogi za dvom glede navedene starosti), zagotoviti mora, da prosilec razume informacije in tolmača, ter poskrbeti, da so potrebe prosilca v največji možni meri izpolnjene (spol izvajalca razgovora in tolmača, potrebne ureditve v zvezi z razgovorom itd.). Enako pomembno je, da prosilec med razgovorom dobi možnost, da pojasni morebitne nedoslednosti.
- Pri odločanju o izvajanju postopka ugotavljanja starosti bi bilo treba zagotoviti, da se dokazno breme v primeru otrok prenese na organe. Otroci ne zmorejo pojasniti stvari na enak način, kot to lahko storijo odrasli, ta omejitev pa je zlasti očitna pri pogovorih z otroki iz drugih kulturnih okolij, kjer starost morda ni tako pomembna kot v zahodnih kulturah (na primer, v različnih kulturah se uporabljajo različni koledarji). Prav tako se lahko imajo za odrasle ali pa veljajo za odrasle v njihovih skupnostih.
- Izvajalec razgovora mora biti seznanjen z informacijami o državi izvora, da bi lahko med razgovorom zaznal pomembna vprašanja⁽⁴²⁾.
- Če sklep ugotavljanja starosti nasprotuje trditvi prosilca, je treba razloge zanj jasno pojasniti s pomočjo tolmača in v prisotnosti zastopnika/skrbnika/odvetnika otroka. Prosilec mora biti ustno in pisno seznanjen o možnostih in postopku za izpodbijanje sklepa.

Ključne ugotovitve iz prakse držav EU+

17 držav EU+ izvaja razgovore za ugotavljanje starosti prosilcev.

Dodatne informacije so na voljo v Prilogi 4 k tej publikaciji.

⁽³⁹⁾ Več informacij je na voljo v smernicah Organizacije ZN za prehrano in kmetijstvo „Guidelines for estimating the month and year of birth of young children“ (2008).

⁽⁴⁰⁾ Več informacij je na voljo v smernicah Organizacije ZN za prehrano in kmetijstvo „Guidelines for estimating the month and year of birth of young children“ (2008).

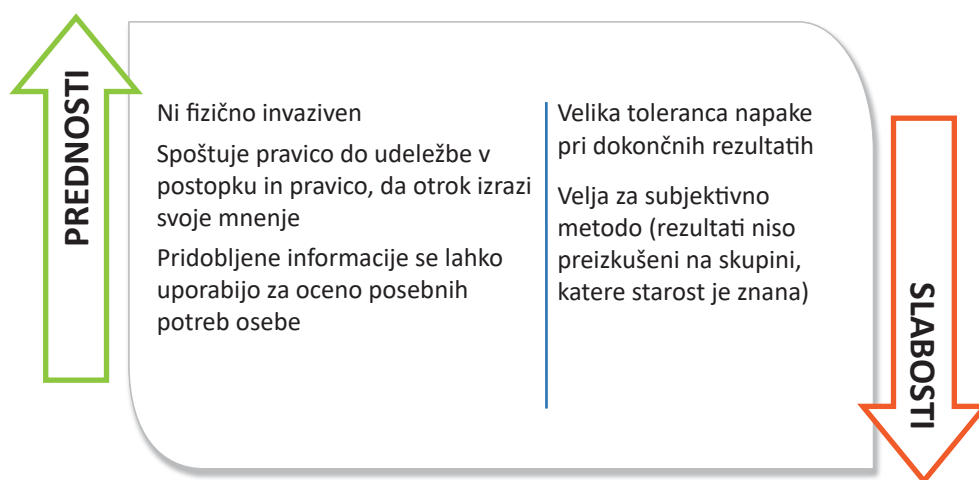
⁽⁴¹⁾ Več informacij o modulu usposabljanja urada EASO za opravljanje razgovorov z otroki je na voljo na <https://www.easo.europa.eu/training>.

⁽⁴²⁾ Urad EASO zbira in ureja informacije o državah izvora, ki so na voljo na spletišču urada, <https://www.easo.europa.eu/information-analysis/country-origin-information/country-reports>, in na portalu EASO za informacije o državah izvora z omejenim dostopom.

Primeri iz prakse

IE – Če oseba na uradu za mednarodno zaščito navede, da je mlajša od 18 let, vendar je videti starejša, izkušen član osebja (po potrebi s pomočjo tolmača) opravi neformalen razgovor z namenom, da bi oblikoval ustrezno mnenje o tem, ali je oseba mladoletna in ali jo je treba napotiti na agencijo za otroke in družino TUSLA. Razgovor vključuje vprašanja v zvezi s podrobnostmi iz zgodnjega otroštva, šolanjem in starostjo drugih družinskih članov. Če po razgovoru še vedno obstaja kakršna koli negotovost, se uporabi razlaga dvoma v korist prosilca, otroka pa se napoti na agencijo TUSLA.

MT – Prvi korak je razgovor v roku desetih delovnih dni, ki ga opravi svet za ugotavljanje starosti. Če je starost še vedno sporna, se vključijo drugi strokovnjaki, vključno z radiološkim oddelkom, ki opravi rentgen dlani in zapestja. Sedanji postopek vključuje večdisciplinarna prizadevanja, pri katerih sodelujejo policijski organi, strokovnjaki z vzgojnovarstvenega področja in zdravstveni delavci. Razgovor kot eno od glavnih orodij, ki se uporablja pri takem ugotavljanju starosti, lahko šteje za celovitega, saj poskuša zajeti čim večji sistemski profil domnevnega mladoletnika. Rezultati metod, ki jih izbere skupina za ugotavljanje starosti, se obravnavajo skupaj.

3. Psihosocialna ocena

Cilj te metode je oceniti duševno in ne telesno zrelost. Da se ugotovi starost prosilca, te tehnike ocenjevanja slonijo na kognitivnem in vedenjskem ocenjevanju ter psihološki presoji. Izvajalec mora zato imeti posebna strokovna znanja s področja psihologije ali o stopnjah razvoja otrok in mladostnikov.

Podlaga za to metodo je delno strukturiran razgovor, v okviru katerega izkušen in usposobljen izvajalec ocenjevanja (običajno socialni delavec ali psiholog) prouči posamezne dele iz življenjske zgodbe osebe. Med izvajanjem razgovora ali razgovorov oceni psihološko zrelost osebe v povezavi z vedenjskim ocenjevanjem. Rezultati lahko upoštevajo tudi nekatere ocene na podlagi telesnega videza.

Zaradi učinkovitosti je bistveno zaupanje med preiskovancem in izvajalcem ocenjevanja. Zato bi bilo treba ocenjevanje izvajati skozi določeno obdobje, vanj pa bi morali biti vključeni tudi drugi strokovnjaki, ki so bili v stiku z osebo, kot so uradniki za sprejem ali učitelji. Nekatero pomembno navedbo v tej zvezi je zagotovila referenčna sodna praksa visokega sodišča Združenega kraljestva v sodbi v zadevi Merton⁽⁴³⁾. Ta vsebuje smernice za lokalne organe v zvezi z zahtevami za zakonito ugotavljanje starosti mladih prosilcev za azil, ki trdijo, da so mlajši od 18 let. Na podlagi te sodbe morajo vsi (lokalni) organi zagotoviti, da je ugotavljanje starosti celovito in izčrpno in da so zadevni postopki jasni, pregledni in pravični.

⁽⁴³⁾ B v. London Borough of Merton (2003) EWHC 1689 (admin), v katerem je sodbo izrekel sodnik Stanley Burnton na visokem sodišču dne 14. julija 2003.

Ugotavljanje starosti v skladu s sodbo v zadevi Merton običajno vključuje osebno srečanje z mladostnikom, opredelitev splošnega ozadja prosilca in upoštevanje standardov pravičnosti⁽⁴⁴⁾. Ustrezni vidiki so navedeni v nadaljevanju.

Pomembno je paziti na to, ali je prosilec za azil morda pred razgovorom dobil kakšna navodila (t. i. *coaching*) glede tega, kako naj se vede in kaj naj pove. Ko se pojasni vloga socialnih služb, morajo slednje stopiti v stik z osebo in vzpostaviti čim boljši odnos, kot to dovoljujejo okoliščine. Ta postopek se včasih imenuje „povezovanje“ (t. i. *joining*).

Nekateri pomembni vidiki, ki jih je treba upoštevati pri izvajanju ugotavljanja starosti, so poudarjeni v zadevni sodni praksi:

- kadar je mogoče, bi v postopek morala biti vključena dva izvajalca ocenjevanja;
- informacije o vlogi izvajalca(-ev) in tolmača bi morale biti posredovane v skladu s stopnjo izobrazbe in zrelosti osebe;
- pozornost je treba nameniti utrujenosti, travmi, zmedenosti in tesnobi osebe, ki se ocenjuje;
- med celotnim postopkom je treba upoštevati narodnost, kulturo in običaje osebe, ki se ocenjuje: pri tem lahko pomagajo informacije o državi izvora, ki lahko izpostavijo pomembne teme za pogovor;
- izvajalec bi moral pri izvajanju ocene postavljati odprta vprašanja, ki ne napeljujejo k odgovorom;
- izvajalec lahko uporabi različna orodja, da osebi omogoči, da lažje pove svojo zgodbo (risanje, izrazna orodja).

Naslednji elementi bi lahko med razgovorom zagotovili koristne informacije za oceno starosti:

- zunanji videz in vedenje prosilca, opazovanje skupinske dinamike (dejavnosti z vrstniki);
- način komunikacije z izvajalcem ocenjevanja;
- socialna zgodovina in sestava družine;
- razvojni vidiki (tj. informacije o vrstah dejavnosti, v katerih je sodelovala oseba, preden je prispela v Evropo);
- izobraževanje, raven neodvisnosti in sposobnosti skrbeti zase;
- ocena zdravstvenega stanja;
- življenjske izkušnje in travmatični dogodki, ki so morda vplivali na proces staranja.

Te informacije bi bilo treba upoštevati skupaj z informacijami, pridobljenimi na podlagi analize drugih dokazov, nato pa jih uporabiti za pripravo sklepa o ugotavljanju starosti. Sklep je treba zagotoviti v pisni obliki, v poročilo pa vključiti zgoraj navedene vidike in navesti dodatne vidike ali informacije za nadaljnjo obravnavo. Izredno pomembno je, da se zagotovi, da imajo izvajalci ocenjevanja strokovno znanje in izkušnje na področju socialne varnosti otrok.

Kadar sklep, sprejet na podlagi ugotavljanja starosti, nasprotuje trditvi prosilca, je treba razloge zanj jasno pojasniti s pomočjo tolmača in v prisotnosti zastopnika/skrbnika/odvetnika otroka. Prosilec mora biti ustno in pisno seznanjen o možnostih in postopku za izpodbijanje sklepa.

UK – Smernice za izvajanje v skladu s splošnimi odločitvami. Izvajalci postopka ugotavljanja starosti morajo:

1. prosilcu pojasniti namen razgovora, kot je določeno v sodbi v zadevi Merton, točka 55;
2. pridobiti splošne podatke o prosilcu, vključno z njegovimi družinskimi okoliščinami in zgodovino, podatki o izobrazbi in njegovimi dejavnostmi v zadnjih nekaj letih – pomembni so lahko tudi podatki etnične in kulturne narave – kot je določeno v sodbi v zadevi Merton, točka 37;

⁽⁴⁴⁾ Izraz „v skladu s sodbo v zadevi Merton“ se pogosto uporablja, da bi se opisalo, ali je ugotavljanje starosti skladno s sodno prakso. V zakonodaji ni predpisano, kako morajo lokalni organi izvajati ugotavljanje starosti, vendar je sodišče oblikovalo smernice za lokalne organe v zadevi, v kateri je bil vključen lokalni svet v Mertonu (B v. London Borough of Merton (2003) EW HC 1689 (admin)). Vsi postopki ugotavljanja starosti, ki jih izvajajo lokalni organi, morajo biti skladni s sodno prakso v zadevi Merton in poznejšo sodno prakso.

3. oceniti verodostojnost prosilca in postaviti vprašanja, da bi preskusili njegovo verodostojnost, če obstaja razlog za dvom glede trditve prosilca o njegovi starosti – kot je določeno v sodbi v zadevi Merton, točka 37;

4. dati prosilcu možnost, da pojasni nedoslednosti v svoji pripovedi ali vse, kar lahko privede do negativnih ugotovitev glede verodostojnosti – najbolje je, da se to stori čim prej, dokler je „spomin o zadevi še svež“ – kot je določeno v:

- sodbi v zadevi Merton, točka 55,
- *R (FZ) v London Borough of Croydon* (2011) EWCA Civ 59, točka 20,
- *R (NA) v London Borough of Croydon* (2009) EWHC 2357 (admin), točka 52;

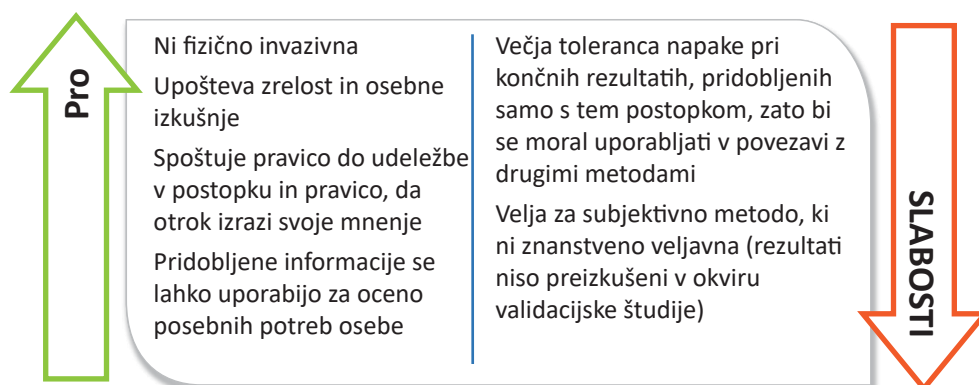
5. upoštevati, da so primeri različni in da raven preiskave, ki se zahteva v enem primeru, morda ni potrebna v drugem, kot je določeno v sodbi v zadevi Merton, točka 50.

Združenje *Association of Directors of Children's Services* (ADCS) v Združenem kraljestvu priporoča uporabo naslednjih smernic za socialne delavce pri izvajanju postopka ugotavljanja starosti:

http://adcs.org.uk/assets/documentation/Age_Assessment_Guidance_2015_Final.pdf,

http://adcs.org.uk/assets/documentation/information_sharing_proforma_april_2015.doc.

Skrajšana različica je na voljo na <http://www.makeitlooknice.co.uk/adcs/age-assessment-guidance/index.html>

Ključne ugotovitve iz prakse držav EU+

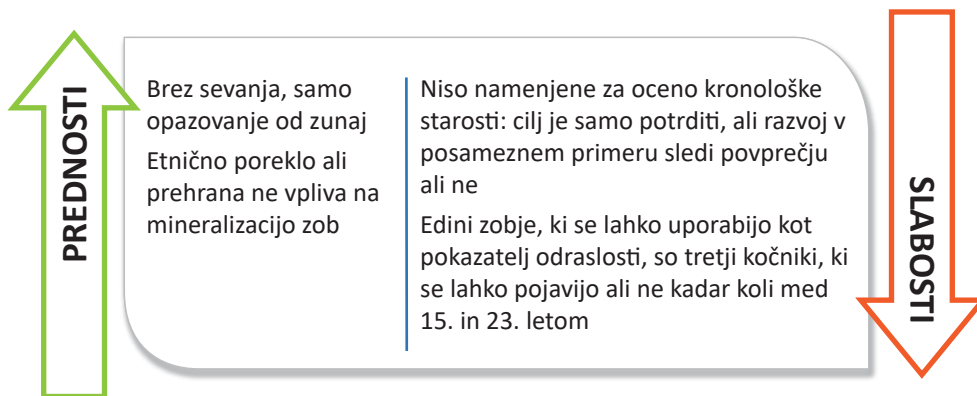
11 držav EU+ se lahko pri ugotavljanju starosti prosilca opre na strokovno znanje socialnih delavcev. Rezultati so tudi pokazali, da šest držav EU+ izvaja psihološke razgovore za ugotavljanje starosti, kot je navedeno v prejšnji publikaciji (ena uporablja to metodo za žrtve trgovine z ljudmi).

Dodatne informacije so na voljo v Prilogi 4 k tej publikaciji.

B. Medicinske metode (brez sevanja)

1. Zobozdravstveni pregled

Ta metoda vključuje vizualni pregled za določitev zrelosti zob, pri čemer se rentgen ne uporablja. Usposobljeni zobozdravnik primerja razvoj zob prosilca z razvojnimi stopnjami na diagramih izrasti ali referenčnimi vrednostmi in določi možen razpon starosti. Študije običajno zajemajo razvoj otroških zob za razpon od 3 do 16 let ali razvoj modrostnih zob v starostni skupini od 15 do 23 let⁽⁴⁵⁾.

Ključne ugotovitve iz prakse držav EU+

16 držav EU+ uporablja zobozdravstveni pregled kot metodo ugotavljanja starosti.

Dodatne informacije so na voljo v Prilogi 4 k tej publikaciji.

2. Magnetnoresonančno slikanje

MRS ali MR s pomočjo uporabe močnega magneta z naprednim računalniškim sistemom in radijskimi valovi ustvari natančne in podrobne slike organov in tkiv, kosti ter drugih notranjih telesnih struktur. Za razliko od rentgena in pregledov s CT/CAT (računalniška tomografija ali računalniška aksialna tomografija) pri napravah MRS ni sevanja.

Jakost magneta MRS se imenuje „jakost magnetnega polja“ in se meri v enoti „Tesla“ ali „T“. Obstajata dve vrsti naprav: naprave z jakostjo 1 T in 1,5 T (običajno dostopne po nizki ceni) ter naprave z jakostjo 3 T (dražje, zato manj dostopne). Višja jakost polja pomeni, da ima naprava močnejši magnet in da lahko ustvari podrobnejše slike v krajšem času. Pregled z napravo MRS običajno traja od manj kot 10 minut do ene ure, na kar vplivajo številni dejavniki, kot so vrsta zahtevanih slik (presečne ravnine ali „prerezi“ telesa), vrsta tehnologije, ki se uporablja (visoka jakost polja na eni strani ali odprt oziroma odprt pokončen MRS), pričakovan rezultat MRS in morebitno premikanje osebe.

V skladu z George et al. ⁽⁴⁶⁾ je stopnja zraščенosti kosti videti naprednejša na rentgenskih slikah v primerjavi s slikami MRS. Zaradi tega rezultati MRS pokažejo nekoliko nižjo oceno starosti kot rezultati običajnega radiografskega pregleda. Ta rezultat je sprejemljiv, saj nima škodljivega učinka za prosilca.

⁽⁴⁵⁾ Več informacij: Unicef, *Age assessment practices: a literature review and annotated bibliography* (2010); SCEP, *Position paper on age assessment in the context of separated children in Europe* (2012); Norwegian Computing Centre, *Age estimation in youths and young adults* (2012); Baccetti, T., Franchi, L., in McNamara, J.A. (Jr). „The cervical vertebral maturation (CVM) method for the assessment of optimal treatment timing in Dentofacial orthopaedics“, *ScienceDirect*, (2005), zv. 11, št. 3, str. 119–129; Cameriere, R., Ferrante, L., in Cingolani, M., „Age estimation in children by measurement of open apices in teeth“, *PubMed*, (2005), zv. 120, št. 1, str. 49–52.

⁽⁴⁶⁾ George, J., Nagendran, J., in Azmi, K., „Comparison study of growth plate fusion using MRI versus plain radiographs as used in age determination for exclusion of overaged football players“, *Br J Sports Med*, (2012), zv. 46, št. 4, str. 273–278, doi:10.1136/bjism.2010.074948.

Upoštevati je treba postopek pred slikanjem. Pregledi MRS niso nujno primerni za vse osebe, kot so prosilci s srčnimi spodbujevalniki, tatuji in kovinskimi vsadki, ali kadar so potrebni drugi posebni previdnostni ukrepi zaradi magnetnega polja.

Ker morajo prosilci dlje časa mirovati na trdi podlagi in ker naprava proizvaja glasne trkajoče zvoke, tak pregled v tradicionalni cevasti napravi pogosto povzroča tesnobo pri osebah s klavstrofobijo ali otrocih. Ta težava se lahko odpravi z uporabo odprtih naprav MRS.

Dlan/zapestje: tradicionalni pristop temelji na ugotavljanju starosti z rentgenskimi slikami, vendar se izvajajo poskusi z uporabo alternativnih načinov slikanja, kot je MRS zapestja (na primer pri oceni starosti nogometnih igralcev na turnirjih, v katerih so razvrščeni po starosti). Zasnovan je bil šeststopenjski sistem slikanja zraččenosti (Dvorak, 2007)⁽⁴⁷⁾. V drugi študiji o nogometnih igralcih, ki jo je opravila Mednarodna nogometna zveza FIFA, je bila za namen primerjave opravljena preiskava slik MRS in rentgenskih slik zapestja iste osebe, izdelanih na isti dan⁽⁴⁸⁾.

Nedavne študije so potrdile pomen te preiskave in pokazale močno korelacijo med stopnjami MRS in kronološko starostjo; kljub temu se priporoča tudi združevanje pregledov MRS z drugimi tehnikami zaradi povečanja natančnosti rezultatov⁽⁴⁹⁾.

Ker spol osebe, ki je vključena v postopek ugotavljanja starosti, lahko vpliva na toleranco napake pri metodi⁽⁵⁰⁾, je spol prosilca dejavnik, ki ga je treba upoštevati pri izbiri metode.

Zadnji dosežki obravnavajo uporabo samodejnega določanja starosti kosti. To določanje temelji na računalniškem vidu in strojnem učenju. Ti dosežki prispevajo k lažjemu razvrščanju slik po stopnjah, obenem pa zmanjšujejo odstopanja med preiskovalci (t. i. *inter-observer*) in pri posameznem preiskovalcu (t. i. *intra-observer*) (opredeljeno v glosarju v Prilogi 1).

Koleno: na podlagi zraččenosti ravnega hrustanca pri razvoju kolena.

Za koleno je bil razvit sistem stopenjskega slikanja z MRS (Dedouit, 2012)⁽⁵¹⁾. Njegova zanesljivost in veljavnost za namen ugotavljanja starosti je ocenjena v starostni skupini 10–30 let in temelji na petstopenjskem sistemu. Poročilo kaže visoko korelacijo s starostjo in majhno razhajanje med preiskovalci ter pri posameznem preiskovalcu, vendar so potrebne dodatne študije, da se preveri ta pristop.

Primeri iz prakse

SE – Na Švedskem se pri postopku ugotavljanja starosti otrok brez spremstva trenutno uporabljata MRS kolenskih sklepov in rentgen modrostnih zob. Ugotavljanje starosti z medicinskimi metodami izvaja Švedski nacionalni odbor za forenzično medicino in vključuje dve različni preiskavi. Prva je panoramsko rentgensko slikanje modrostnega zoba, druga pa MRS kolena. Obe preiskavi sta usmerjeni v starostno omejitev 18 let. Slike analizirata dva neodvisna zobozdravnika ali radiologa, ki morata soglašati glede stopnje zrelosti v območju rasti, da bi analiza lahko zagotovila ustrezno podlago za končno ugotavljanje starosti, ki ga opravi izvajalec zdravniškega pregleda. Gre za celosten zaščitni mehanizem in upoštevanje načela razlage dvoma v korist prosilca.

Da bi se ugotovilo, da je prosilec starejši od 18 let, mora zobna korenina doseči zadnjo stopnjo zrelosti, čeprav se ta stopnja razvoja pogosto doseže eno do dve leti po starostni omejitvi 18 let. Enaka stopnja zrelosti v območju rasti (eno do dve leti po starostni omejitvi 18 let) se proučuje v primeru MRS kolena.

⁽⁴⁷⁾ Dvorak, J., in George, J., „Age determination by magnetic resonance imaging of the wrist in adolescent male football players“, *British Journal of Sports Medicine*, (2007), zv. 41, št. 1, str. 45–52.

⁽⁴⁸⁾ Prav tam.

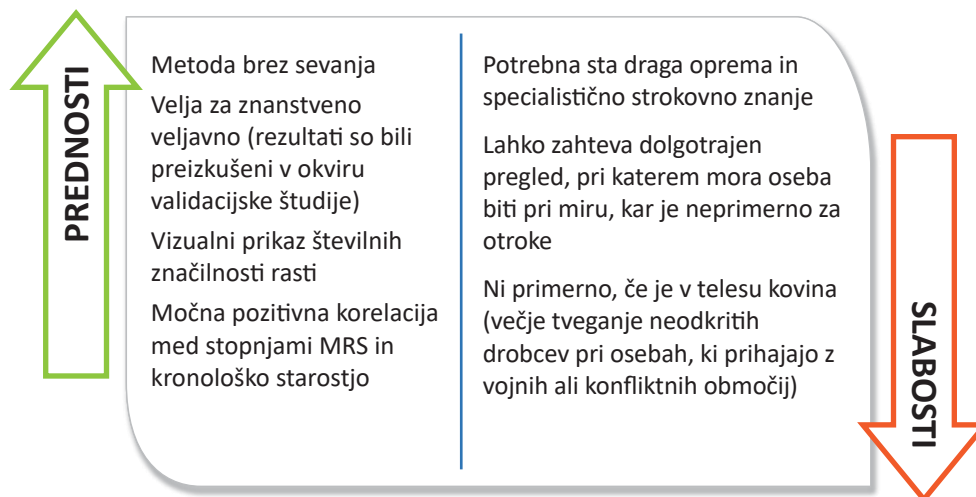
⁽⁴⁹⁾ Serin, J., Rérolle, C., Puchoux, J., Dedouit, F., Telmon, N., Savall, F., in Saint-Martin, P., „Contribution of magnetic resonance imaging of the wrist and hand to forensic age assessment“, *International Journal of Legal Medicine*, (2016).

⁽⁵⁰⁾ Tscholl, P.M., Junge, A., Dvorak, J., in Zubler, V., „MRI of the wrist is not recommended for age determination in female football players of U-16/U-17 competitions“, *Scand J Med Sci Sports*, (2015), doi:10.1111/sms.12461.

⁽⁵¹⁾ Dedouit, F., in Auriol, „Age assessment by magnetic resonance imaging of the knee: a preliminary study“, *Forensic Science International*, (2012), str. 217–232.

To so dodatni zaščitni ukrepi za boljše odzivanje na potrebo po tem, da se ohrani razlaga dvoma v korist prosilca, kadar se to zahteva.

Ključna kost: izvajajo se poskusi s štiristopenjskim sistemom slikanja ključne kosti. Ti poskusi so pokazali, da je presoja starosti izvedljiva, vendar so potrebne referenčne študije o MRS. Zadnje raziskave so pokazale pozitivno korelacijo med stopenjskim slikanjem z MRS in kronološko starostjo⁽⁵²⁾. Vendar bi bili za opazovanje potrebni bolj izkušeni strokovnjaki kot pri drugih metodah, saj bo morda težko razlikovati med začetnimi in zadnjimi stopnjami osifikacije.

3. Ultrazvok

Medicinski ultrazvok (ali diagnostična sonografija ali ultrasonografija) je tehnika diagnostičnega slikanja z ultrazvokom, ki omogoča prikaz notranjih telesnih struktur, kot so kite, mišice, sklepi, žile in notranji organi.

Ultrazvok so zvočni valovi s frekvencami, višjimi od tistih, ki jih ljudje lahko slišijo (> 20 000 Hz). Ultrazvočna slika ali sonogram nastane pri pošiljanju impulzov ultrazvoka v tkivo s pomočjo sonde. Zvok odmeva od tkiva, pri čemer različna tkiva odbijajo različne ravni zvoka. Ti odmevi se zabeležijo in upravljavcu naprave prikažejo kot slika. Ta metoda brez sevanja je bila preizkušena za ocenjevanje starosti s pomočjo dlani in zapestja⁽⁵³⁾, ključne kosti⁽⁵⁴⁾ in črevničnega grebena⁽⁵⁵⁾.

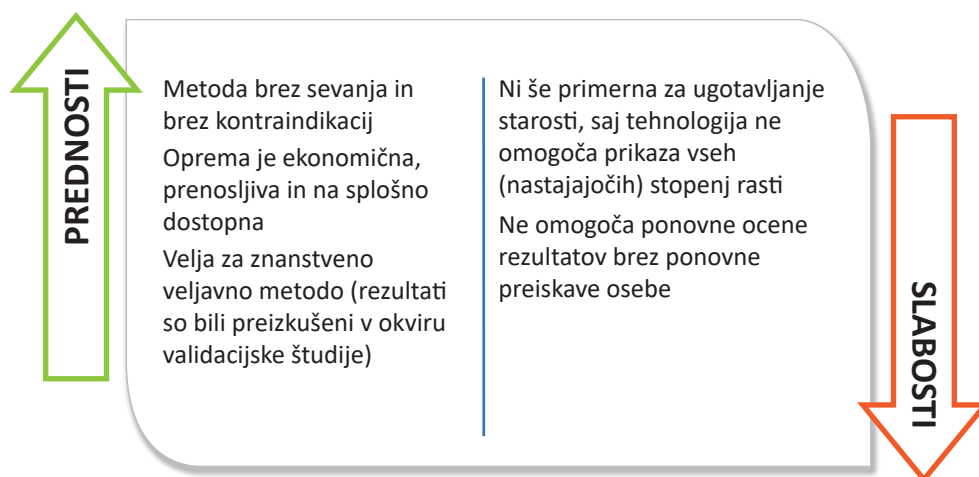
Na podlagi študij je bilo ugotovljeno, da ugotavljanje starosti z ultrazvokom **še ne more ustrezno nadomestiti ocene starosti kosti**, saj se stopnje rasti ne morejo vedno prikazati.

⁽⁵²⁾ 1. Hillewig, E., Degroote, J., Van der Paelt, T., Visscher, A., Vandemaele, P., Lutin, B., D'Hooghe, L., Vandriessche, V., Piette, M., in Verstraete, K., „Magnetic resonance imaging of the sternal extremity of the clavicle in forensic age estimation: towards more sound age estimates“, *Int J Legal Med.*, (2013), zv. 127, št. 3, str. 677–689, doi:10.1007/s00414-012-0798-z. 2. Hillewig, E., De Tobel, J., Cuhe, O., Vandemaele, P., Piette, M., in Verstraete, K., „Magnetic resonance imaging of the medial extremity of the clavicle in forensic bone age determination: a new four-minute approach“, *Eur Radiol.*, (2011), zv. 21, št. 4, str. 757–767, doi:10.1007/s00330-010-1978-1.

⁽⁵³⁾ Mentzel, H.J., Vilsler, C., Eulenstein, M., Schwartz, T., Vogt, S., Böttcher, J., Yaniv, I., Tsoref, L., Kauf, E., in Kaiser, W.A., „Assessment of skeletal age at the wrist in children with a new ultrasound device“, *Pediatr Radiol.*, (2005), zv. 35, št. 4, str. 429–433; Khan, K.M., Miller, B.S., Hoggard, E., Somani, A., in Sarafoglou, K., „Application of ultrasound for bone age estimation in clinical practice“, *J Pediatr.*, (2009), zv. 152, št. 2, str. 243–247, doi:10.1016/j.jpeds.2008.08.018.

⁽⁵⁴⁾ Quirnbach, F., Ramsthaler, F., in Verhoff, M.A., „Evaluation of the ossification of the medial clavicular epiphysis with a digital ultrasonic system to determine the age threshold of 21 years“, *Int J Legal Med.*, (2009), zv. 123, št. 3, str. 241–245, doi: 10.1007/s00414-009-0335-x.; Schulz, R., Zwiesigk, P., Schiborr, M., Schmidt, S., in Schmeling, A., „Ultrasound studies on the time course of clavicular ossification“, *Int J Legal Med.*, (2008), zv. 122, št. 2, str. 163–167, doi: 10.1007/s00414-007-0220-4.

⁽⁵⁵⁾ Schmidt, S., Schmeling, A., Zwiesigk, P., Pfeiffer, H., in Schulz, R., „Sonographic evaluation of apophyseal ossification of the iliac crest in forensic age diagnostics in living individuals“, *Int J Legal Med.*, (2011), zv. 125, št. 2, str. 271–276, doi: 10.1007/s00414-011-0554-9.

Ključne ugotovitve iz prakse držav EU+

Nobena država EU+ ne poroča o uporabi ultrazvoka ali sonografije za ugotavljanje starosti.

Dodatne informacije so na voljo v Prilogi 4 k tej publikaciji.

4. Ocena telesnega razvoja

Ocena telesnega razvoja vključuje primerjavo višine, teže in oceno kože pri posameznikih ali populacijah s sklopom referenčnih vrednosti. Glede na prakso v državi EU+ lahko vključuje splošen zdravniški pregled, da bi se opisali morebitni znaki stanja, ki lahko vpliva na stopnjo zrelosti⁽⁵⁶⁾.

Kadar vključuje merjenje in ocenjevanje vidnih znakov spolne zrelosti, se imenuje tudi **preiskava spolne zrelosti**.

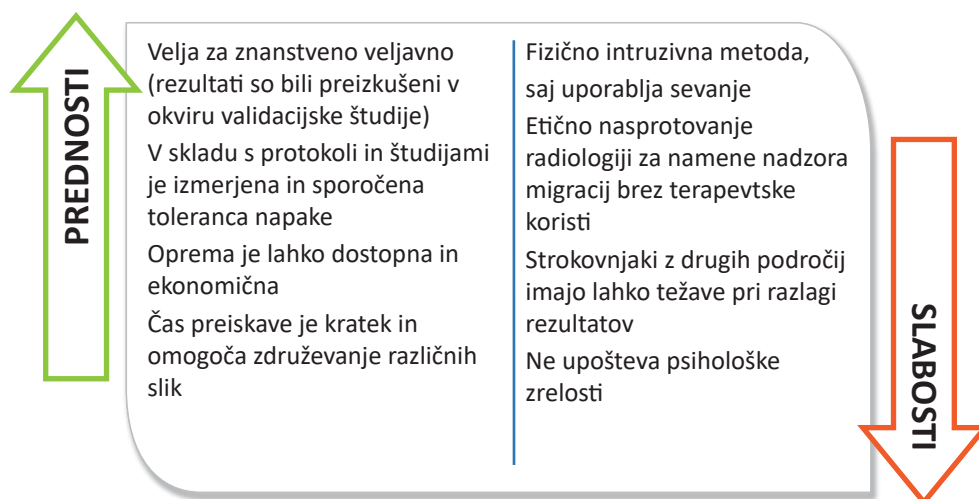
- Pri dečkih upošteva razvoj penisa in mod, rast sramnih in pazdušnih dlak, rast brade in poudarjen ščitasti hrustanec.
- Pri dekletih je preiskava usmerjena v razvoj prsi, rast sramnih in pazdušnih dlak ter obliko bokov. V povprečju dekleta povsem spolno dozori pri 16. letu, fantje pa pri 17. letu⁽⁵⁷⁾.

Odkvisno od prakse in preiskav, ki se izvajajo v določenih državah EU+, so poleg pediatrov lahko vključeni tudi drugi zdravniki, na primer ginekologi.

 Kot je zapisano v končnih priporočilih in v tem vodniku, urad EASO meni, da se v nobenih okoliščinah ne bi smela uporabljati nobena metoda, ki vključuje goloto ali pregled spolnih organov v obliki preiskav spolne zrelosti.

⁽⁵⁶⁾ Več informacij: Unicef, *Age assessment practices: a literature review and annotated bibliography* (2011); SCEP, *Position paper on age assessment in the context of separated children in Europe* (2012); Norwegian Computing Centre, *Age estimation in youths and young adults* (2012); Professor Sir Al Aynsley-Green Kt., *The assessment of age in undocumented migrants* (2011).

⁽⁵⁷⁾ Več informacij: SCEP, *Position paper on age assessment in the context of separated children in Europe* (2012); Unicef, *Age assessment practices: a literature review and annotated bibliography*; Schmeling et al., „Forensic age estimation in unaccompanied minors and young living adults“ v *Forensic medicine – From old problems to new challenges* (2011); Schmeling et al., „Age estimation of unaccompanied minors – Part 1. General considerations“ *Forensic Science International*, (2006). Pediatrična klinika Royal College of Paediatrics and Child Health ugotavlja, da starosti posameznika na splošno ni mogoče napovedati z nobeno od antropometričnih meritev, zato se to ne bi smelo niti poskušati (The King's Fund and the Royal College of Paediatrics and Child Health, 1999:40).

Ključne ugotovitve iz prakse držav EU+

11 držav EU+ je potrdilo uporabo ocene telesnega razvoja pri oceni starosti prosilca. Sedem držav EU+ pri ugotavljanju starosti osebe uporablja preiskave spolne zrelosti.

Dodatne informacije so na voljo v Prilogi 4 k tej publikaciji.

C. Medicinske metode (s sevanjem)

1. Rentgen

Pri rentgenu (rtg) ali radiografiji se usmerja omejen snop sevanja (t. i. elektromagnetni valovi), da bi se ustvarile slike notranjosti telesa v različnih črnih in belih odtenkih. To se zgodi zato, ker različna tkiva absorbirajo različno količino sevanja. Največ rentgenskih žarkov absorbira kalcij v kosteh, zato so kosti videti bele. Maščoba in druga mehka tkiva absorbirajo manj, zato so videti siva. Zrak absorbira najmanj, zato so pljuča videti črna.

Starost kosti se določi na podlagi razvojne stopnje kosti. S temi preiskavami se ocenijo razvojne stopnje na podlagi zračenosti/dozorelosti določenih kosti. Glavne rentgenske metode so slikanje zapestne kosti, ključne kosti, zob in kolka. Čeprav številne države EU+ uporabljajo te metode, jih ne izvajajo na enak način in pogosto uporabljajo različne kombinacije in/ali vrstni red. Ta raznolika praksa je v glavnem posledica dejstva, da postopke ugotavljanja starosti še vedno v veliki meri določa nacionalna zakonodaja na podlagi postopkov, ki se oblikujejo v okviru nacionalne sodne prakse.

Rtg zapestne kosti (dlan/zapestje)

Pri tej preiskavi se z radiografijo dlani oceni oblika in velikost kostnih elementov in stopnja epifizealne osifikacije. Slika se primerja z:

- atlasom radiografije, ki vsebuje standardne slike po starosti in spolu, da se določi razvojna stopnja. Standarden referenčni okvir pri tem pristopu je Greulichov in Pylov atlas. Ta metoda je rezultat študije iz leta 1935, katere namen je bil ocenjevanje skeletne zrelosti in ne določanje starosti, pri tem pa se niso upoštevale rasne ali socialno-ekonomske razlike;
- posameznimi kostmi (metoda z eno kostjo), pri čemer se stopnja zrelosti določi za posamezne kosti, rezultati pa se nato združijo, da se izračuna splošna stopnja zrelosti. Glavni referenčni okvir pri tem pristopu je metoda Tanner–Whitehouse (na voljo v treh izdajah). Druga izdaja temelji na oceni skeletne zrelosti in napovedi višine odrasle osebe. Vsaka od 20 kosti v dlani se posebej primerja z nizom slik, na katerih je prikazan razvoj te določene kosti. Referenčni standardi so bili določeni

v 50. in 60. letih prejšnjega stoletja. V povprečju se skeletni razvoj dlančnih kosti zaključi pri starosti 17 let pri deklicah in pri starosti 18 let pri dečkih⁽⁵⁸⁾.

Medtem ko etnično poreklo nima pomembnega vpliva na stopnjo osifikacije, je socialno-ekonomski položaj ključni dejavnik, ki na to stopnjo vpliva. Pri višjem socialno-ekonomskem položaju je stopnja osifikacije pospešena, pri nižjem pa upočasnjena. Zato uporaba rentgenskih standardov pri posameznikih z nižjim socialno-ekonomskim položajem privede do prenizke ocene starosti osebe. To velja za sprejemljivo, saj nima negativnega vpliva na osebo, pri kateri se opravlja preiskava⁽⁵⁹⁾.

Rtg ključnih kosti

S to metodo se oceni zraščenaost ključne kosti. Da bi posameznika lahko opredelili kot odraslo osebo, morata biti obe ključni kosti zraščeni. Tradicionalni sistemi razvrščanja razlikujejo med štirimi stopnjami razvoja; zadnja se deli še na dve dodatni stopnji. (Če je zraščenaost dokončna in je vidna brazgotina, se lahko za žensko domneva, da je stara najmanj 20 let, za moškega pa, da je star najmanj 21 let.). Dokončna zraščenaost ključne kosti, pri kateri se brazgotina več ne opazi, je bila prvič pri obeh spolih opažena najprej pri 26 letih⁽⁶⁰⁾.

Zobni rtg

Ta metoda vključuje rentgen zob ali *ortopantomogram*. Skeletni razvoj se meri z zaporednimi spremembami pri izrastu in strukturi zob v razvoju v otroštvu. Do starosti 16–20 let se v celoti izoblikujejo vsi zobje, razen tretjih kočnikov (modrostnih zob). Ti na tej stopnji kažejo zelo različen razvoj krone in korenin.

Glavni metodi sta naslednji:

- (a) Gleiser in Hunt (1955)⁽⁶¹⁾ opisujeta razvoj zoba v 15 fazah;
- (b) Demirjian (1973)⁽⁶²⁾ opisuje razvoj zoba v osmih fazah, pri čemer je vsaka faza rasti zob ocenjena v skladu s statističnim modelom⁽⁶³⁾.

V zvezi z izrastom in mineralizacijo tretjih kočnikov je bilo ugotovljeno, da je njihov razvoj hitrejši pri temnopoltih Afričanih v primerjavi z Evropejci; nasprotno pa se sorazmeren zaostanek v razvoju lahko zabeleži pri Azijcih. Zato bi bilo treba pri oceni razvoja tretjih kočnikov pri presoji starosti uporabljati referenčne študije o posameznih populacijah⁽⁶⁴⁾.

Kljub velikim razlikam v razvoju tretjih kočnikov različne študije navajajo, da je to verjetno najboljši način za razlikovanje med odraslo osebo in otrokom, zato bi se moral najpogosteje uporabljati v postopkih ugotavljanja starosti starejših najstnikov.

⁽⁵⁸⁾ Več informacij: Tanner, J.M., et al., „Reliability and validity of computer-assisted estimates of Tanner-Whitehouse skeletal maturity (CASAS): comparison with the manual method“, *Karger*, (1994), zv. 42, št. 6; Frisch, H., et al., „Computer-aided estimation of skeletal age and comparison with bone age evaluations by the method of Greulich-Pyle and Tanner-Whitehouse“, *Pediatric Radiology*, (1996), zv. 26, št. 3, str. 226–231; Gertych, A., et al., „Bone age assessment of children using a digital hand atlas“, *Computerised Medical Imaging and Graphics*, (2007), zv. 31, št. 4–5, str. 322–331.

⁽⁵⁹⁾ Schmeling, A., Garamendi, P.M., Prieto, J.L., in Landa, M. I., „Forensic age estimation in unaccompanied minors and young living adults“, v *Forensic medicine – From old problems to new challenges*, Professor Duarte Nuno Vieira (Ed.), *InTech*, (2011).

⁽⁶⁰⁾ Več informacij: Schmeling, A., et al., „Studies on the time-frame for ossification of the medial clavicular epiphyseal cartilage in conventional radiography“, *International Journal of Legal Medicine*, (2004), zv. 118, št. 1, str. 5–8.

⁽⁶¹⁾ Gleiser, I., in Hunt, E. E., „The permanent mandibular first molar: its calcification, eruption and decay“, *Am. J. Phys. Anthropol.*, (1955), zv. 13, str. 253–283, doi:10.1002/ajpa.1330130206.

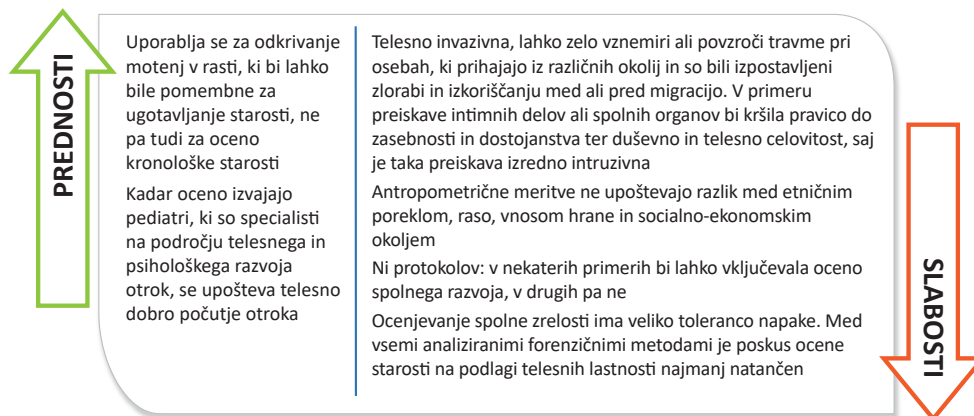
⁽⁶²⁾ Demirjian, A., Goldstein, H., in Tanner, J. M., „A new system of dental age assessment“, *Human Biology*, (1973), zv. 45, št. 2, str. 211–227.

⁽⁶³⁾ Več informacij: (al n.d.), „Assessment of dental maturity of Brazilian children age 6 to 14 years using Demirjian’s method“, *Int J Paediatr Dent*, (2002), zv. 12, št. 6, str. 423–428; Liversidge, H.M., „The assessment and interpretation of Demirjian, Goldstein and Tanner’s dental maturity“, *Ann Hum Biol.*, (2012), zv. 39, št. 5, str. 412–431, doi:10.3109/03014460.2012.716080.

⁽⁶⁴⁾ Olze, A., Schmeling, A., Taniguchi, M., Maeda, H., van Niekerk, P., Wernecke, K-D., in Geserick, G., „Forensic age estimation in living subjects: the ethnic factor in wisdom tooth mineralization“, *Int J Legal Med*, (2004), zv. 118, str. 170–173; Olze, A., van Niekerk, P., Ishikawa, T., Zhu, B.L., Schulz, R., Maeda, H., in Schmeling, A., „Comparative study on the effect of ethnicity on wisdom tooth eruption“, *Int J Legal Med*, (2007), zv. 121, str. 445–448.

Rtg medenične kosti

Ker se položaj kosti spreminja, ko se oseba bliža odrasli dobi⁽⁶⁵⁾, je skeletno starost mogoče določiti na podlagi videza določenih kosti v medenici.

Ključne ugotovitve iz prakse držav EU+

Metoda z rentgenom zapestne kosti se v državah EU+ uporablja najpogosteje od vseh zdravniških pregledov. 23 anketiranih držav je potrdilo uporabo te metode na svojem ozemlju.

Pogosto se uporablja tudi zobni rentgen: to je potrdilo 19 anketiranih držav.

12 držav EU+ uporablja rentgen ključne kosti.

Tri države EU+ so rentgen medenične kosti dodale kot alternativno metodo, ki se v postopku uporabi občasno.

Primeri iz prakse

FI – Ugotavljanje starosti prosilca z medicinskimi metodami izvaja oddelek za forenzično medicino na Univerzi v Helsinkih na zahtevo policije, mejne straže ali finskega urada za priseljevanje. Metode, ki se uporabljajo, so zobozdravstveni pregled, rentgen zapestne kosti in zobni rentgen. Skupno oceno pripravita dva strokovnjaka. Vsaj eden od njiju je zaposlen na oddelku za forenzično medicino na Univerzi v Helsinkih. Strokovnjak je lahko pooblaščen zdravnik ali pooblaščen zobozdravnik s potrebnimi kompetencami.

NL – Z ugotavljanjem starosti z medicinskimi metodami se ne poskuša opredeliti starosti prosilca, temveč samo prepoznati odraslost oziroma morebitna mladoletnost. Rentgen dlani/zapestja se analizira s tem v mislih. Če zapestje ni popolnoma zraščeno, se preiskava konča, prosilec pa šteje za mladoletnika. Če je v celoti zraščeno, se opravijo (tri) dodatna slikanja ključne kosti. Dva neodvisna radiologa morata vsak zase ugotoviti, da sta obe ključni kosti zraščeni. Tretji strokovnjak (forenzični antropolog) prouči sklepa obeh radiologov in sprejme odločitev na podlagi njunih rezultatov. Če so rezultati nedokončni ali če se mnenji radiologov v poročilih razhajata, prosilec šteje za mladoletnika. Na sklep se je mogoče pritožiti.

⁽⁶⁵⁾ Več informacij: Schmeling, A., et al., „Age estimation of unaccompanied minors — Part 1. General considerations“, *Forensic Science International*, (2006); Schmidt, S., et al., „Sonographic evaluation of apophyseal ossification of the iliac crest in forensic age diagnostics in living individuals“, *International Journal of Legal Medicine*, (2011).

Nekaj dodatnih vidikov

MRS, rentgen in računalniška tomografija (CT/CAT) so različne tehnike, ki se uporabljajo za zajem slike rasti kosti. Te slike se nato primerjajo z referenčnimi študijami, da bi se ugotovilo, s katerim razvojem stopnje rasti se ujema zajeta slika in končno določi okvir razpona starosti, ki se nanaša na to stopnjo rasti.

MRS ali MR

- Združuje uporabo močnega magneta z naprednim računalniškim sistemom in radijskimi valovi, da bi se ustvarile natančne in podrobne slike organov in tkiv, kosti ter drugih notranjih telesnih struktur. Za izdelavo presečnih slik uporablja magnetna polja in radijske frekvence.
- Ustrezno za slikanje organov, mehkih tkiv in notranjih struktur.
- Brez sevanja.

CT/CAT

- Preiskava, ki združuje rentgen z računalniki in pri tem ustvari 360-stopinjski presečni pogled v telo s številnimi rentgenskimi žarki iz različnih kotov.
- Ustrezno za sočasno slikanje kosti, mehkega tkiva in krvnih žil. Radiolog pridobi podatke o strukturi kosti ali poškodbah. Zaradi izpostavljenosti sevanju ni primerna za nosečnice ali otroke, razen če je preiskava nujno potrebna.
- **X-Rtg**

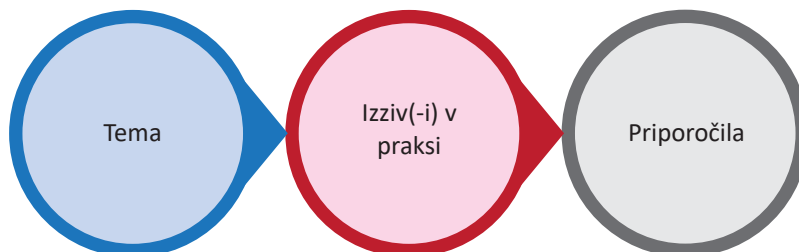
Vsak rentgen uporablja določeno količino sevanja, ki gre skozi telo, da bi se zajela ena sama slika anatomije preiskovanca.

- Deli telesa z večjo gostoto, kot so kosti, blokirajo sevanje in so na rentgenski sliki bele barve.
- Vključuje sevanje.

Drug pomemben dejavnik, ki ga je treba upoštevati, so zadnji dosežki na področju uporabe računalniško podprte razlage rentgenskih slik in slik MRS. Namen te programske opreme je zmanjšati odstopanja pri posameznem preiskovalcu in med preiskovalci (tj. med ocenjevalci), da se lahko iste slike kategorizirajo na enak način kljub možnim napakam na ravni posameznega preiskovalca (isti preiskovalec ocenjuje isto sliko v različnem času) ali na ravni več preiskovalcev (različni preiskovalci ocenjujejo isto sliko).

Poglavje 5 Končna priporočila

Namen končnih priporočil ni povzeti smernice o postopkovnih zaščitnih ukrepih iz poglavij 2 in 3, temveč podati konkretne odgovore na praktične izzive, ki se pojavljajo v postopku ugotavljanja starosti. Zato so priporočila razvrščena po temah in praktičnih izzivih, na katere želijo odgovoriti.

Ključna priporočila urada EASO

A	Tema	Izvajanje načela otrokove koristi v praksi
	Izziv v praksi	Nedosledno izvajanje načela na celotnem ozemlju EU+
	Priporočila urada EASO	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opraviti bi bilo treba presojo koristi, da bi se zagotovila uskladitev zadevnega postopka ugotavljanja starosti s posameznimi okoliščinami prosilca in da bi bil pričakovani rezultat koristen za postopek in ne škodljiv za otroka. 2. Pri tem bi bilo treba potrditi, da so zagotovljeni vsi zaščitni ukrepi in da se upošteva otrokova korist: <ul style="list-style-type: none"> ■ imenovan je usposobljen neodvisni zastopnik in/ali skrbnik, ki ravna v otrokovo korist in zanj opravlja pravna dejanja; ■ postopki so prilagojeni otrokom, izvajajo jih usposobljeni strokovnjaki; ■ redno se zagotavljajo starosti primerne informacije o postopku in posledicah ter pravici do zavrnitve; zagotovijo se na preprost in kulturno primeren način – pod nadzorom, uporabi se lahko kulturno posredovanje; ■ pridobi in upošteva se mnenje prosilca v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo; ■ razlaga dvoma v korist prosilca se uporablja pred in med postopkom ter po njem, dokler se ne pridobijo dokončni rezultati; ■ prostovoljna privolitev po poučitvi se pridobi vsaj za zdravniške preglede, pravica do zavrnitve teh pregledov se spoštuje in proučijo se razlogi za zavrnitev – če je primerno, se zlasti priporoča, da se privolitev pridobi in dokumentira (v pisni obliki in kateri koli drugi obliki, ki lahko služi kot dokazilo) od otroka in skrbnika; ■ upoštevajo se zaupnost, varstvo podatkov in varnost; ■ izbere se najmanj intruzivna metoda, da se zagotovi postopno izvajanje najmanj intruzivnega postopka; ■ izbere se najbolj natančna metoda, dokumentirana je toleranca napake; ■ na voljo je učinkovito pravno sredstvo.

B	Tema	Razlogi/potreba po ugotavljanju starosti
	Izziv v praksi	Potrebo po ugotavljanju starosti bi bilo treba upravičiti in utemeljiti na podlagi resnih dvomov
	Priporočila urada EASO	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ugotavljanje starosti ne bi smel biti rutinski postopek. Treba je oceniti in dokumentirati potrebo po izvajanju posameznega postopka ugotavljanja starosti in njegove koristi. 2. Preden se sprejme odločitev o izvajanju ugotavljanja starosti, je treba izčrpati vse razpoložljive vire informacij. 3. Upoštevajo se vsi dokazi, povezani s številnimi dejavniki (telesnimi, psihološkimi, razvojnimi, okoljskimi in kulturnimi ter s spolom), da bi se izognili potrebi po kasnejšem ugotavljanju starosti. 4. Če obstaja dvom glede starosti prosilca, se predpostavi, da je prosilec otrok (razlaga dvoma v korist prosilca). 5. Prosilci ne bi smeli kriti finančnih stroškov ugotavljanja starosti.
C	Tema	Usposobljeni strokovnjaki
	Izziv v praksi	Specializacija na področju ugotavljanja starosti ni vedno na voljo
	Priporočila urada EASO	<ol style="list-style-type: none"> 1. Strokovnjaki bi morali biti usposobljeni ne samo na področju metode, ki bi se lahko uporabila, temveč tudi za njeno konkretno uporabo za namene ugotavljanja starosti. Za strokovnjake bi morala biti na voljo stalna usposabljanja o najnovjšem razvoju metode, otrokovih pravicah in načinu izvajanja preiskav, ki je primeren tako z vidika spola kot kulture. 2. V spornih primerih lahko preiskovalci posredujejo primer nadzorniku ali usklajevalnemu in večdisciplinarnemu svetu. 3. Osebje, zadolženo za določanje starosti, bi moralo biti ustrezno usposobljeno, da bi lahko razumelo rezultate in vključeno toleranco napake.
D	Tema	Intruzivnost
	Izziv v praksi	<p style="text-align: center;">Ni soglasja o intruzivnosti različnih metod</p> <p style="text-align: center;">Nekatere metode, ki se uporabljajo, so intruzivne s telesnega ali psihološkega vidika</p>
	Priporočila urada EASO	<ol style="list-style-type: none"> 1. Najprej analizirajte vse obstoječe dokaze, preden se odločite za nadaljnje ugotavljanje. 2. Ko je sprejeto mnenje, da je ugotavljanje starosti potrebno, uporabite najprej nemedicinske metode, če so dvomi še vedno prisotni, pa šele nato medicinske. V takih primerih bi bilo treba najprej uporabiti metode brez sevanja, uporaba metod s sevanjem pa je možna šele, ko se izčrpajo vse druge metode. 3. Metode bi bilo treba izbirati glede na posebne okoliščine ali potrebe v posameznem primeru (spol, razpon domnevne starosti), pri postopku pa je treba spoštovati etnično in kulturno ozadje otroka. 4. Za ugotavljanje starosti se ne bi smela uporabiti nobena metoda, ki vključuje goloto ali pregled, opazovanje ali merjenje spolovil ali intimnih predelov telesa.

E	Tema	Natančnost metod in/ali postopka
	Izziv v praksi	Z nobeno od metod trenutno ni mogoče določiti točne starosti osebe Dokumentiranje in tolmačenje tolerance napake
	<i>Priporočila urada EASO</i>	<ol style="list-style-type: none"> Uporabite načelo razlage dvoma v korist prosilca, prosilec pa naj šteje za otroka takoj, ko se pojavijo kakršni koli dvomi glede njegove starosti, in dokler niso na voljo dokončni rezultati. V okviru postopka proučite različne vidike, ki vključujejo psihološki in telesni razvoj, da bi povečali natančnost in da bi sklep lahko temeljil na obsežnejšem nizu dokazov. Usposobljeni in izkušeni strokovnjaki bi morali redno dokazovati usposobljenost, opraviti pa morajo posebno usposabljanje o kulturni raznolikosti in posebnih potrebah otrok. Po možnosti posredujte težavne primere pristojnim centrom za nadaljnje posvetovanje. Sprejmite starost, ki jo je navedel prosilec, kadar sodi v razpon, ki je določen z ugotavljanjem starosti. V nasprotnem primeru bi bilo treba za rezultat izbrati najnižjo starost v segmentu. Potrdite toleranco napake in uporabite načelo razlage dvoma v korist prosilca. Toleranco napake bi bilo treba dokumentirati in vključiti v rezultate ter jo sporočiti organu za presojo, ki jo mora razumeti.
F	Tema	Večdisciplinaren in celosten pristop
	Izziv v praksi	Večdisciplinaren in celosten pristop ni v splošni uporabi
	<i>Priporočila urada EASO</i>	<ol style="list-style-type: none"> V okviru večdisciplinarnega postopka analizirajte različne vidike (ocenite psihološki in telesni razvoj in ne uporabljajte samo medicinskih metod), da bi povečali natančnost in da bi sklep lahko temeljil na obsežnejšem nizu dokazov. Vključite strokovnjake na različnih področjih razvoja in ugotavljanja starosti na svojem strokovnem področju. Kadar se uporabljaveč metod, odločitev temeljite s sklepom večdisciplinarnega strokovnega sveta. Vzpostavite mehanizme usklajevanja za praktično izvajanje večdisciplinarnega pristopa.
G	Tema	Ponavljanje postopka ugotavljanja starosti pri istem prosilcu v različnih državah EU+
	Izziv v praksi	Postopki ugotavljanja starosti, ki se izvajajo v drugih državah EU+, niso vedno priznani
	<i>Priporočila urada EASO</i>	<ol style="list-style-type: none"> Razpoložljive rezultate postopkov ugotavljanja starosti, ki so jih izvedle druge države EU+, je treba priznati, da se preprečijo nepotrebna ugotavljanja starosti, zlasti v primerih iz dublinske uredbe. Podatki o postopkih ugotavljanja starosti, ki so posredovani drugi državi EU+, bi morali biti popolni in vključevati navedbe o uporabljenih metodah ter obrazložitev končnega rezultata.
H	Tema	Zavrnitev sodelovanja v postopku ugotavljanja starosti
	Izziv v praksi	Tveganje, da oseba samodejno šteje za odraslo osebo
	<i>Priporočila urada EASO</i>	<ol style="list-style-type: none"> Razloge za zavrnitev bi bilo treba proučiti in po potrebi prilagoditi postopek ugotavljanja starosti, da se lahko pridobi privolitev. Zavrnitev ne bi smela samodejno privedi do sklepa, da gre za odraslo osebo.
I	Tema	Učinkovito pravno sredstvo
	Izziv v praksi	Rezultati postopkov ugotavljanja starosti niso vedno predmet upravnega/sodnega preizkusa
	<i>Priporočila urada EASO</i>	<ol style="list-style-type: none"> Sklep o ugotavljanju starosti bi moral biti izdan pred sprejetjem odločbe v zvezi s prošnjo za mednarodno zaščito, saj dejstvo, ali oseba šteje za odraslega ali otroka, lahko vpliva na azilni postopek. Ta sklep bi moral biti predmet upravnega/sodnega preizkusa.

Priloga 1 Glosar

Cilj glosarja je opredeliti in/ali zagotoviti splošno razumevanje najpomembnejših pojmov, ki se uporabljajo v postopku ugotavljanja starosti. Poleg tega vključuje pojme, ki so omenjeni v vsebini tega vodnika, čeprav v publikaciji niso natančneje obravnavani (na primer določitev koristi, dokazno breme itd.). Opredelitve v tem glosarju so namenjene vzpostavitvi referenčnega vira za ustrezne akterje na področju ugotavljanja starosti, kot so oblikovalci politik v državah EU+, strokovnjaki, ki izvajajo preiskave, uradniki in strokovni svet, ki oceni rezultate, ali drugi izvajalci na splošno.

Pojem	Opredelitev	Vir
Natančnost	<p>Lastnost ali stanje točnosti ali preciznosti.</p> <p>Raven, v kateri meritev ali ocena, ki temelji na meritvi, predstavlja dejansko vrednost merjene lastnosti.</p> <p>Dodatne informacije</p> <p>Na voljo ni nobena metoda ugotavljanja starosti, ki lahko zagotovi natančne rezultate glede kronološke starosti osebe. Zato ima pojem ugotavljanje starosti prednost pred pojmom določanje starosti.</p> <p>V okviru zdravniških pregledov, ki se uporabljajo kot metode za ugotavljanje starosti, morajo referenčne študije izpolnjevati nekaj zahtev, da bi lahko štele za natančne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ustrezna velikost vzorca, – potrjena starost oseb, vključenih v preizkus, – enotna starostna porazdelitev, – ločevanje po spolu, – datum preiskave, – jasna opredelitev proučevanih lastnosti, – natančen opis metodologije, – podrobnosti o referenčnem prebivalstvu, ki se nanašajo na genetsko-geografsko poreklo, – socialno-ekonomski položaj, zdravstveno stanje, – podatki o velikosti skupine, povprečna ali srednja vrednost in merilo variabilnosti za vsako proučevano lastnost. 	<p>Spletni slovar Oxford</p> <p>Spletni medicinski slovar</p> <p>Schmeling et al., 2011</p>

Pojem	Opredelitev	Vir
Starost	<p>Dolžina življenja osebe ali obstoja stvari.</p> <p>Dodatne informacije: v tem orodju je starost bistveni element otrokove identitete, saj Konvencija o otrokovih pravicah opredeljuje otroštvo na podlagi starosti.</p> <p>Kronološka starost se meri v letih, mesecih in dneh od trenutka rojstva osebe.</p> <p>Biološko starost določa trenutno stanje posameznika ob upoštevanju potencialne življenjske dobe, kar pomeni, da je lahko ta starost manjša ali večja od kronološke starosti.</p> <p>Socialno starost določajo vloge, odgovornosti in navade posameznika v odnosu do drugih pripadnikov družbe, katere del je tudi sam. Posameznik je zato lahko starejši ali mlajši, odvisno od tega, v kolikšni meri kaže vedenjske lastnosti, značilne za določeno starost, ki jih od njega pričakuje njegova družba ali kultura.</p> <p>Psihološko starost določajo vedenjske sposobnosti posameznikov, da se prilagodijo spreminjajočim se zahtevam, in vključuje uporabo prilagoditvenih zmogljivosti spomina, učenja, inteligence, veščin, občutkov, motiviranosti in čustev pri nadzoru vedenja in samoobvladovanju.</p>	<p>Oxford online dictionary/age</p> <p>Settersen et al., 1997:240</p> <p>Smith, T. and Brownlees, L., Unicef, 2011, str. 7–8</p>
Ugotavljanje starosti	Postopek, v katerem poskušajo organi oceniti kronološko starost ali razpon starosti osebe, da bi opredelili, ali je posameznik otrok ali odrasla oseba.	<p>ZN, Odbor za pravice otroka, splošna pripomba št. 6</p> <p>Glosar EMM</p>
(Najnižja) starost za kazensko odgovornost	Najnižja starost, do katere se domneva, da otroci niso sposobni kršiti kazenskega prava.	Člen 40(3) KOP
Razlaga dvoma v korist prosilca	<p>Pravno načelo, ki organom omogoča, da sprejmejo/ razumejo izjave prosilca kot materialna dejstva v primeru negotovosti, razen če se ne dokaže drugače.</p> <p>Če obstaja možnost, da je posameznik otrok, ga je tako treba tudi obravnavati.</p> <p>Če imajo države članice tudi po ugotavljanju starosti še vedno pomisleke glede prosilčeve starosti, domnevajo, da je prosilec mladoleten.</p>	<p>Opredelitev urada EASO</p> <p>Odbor ZN za pravice otroka, splošna pripomba št. 6</p> <p>Člen 25(5) direktive o azilnih postopkih</p>

Pojem	Opredelitev	Vir
Presoja (otrokove) koristi	<p>(a) Posebna dejavnost, ki jo je treba izvesti v vsakem posameznem primeru ob upoštevanju posebnih okoliščin vsakega otroka ali skupine otrok ali otrok na splošno. Te okoliščine se nanašajo na posamezne značilnosti zadevnega otroka ali otrok.</p> <p>(b) Obsega ocenjevanje in primerjanje vseh elementov, potrebnih za sprejetje sklepa v določenih okoliščinah za določenega otroka ali skupino otrok.</p> <p>(c) Stalen postopek odločanja o tem, kateri takojšnji ukrepi so v korist posameznega otroka, npr. zaščita in oskrba. Postopki so celostni in jih izvaja osebe z ustreznimi strokovnimi znanji.</p> <p>Dodatne informacije</p> <p>Države članice v skladu s pravnim redom EU na področju azila pri oceni otrokove koristi posebej upoštevajo naslednje:</p> <p>(a) možnosti ponovne združitve družine;</p> <p>(b) dobro počutje in družbeni razvoj mladoletnika, zlasti ob upoštevanju okolja, iz katerega izhaja;</p> <p>(c) vprašanja glede varnosti in zaščite, zlasti kadar obstaja tveganje, da je mladoletnik žrtev trgovine z ljudmi;</p> <p>(d) mnenje mladoletnika v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo.</p> <p>Pojma presoja koristi in določitev koristi je mogoče razumeti kot del istega postopka, ki se načeloma začne ob prvem srečanju z otrokom brez spremstva ali otrokom, ki je ločen od svoje družine, in se konča, takoj ko se najde trajna rešitev za njegovo ločenost od družine ali razseljenost iz države izvora ali kraja običajnega prebivališča.</p>	<p>(a) in (b) UNCRC, splošna pripomba št. 14, 2013</p> <p>(c) UNHCR, Safe and Sound</p> <p>Odbor ZN za pravice otroka, splošna pripomba št. 6, odstavek 31</p> <p>Člen 3 in člen 3(1) KOP</p> <p>Uvodni izjavi 9 in 22, člen 2(j) in člen 23(2) direktive o pogojih za sprejem</p> <p>Uvodna izjava 33 in člen 25(6) direktive o azilnih postopkih</p> <p>Uvodne izjave 18, 19 in 38 ter člen 20(5) in člen 31 kvalifikacijske direktive</p> <p>Uvodna izjava 35 uredbe Eurodac</p> <p>Uvodna izjava 13 in člen 6 dublinske direktive III</p> <p>Člen 24, Listina EU o temeljnih pravicah</p>
Otrokova korist	<p>(a) Gre za tridelni pojem, ki vključuje materialno pravico, temeljno in razlagalno pravno načelo ter postopkovna pravila za zagotovitev polnega in učinkovitega uživanja vseh pravic, priznanih v Konvenciji o otrokovih pravicah, in celostnega razvoja otroka;</p> <p>(b) gre za dobrobit otroka: v širšem smislu vključuje njegove osnovne materialne, fizične, izobraževalne in čustvene potrebe ter potrebe po ljubezni in varnosti.</p>	<p>(a) Odbor ZN za pravice otroka, splošna pripomba št. 14, 2013</p> <p>(b) UNHCR, Guidelines on Determining the Best Interests of the Child</p>
Določitev koristi	<p>Uradni postopek s strogimi postopkovnimi zaščitnimi ukrepi, katerega cilj je določiti otrokovo korist v primeru posebej pomembnih odločitev, ki vplivajo na otroka in ki bodo imele bistven vpliv na otrokovo prihodnost, vključno z opredelitvijo trajne rešitve. Zaradi razsežnosti odločitve je treba v postopku ugotavljanja otrokove koristi zbrati podrobne informacije o otroku.</p>	<p>Odbor ZN za pravice otroka, splošna pripomba št. 14, 2013</p> <p>UNHCR, Safe and Sound</p>

Pojem	Opredelitev	Vir
Dokazno breme ali dolžnost utemeljitve	V okviru mednarodne zaščite je dokazno breme pojem, ki po eni strani zajema dolžnost prosilca, da utemelji svojo prošnjo, po drugi strani pa dolžnost organa, pristojnega za odločanje o azilu, da opravi preiskavo. V tem smislu gre za deljeno dokazno breme, pri čemer oba elementa temeljita na načelu sodelovanja. Odvisno od individualnih in kontekstualnih okoliščin lahko organi prevzamejo večje preiskovalno breme.	Modul o presoji dokazov EASO Uvodna izjava 25, člen 12(a), člen 13(a) in člen 25(5) direktive o azilnih postopkih, člen 4(1) kvalifikacijske direktive
	Dodatne informacije Čeprav se dokazno breme pri izjavah odraslih običajno razdeli med izpraševalca in prosilca, bo morda moral izpraševalec prevzeti večje dokazno breme pri izjavah otrok, zlasti če je zadevni otrok brez spremstva. Če dejstev primera ni mogoče potrditi in/ali če otrok ne more v celoti artikulirati svoje izjave, mora preiskovalec sprejeti odločitev na podlagi vseh znanih okoliščin, pri čemer je morda potrebna široka uporaba načela razlage dvoma v korist prosilca. Podobno je treba otroku zagotoviti uporabo tega načela, če obstajajo pomisleki glede verodostojnosti delov njegove izjave.	UNHCR: Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims, 16. december 1998. Glej tudi UNHCR, The Heart of the Matter — Assessing Credibility when Children Apply for Asylum in the European Union , december 2014
Otrok/ mladoletnik	Vsak človek, mlajši od 18 let.	Člen 2(6) direktive o preprečevanju trgovine z ljudmi, člen 2(d) direktive o pogojih za sprejem, člen 2(l) direktive o azilnih postopkih, člen 2(k) kvalifikacijske direktive Člen 2(i) dublinske uredbe III Člen 2(f) direktive o ponovni združitvi družine Na podlagi člena 1 Konvencije ZN o otrokovih pravicah (Odbor ZN za pravice otroka), 1989
Informacije o državah izvora	Informacije, ki jih uporabijo organi držav članic, da bi analizirali družbeno-politične razmere v državah izvora prosilcev za mednarodno zaščito (in po potrebi v državah, skozi katere so potovali) pri obravnavanju posameznih prošenj za mednarodno zaščito.	Metodologija poročila EASO o informacijah o državah izvora Glosar EMM
Računalniška (aksialna) tomografija (CT/CTA)	Postopek slikanja, ki uporablja posebno rentgensko opremo za izdelavo podrobnih slik ali posnetkov področij znotraj telesa.	Radiology Info (https://www.radiologyinfo.org), javni vir informacij, ki so ga razvili zdravniki iz združenja Radiological Society of North America (RSNA) in American College of Radiology (ACR)
Soglasje	Informirana, svobodna in prostovoljna privolitev. Soglasje otroka in njegovega zastopnika ali skrbnika, kadar gre za otroke brez spremstva ali otroke, ki so ločeni od svoje družine, se zahteva za zdravniške preglede v okviru postopka ugotavljanja starosti.	Člen 25(5) direktive o azilnih postopkih Urad visokega komisarja ZN za begunce (UNHCR), Field Handbook for the Implementation of UNHCR BID Guidelines , november 2011

Pojem	Opredelitev	Vir
Kulturni mediatorji	Strokovnjaki s temeljitim poznavanjem tradicij skupnosti, ki posredovanje prilagajajo kulturi in premoščajo vrzeli med kulturnimi in strokovnimi kanoni.	Na podlagi Al-Krenawi, A., in Graham, J. R., 2001.
Skrbnik	<p>(a) Skrbništvo je določitev odgovornosti odrasli osebi ali organizaciji za zagotavljanje popolnega upoštevanja otrokove koristi.</p> <p>(b) Skrbnik je neodvisna oseba, ki ščiti otrokovo korist in njegovo splošno dobrobit in za ta namen po potrebi dopolnjuje omejeno pravno sposobnost otroka na enak način, kot to počnejo starši (opredelitev agencije FRA).</p> <p>Dodatne informacije</p> <p>Skrbnik je ključni postopkovni zaščitni ukrep, ki zagotavlja, da se spoštuje korist otroka brez spremstva ali otroka, ki je ločen od svoje družine.</p>	<p>(a) Inter-agency Working Group on Unaccompanied and Separated Children, <i>Inter-agency guiding principles on unaccompanied and separated children</i>, 2004</p> <p>(b) Odbor ZN za pravice otroka, splošna pripomba št. 6, 2005</p> <p>(c) FRA, <i>Guardianship for Children Deprived of Parental Care</i>, 2014</p>
Zanesljivost med preiskovalci	<p>Statistično merjenje, ki ugotavlja raven podobnosti podatkov, ki jih zberejo različni preiskovalci.</p> <p>Dodatne informacije</p> <p>Pomembno je, da so ugotovitve preiskovalcev čim bolj podobne: to zagotavlja veljavnost poskusa. Če se ugotovitve ocenjevalcev močno razlikujejo, to pomeni, da meritve ali metodologija niso pravilni in jih je treba izboljšati.</p>	<p>Na podlagi knjige Russella K. Schutta <i>Investigating the social world: the process and practice of research</i>, University of Massachusetts Boston, osma izdaja, 2015</p>
Zanesljivost posameznega preiskovalca	<p>Dosledno pridobivanje istega rezultata pri ugotovitvah istega preiskovalca v različnem času.</p> <p>Dodatne informacije</p> <p>Na primer, zdravnik z dobrimi veščinami, ki zagotavljajo vidik zanesljivosti posameznega preiskovalca, bo rezultate rentgena ali medicinskih preiskav prebral na enak način tudi nekaj tednov pozneje.</p> <p>Zanesljivost posameznega preiskovalca se imenuje tudi samozanesljivost ali zanesljivost posameznega ocenjevalca.</p>	<p>Na podlagi knjige Russella K. Schutta <i>Investigating the social world: the process and practice of research</i>, University of Massachusetts Boston, osma izdaja, 2015</p>

Pojem	Opredelitev	Vir
Intruziven/ invaziven	<p>Pojem invaziven se na splošno uporablja v medicinskih postopkih, kadar se preiskave telesa ali telesnih votlin izvajajo z uporabo instrumentov ali drugih predmetov; sem sodi tudi odvzem vzorcev tkiva.</p> <p>Pojem intruzivnost se lahko nanaša na vedenje, dejanje, stanje ali nagnjenost k vsiljivosti (vznemirjanje osebe ali povzročanje, da je osebi neprijetno), prekinjanje in motenje drugih, vdiranje v njihov zasebni prostor ali vmešavanje v njihovo zasebno življenje.</p> <p>Dodatne informacije</p> <p>Invazivnost se lahko uporabi kot sopomenka pojmu intruzivnost, zato sta v tem kontekstu lahko zamenljiva.</p> <p>Ker negativni učinki metod ugotavljanja starosti ne vključujejo vedno tudi zgoraj navedenih fizičnih učinkov, povezanih z invazivnostjo (uporaba instrumentov ali drugih predmetov pri preiskavah telesa ali telesnih votlin, kar vključuje tudi odvzem vzorcev tkiva), lahko pa vključujejo vdiranje v zasebnost posameznika, se v tej publikaciji uporablja pojem intruzivnost zaradi njegovega širšega pomena.</p>	Opredelitev pojma v spletnem slovarju Oxford
Zdravniški pregledi	V tem vodniku zdravniški pregledi obsegajo preiskave, kontrole ali ocene, ki jih izvajajo zdravstveni delavci (zdravniki, radiologi, splošni zdravniki ali pediatri itd.).	Opredelitev urada EASO
Zastopnik	<p>Oseba ali organizacija, ki pomaga otroku brez spremstva in ga zastopa v azilnem postopku, da zagotavlja upoštevanje otrokove koristi in po potrebi zanj opravlja pravna dejanja.</p> <p>Dodatne informacije</p> <p>Zastopniki ali zakoniti zastopniki se razlikujejo od kvalificiranih odvetnikov ali drugih pravnih strokovnjakov, ki nudijo pravno pomoč, nastopajo v imenu otroka in ga zakonito zastopajo v pisnih izjavah in osebno pred upravnimi in sodnimi organi v kazenskih, azilnih in drugih postopkih, kot je določeno v nacionalnem pravu.</p>	<p>Na podlagi člena 24(1) direktive o pogojih za sprejem (prenovitev) in člena 25(1) direktive o azilnih postopkih (prenovitev)</p> <p>FRA, Guardianship for Children Deprived of Parental Care, 2014</p>
Otrok ali mladoletnik brez spremstva	<p>Otrok/mladoletnik, ki na ozemlje države članice prispe brez spremstva odraslega, ki je zanj odgovoren v skladu z zakonom ali s prakso zadevne države članice, dokler taka oseba zanj ne začne dejansko skrbeti; izraz vključuje otroka/mladoletnika, ki ostane brez spremstva po vstopu na ozemlje države članice.</p>	<p>Člen 2(e) direktive o pogojih za sprejem, člen 2(m) direktive o azilnih postopkih, člen 2(l) kvalifikacijske direktive</p> <p>Člen 2(j) dublinske uredbe III</p> <p>Člen 2(f) direktive o ponovni združitvi družine</p> <p>UNCRC, splošna pripomba št. 6, 2005</p> <p>UNHCR, Safe and Sound, str. 22</p>
Validacijska študija	Delo, ki obsega postopke z raziskavami, s katerimi se določi zanesljivost in pomen postopka za določen namen.	Enciklopedija medicinskih pojmov
Otroci, ki so ločeni od družine	Ločeni otroci so otroci, ločeni od enega ali obeh staršev ali svojih prejšnjih zakonitih ali običajnih primarnih skrbnikov, ne pa nujno tudi od drugih sorodnikov. To lahko torej vključuje tudi otroke v spremstvu drugih odraslih družinskih članov.	<p>Odbor ZN za pravice otroka, splošna pripomba št. 6, 2005</p> <p>UNHCR, Safe and Sound, str. 22</p>

Pojem	Opredelitev	Vir
Trgovina z otroki	<p>Trgovina z otroki je novačenje, prevoz, premestitev, skrivanje ali sprejem otrok, vključno z izmenjavo ali prenosom nadzora nad otroki, za namene izkoriščanja.</p> <p>Za razliko od izkoriščanja odraslih je izkoriščanje otrok kaznivo dejanje, tudi kadar ne gre za uporabo grožnje ali prisile, ugrabitev, goljufijo, prevaro, zlorabo moči, zlorabo ranljivega položaja, plačila ali koristi za pridobitev soglasja osebe.</p> <p>Dodatne informacije</p> <p>Čeprav je tihotapljenje otrok nekoliko podobno trgovini z otroki, se ti dve obliki kriminalnih dejavnosti ne bi smeli zamenjevati.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tihotapljenje otrok je kriminalizirana dejavnost omogočanja nedovoljenega vstopa v državo (pogosto vključuje plačilo). Namen trgovine je izkoriščanje otrok in se šteje za kaznivo dejanje zoper osebo. • Na splošno se izvaja z uporabo prisile in/ali prevare itd., kar je ravno nasprotno od tihotapljenja. • Namen trgovine z ljudmi je izkoriščati otroka, ki je žrtev, po njegovem prihodu v državo, vloga tihotapca pa se po navadi konča, ko otrok prispe v ciljno državo. • Trgovina z ljudmi lahko poteka znotraj državnih meja in prek njih, medtem ko se za tihotapljenje zahteva mednarodno gibanje. • Pri trgovini z ljudmi je lahko vstop otroka v državo zakonit ali nezakonit, medtem ko je za tihotapljenje na splošno značilen nezakonit vstop. <p>Trgovina z otroki ni izključno čezmejno kaznivo dejanje; ker je namen te kriminalne dejavnosti izkoriščanje otrok, trgovina lahko poteka tudi znotraj državnih meja.</p>	<p>Člen 2(5) direktive o preprečevanju trgovine z ljudmi</p> <p>Frontex, VEGA Priročnik: Otroci na letališčih, 2015</p>

Priloga 2 Otrokova korist in ugotavljanje starosti: praktični orodji

Ker je glavni poudarek te publikacije prednostno obravnavanje otrokove koristi pri odločanju o izvajanju postopka ugotavljanja starosti pri določenem otroku in o tem, kako po potrebi izvajati varen postopek, je urad EASO pripravil naslednji praktični orodji v podporo vsem tistim, katerih naloga je proučiti, ali se v postopku upošteva otrokova korist.

A. Namen **obrazca za presojo koristi** je zagotoviti, da pristojni organi ali tretja oseba, ki ji organi zaupajo te naloge, pri proučevanju potrebe po izvajanju ugotavljanja starosti zaključijo in ustrezno upoštevajo vse ključne korake. V tem smislu je obrazec za presojo koristi podporni dokument, ki omogoča ocenjevalcu, da preveri, ali so se upoštevale vse ustrezne informacije in zaščitni ukrepi, preden je bila sprejeta odločitev o izvajanju ugotavljanja starosti.

Obrazec za presojo koristi je strukturiran na naslednji način.

- Zbrane informacije.
- Predpogoji za izvajanje postopka.
- Seznam dejavnikov, ki jih je treba ustrezno pretehtati, preden se sprejme odločitev o tem, ali je postopek ustrezen za posameznega otroka oziroma ali je treba opraviti potrebne prilagoditve.
- Rezultat presoje koristi: rezultat presoje koristi potencialnega postopka ugotavljanja starosti (postopek je potreben, ni potreben, je v čakanju).

B. Namen drugega orodja, tj. **kontrolnega seznama otrokove koristi pri ugotavljanju starosti**, je zagotoviti spoštovanje in izvajanje postopkovnih zaščitnih ukrepov med postopkom ugotavljanja starosti. Zato je treba ta kontrolni seznam uporabljati med celotnim postopkom ugotavljanja starosti.

- Kontrolni seznam** vsebuje vse zbrane zaščitne ukrepe in ustrezne vidike, ki morajo biti skladni s koristjo in drugimi pravicami otroka pri ugotavljanju njegove starosti.

Orodji sta zasnovani na podlagi predpostavke, da postopke ugotavljanja starosti izvajajo usposobljeni uradniki za azil s strokovnim znanjem in izkušnjami pri delu z otroki ali drug usposobljen izvajalec, ki ga določi organ za presojo ali drug organ. Uporabljata in upoštevata naj se skupaj z zakonodajo EU ter mednarodno in nacionalno zakonodajo.

Upoštevati je treba, da so smernice in orodji v zvezi z otrokovo koristjo iz te publikacije omejeni na postopek ugotavljanja starosti, medtem ko se mora presoja koristi upoštevati, vse dokler se ne najdejo trajne rešitve za otroka. Zato se s presojo koristi ne želi nadomestiti določitev koristi, ki je potrebna pri obravnavi trajnih rešitev za otroka.

POMEMBNI VIDIKI PRI PRESOJI OTROKOVE KORISTI ZA NAMENE UGOTAVLJANJA STAROSTI

Otroci imajo pravico izraziti svoje mnenje o vseh odločitvah, ki vplivajo na njihovo življenje. Pomembno je, da se pri presoji koristi upoštevajo mnenje, občutki in misli otroka. Skrbnik/zastopnik opravlja ključno nalogo, saj zagotavlja, da je otrok ustrezno seznanjen s postopki in procesi ter možnimi rezultati in da jih razume. V nadaljevanju so navedeni nekateri pomembni vidiki, ki jih je treba upoštevati.

- Informacije je treba posredovati na enostaven, neposreden in jasen način. Preveriti je treba, ali jih otrok razume, saj obstaja možnost, da se nekateri otroci bojijo oseb, ki predstavljajo avtoriteto, in si ne upajo postaviti vprašanj ali priznati, da nečesa ne razumejo, zaradi svoje starosti, kulturnega ozadja ali psihološkega stanja.
- Ocenjevalci bi si morali **proaktivno prizadevati, da pridobijo informacije** iz ustreznih virov za namene ugotavljanja starosti, zlasti od oseb, ki poznajo okoliščine otroka (kot so skrbnik/zastopnik, trenutni varuh, socialni delavci v centrih za sprejem, predstavniki, družinski člani itd.), pri čemer je pred presojjo koristi po potrebi od ustreznih oseb treba pridobiti tudi njihove kontaktne podatke.
- Pri presoji koristi bi bilo treba upoštevati tudi vsa obstoječa poročila v zvezi z otrokom, kot so zdravniška poročila, ocene o ranljivosti ali drugi dokumenti, ko so na voljo v kateri koli fazi postopka pred presojjo koristi.
- Presoja koristi je individualna ocena, zato se izvaja za vsakega otroka posebej. Presoja koristi bi bilo treba izvajati v **zaupnem in otroku prilagojenem okolju**, saj to pomaga zgraditi zaupanje z otrokom. Uradniki in tolmači so zavezani zaupnosti. Ta pojem bi bilo treba pojasniti tudi otroku, ta pa ga mora razumeti.
- Otroku bi se moral počutiti sproščene. Pristojni uradnik in tolmač bi morala biti čim bolj neuradna in **empatična**.
- Če otrok to želi in če je to mogoče, lahko **otrok izbere spol** uradnika ali tolmača, ki izvaja razgovor za presojjo koristi.
- Če bi otrok lahko doživel travmo, morda ne bo hotel izraziti svojih občutkov ali mnenj. Poiskati je treba pomoč strokovnjakov za izvajanje razgovorov, da bi se lahko uporabile **alternativne metode izvajanja razgovorov** in zagotovilo svetovanje.
- Pomembno je, da se otroku pojasni, da njegove želje morda ne bodo v celoti izpolnjene, vendar da bodo lahko po možnosti sami usmerjali postopek, medtem ko bo končna odločitev odvisna od okoliščin vsakega primera.

A. Obrazec za presojo koristi

Obrazec za presojo koristi	
OSNOVNI PODATKI	
Zadeva/številka spisa	
Prosilec	
Skrbnik/zastopnik	
Izvajalec presoje	
Tolmač	
Datum	
ZBRANE INFORMACIJE	
Biografski podatki (državljanstvo, narodnost, izobrazba, jezik, zdravstveno stanje, družinska zgodovina)	☐
Podatki o starosti, pridobljeni pri drugih družinskih članih, ali drugi zbrani viri	☐
Vključena strokovna poročila (zdravniška, upravna poročila itd.)	☐
Če kateri od zgornjih podatkov niso na voljo ali niso zbrani, pojasnite, zakaj:	
Dodatne ali nove informacije:	
PREDPOGOJI ZA POSTOPEK UGOTAVLJANJA STAROSTI	
Posameznik je zaprosil za mednarodno zaščito.	☐
Starost prosilca ni ugotovljena.	☐
Zbrani in upoštevani so bili vsi razpoložljivi dokazi, vključno z rezultati identifikacije in, po potrebi, oceno ranljivosti, zdravstvenimi vprašanji, vplivi na postopek ugotavljanja starosti, intelektualno/pravno sposobnostjo in ustreznostjo za ugotavljanje starosti.	☐
Odobren je bil čas za počitek in okrevanje, zlasti kadar prosilec kaže znake travme ali prejšnje zlorabe.	☐
Uporablja se razlaga dvoma v korist prosilca.	☐
Obstaja utemeljen sum glede navedene starosti prosilca.	☐
Navedite:	
Imenovan je bil usposobljen in neodvisen zastopnik in/ali skrbnik, ki je vključen v postopek.	☐
Redno se zagotavljajo starosti primerne informacije o postopku in posledicah ter pravici do zavrnitve; zagotovijo se na preprost in kulturno primeren način.	☐
Pridobi in upošteva se mnenje prosilca v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo.	☐
Med celotnim postopkom je na voljo tolmačenje.	☐
Če kateri koli od predpogojev ni izpolnjen, pojasnite, zakaj:	
Nadaljnje ukrepanje, če je potrebno:	
POMEMBNI DEJAVNIKI, S KATERIMI SE OCENI, ALI JE UGOTAVLJANJE STAROSTI V OTROKOVO KORIST	
Vzpostavljen postopek ugotavljanja starosti temelji na celostnem in večdisciplinarnem pristopu, ki omogoča prilagoditev potrebam prosilca in določenim okoliščinam, spolu, kulturnemu ozadju in drugim oblikam ranljivosti.	☐
Od otroka ali skrbnika se pridobi prostovoljna privolitev po poučitvi vsaj za zdravniške preglede in se tudi dokumentira (v pisni obliki in kateri koli drugi obliki, ki lahko služi kot dokazilo), ali pa se spoštuje pravica do zavrnitve in proučijo razlogi za zavrnitev.	☐
	☐
Uporabi se najmanj intruziven postopek, ki se izvaja postopno.	☐
Upoštevajo se zaupnost, varstvo podatkov in varnost.	☐
Uradniki in strokovnjaki imajo izkušnje pri delu z otroki in so ustrezno usposobljeni.	☐
Izbere se najmanj intruzivna metoda.	☐
Izbere se najbolj natančna metoda, toleranca napake je sprejemljiva za zadevnega prosilca (razpon zadevne starosti, spol itd.).	☐
Pričakovani rezultat je koristen za sam postopek in ni v škodo otroku.	☐
Učinkovito pravno sredstvo je na voljo.	☐
MOŽNOST 1	V korist prosilca je, da se ugotovi njegova starost
☐	Podrobnosti: (pojasnite razloge za priporočilo)
MOŽNOST 2	Postopek ugotavljanja starosti ni v korist prosilca
☐	Podrobnosti: (pojasnite razloge za priporočilo)

MOŽNOST 3	Ugotavljanje starosti prosilca bi bilo treba začasno odložiti zaradi:
☐	Podrobnosti: (pojasnite razloge za priporočilo)
Ime	
Organizacija	
Datum	
Podpis	
PRESOJO POTRDIL	
Ime	
Organizacija	
<p>Rezultat ocene (možnost 1, 2 ali 3) je pogoj za odločitev o tem, ali se bo postopek ugotavljanja starosti izvajal ali ne; ustrezno jo je treba evidentirati v spisu. Ko se ugotovi, da je ugotavljanje starosti potrebno (po presoji dvoma), je postopek treba izvajati v skladu z veljavnimi zaščitnimi ukrepi in ob upoštevanju posameznih okoliščin prosilca in priporočil urada EASO.</p>	

B. Kontrolni seznam za presojo otrokove koristi za namen ugotavljanja starosti

Kontrolni seznam za presojo koristi	
Izvedba ugotavljanja starosti je v otrokovo korist (možnost 1 iz prejšnjega obrazca za presojo koristi).	
RAZLAGA DVOMA V KORIST PROSILCA	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Od trenutka, ko se pojavijo razlogi za mnenje, da bi oseba lahko bila otrok, se prosilca tako tudi obravnava med celotnim azilnim postopkom in pri ugotavljanju starosti. ☐ ■ Če so rezultati preiskav nedokončni, se šteje, da je prosilec otrok. ☐ 	
ZASTOPNIK/SKRBNIK	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Pred ugotavljanjem starosti se imenuje kvalificiran in neodvisen zastopnik ali skrbnik, ki je prisoten in vključen v postopek, če se prosilec s tem strinja. ☐ ■ Zastopnik/skrbnik in prosilec sta seznanjena z vlogo in odgovornostmi (zagotavljanje koristi prosilca, opravljanje pravnih dejanj) in jih razumeta. ☐ ■ Kadar prosilec to želi, je zastopnik/skrbnik prisoten na razgovoru v zvezi s presojo koristi. ☐ ■ Zastopnik/skrbnik je ustrezno seznanjen s postopkom ugotavljanja starosti in ga dobro razume, zagotovijo se odgovori na njegova vprašanja. ☐ ■ Zastopnik/skrbnik lahko ustavi ugotavljanje starosti, če meni, da je postopek neprimeren in da je to v korist prosilca. ☐ ■ Zastopnik/skrbnik je seznanjen z rezultati in razume, kako jih je mogoče izpodbijati. ☐ 	
ČE PROSILEC KAŽE ZNAKE TRAVME ALI ŽRTVE ZLORABE	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Po oceni psihološkega in fizičnega stanja se meni, da je prosilec pripravljen za postopek ugotavljanja starosti s potrebnimi prilagoditvami. ☐ ■ Pri opredelitvi tega določenega postopka ugotavljanja starosti se upoštevajo naslednji vidiki: ☐ <ul style="list-style-type: none"> • v celoti se izključi vsaka preiskava, ki vključuje kazanje, opazovanje ali merjenje intimnih delov; • zapisovanje preteklih dogodkov ali rekonstrukcija dosedanjega življenja morda ne bo učinkovita zaradi spominskih lukenj, prosilca pa lahko zelo vznemiri; • metode ugotavljanja starosti, ki ocenjujejo psihološki razvoj, morda ne bodo ustrezne, če jih ne bo izvajal usposobljen in izkušen strokovnjak; • metode ugotavljanja starosti, ki ocenjujejo telesni razvoj, lahko vznemirijo žrtve zlorab ali so zanje še posebej intruzivne. ☐ ■ Na voljo so alternativne metode ali tehnike, prilagojene posebnim potrebam prosilca. ☐ ■ Na splošno se uporablja razlaga dvoma v korist prosilca. ☐ ■ Zagotovi se čas za počitek in okrevanje, ki se po potrebi podaljša. ☐ ■ Zaupni osebi se dovoli, da spremlja postopek s prosilcem, ko se potrdi ustreznost te osebe. ☐ ■ Izberejo se uradniki in strokovnjaki, ki so posebej usposobljeni za obravnavo posebej ranljivih oseb. ☐ 	
INFORMACIJE	
Prosilec in zastopnik/skrbnik sta seznanjena z naslednjim:	
<ul style="list-style-type: none"> ■ z dvomi in razlogi za dvom ter osebo, ki je odgovorna za zagotavljanje informacij na način, prilagojen otroku, ustno in v pisni obliki in v jeziku, ki ga otrok lahko razume; ☐ ■ z možnostjo, da se starost ugotovi s postopkom ugotavljanja starosti (in kaj to pomeni v praksi, vključno z opisom različnih preiskav, medicinskih ali nemedicinskih); ☐ ■ z informacijami o metodi in postopku (katere metode bodo uporabljene, zakaj so ravno te metode najprimernejše, natančnost in intruzivnost metod, vpliv in možna tveganja izbrane metode za zdravje ter vloga strokovnjakov, vključenih v postopek); ☐ ■ s pravicami in obveznostmi, ki izhajajo iz postopka, zlasti pa: ☐ <ul style="list-style-type: none"> • pravico do zavrnitve zdravniškega pregleda in njenimi posledicami, • možnostjo izpodbijanja rezultatov ugotavljanja starosti in koraki, ki sledijo, • možnimi posledicami rezultata preiskave v zvezi s prošnjo za mednarodno zaščito. ☐ 	
Prosilec in skrbnik/zastopnik razumeta posredovane informacije, to posredovanje pa se dokumentira v spisu.	

<p>USPOSOBLJENI STROKOVNJAKI</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Strokovnjaki, ki sodelujejo v postopku, opravijo ustrezno usposabljanje o pravicah in potrebah otrok, vključno z otrokovo koristjo in razvojem otroka. ■ Med osebami, vključenimi v postopek, ni navzkrižja interesov, kar velja tudi za osebe, ki izvajajo ugotavljanje starosti, ter skrbnika/zastopnika. ■ Preveri se ustrezno strokovno znanje oseb, ki so v stiku s prosilcem (tolmači, zastopnik, osebe, ki izvajajo ugotavljanje starosti). ■ Prosilca se vpraša, ali želi, da so izvajalci ugotavljanja starosti določenega spola in iz določenega okolja, njegova želja pa se upošteva. ■ V primeru ene same preiskave je potrebno soglasje dveh strokovnjakov o rezultatih. ■ Če je treba opraviti različne preiskave, je za razlago različnih rezultatov odgovoren večdisciplinarni svet strokovnjakov. 	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
<p>PRIMERI IZ DUBLINSKE UREDBE</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ V primeru prosilcev, katerih starost je sporna in za katere velja dublinska uredba, se uporabi razlaga dvoma v korist prosilca. ■ V primeru premestitve se informacije in dokazi, ki vključujejo metode, uporabljene za ugotavljanje starosti, posredujejo pristojni državi v skladu z uredbo o varstvu podatkov. ■ Če države sprejmejo različne sklepe glede starosti, se pred končno odločitvijo upoštevajo vsi razpoložljivi dokazi. ■ V skladu z zakonodajo EU se za starost osebe upošteva najnižja starost, ki se določi na podlagi različnih preiskav v različnih državah članicah. ■ Pristojna država, ki sprejema končno odločitev, pri presoji dokazov upošteva: <ul style="list-style-type: none"> – vire in metode, ki so se uporabili za ugotavljanje starosti; – zanesljivost in/ali morebitno navedeno toleranco napake; – usposobljenost vseh oseb, odgovornih za preiskave ali ugotavljanje starosti; – vse dodatne razpoložljive informacije v zvezi s starostjo; – vsi razlogi in/ali predložena pojasnila, ki se nanašajo na razliko v starosti; – mnenje prosilca, zlasti če je razlika v starosti posledica njegove trditve, da je njegova starost drugačna. <p>Če po takšnem pregledu še vedno obstaja dvom, se prosilec šteje za otroka na podlagi načela razlage dvoma v korist prosilca.</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
<p>MOŽNOSTI ZA IZPODBIJANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Odločitev na podlagi ugotavljanja starosti se pisno in ustno pojasni prosilcu. ■ Če se pojavijo novi dokazi, se rezultati in ugotovljena starost lahko pregledajo. ■ Zadevni prosilec se lahko pritoži na sklep o ugotovitvi starosti ali zahteva, da se ta sklep pregleda, zato je o tem prav tako treba seznaniti prosilca in zastopnika/skrbnika. ■ Kadar sklep ne potrdi navedene starosti, se prosilcu in zastopniku/skrbniku pojasnijo razlogi za tak sklep. ■ V primeru negativnega sklepa se pojasni, kako se ta lahko izpodbija. ■ V primeru izpodbijanja ali pritožbe ima prosilec možnost, da izrazi svoje mnenje in da se njegovo mnenje upošteva. ■ Med pritožbenim postopkom prosilcu nudi podporo zastopnik. 	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
<p>Če se kateri koli od navedenih zaščitnih ukrepov ne izvaja, je treba nadaljnje informacije vključiti v poročilo o presoji koristi, kjer mora biti navedeno tudi naslednje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – (morebitno) nadaljnje potrebno ukrepanje; – opažanja ali pomisleki, ki jih preiskovalci ali strokovni svet izrazijo med presojo rezultatov preiskav; – vsi drugi pomisleki ali vprašanja v zvezi z dobrobitjo otroka; – dodatne ali nove informacije. 	

Priloga 3 Pravni okvir in okvir politike

V tej prilogi so zbrane najpomembnejše določbe, povezane z otroki, ki so določene v mednarodnih in evropskih pravnih instrumentih ter nacionalnem pravem okviru in sodni praksi, na katero so se sklicevali nacionalni organi v raziskavi, ki se je izvajala leta 2016; vsebina ni izčrpana. Priloga vključuje tudi sklicevanja na nezavezujoče instrumente in gradivo, ki je pomembno za namen ugotavljanja starosti, ter razpoložljive spletne povezave, ki uporabniku omogočajo lažji vpogled v gradivo. Vključena so tudi prazna polja, ki jih izpolnijo uporabniki tega vodnika tako, da vanje vpišejo ustrezne določbe in instrumente, ki so bili pripravljene na nacionalni ravni.

1. Mednarodna zakonodaja

Pravni instrument	Pravice in zaščitni ukrepi	Ustrezen člen
Konvencija ZN o otrokovih pravicah z dne 20. novembra 1989 (KOP)	Družina	Preambula
	Opredelitev otroka	Člen 1
	Načelo nediskriminacije	Člen 2
	Otrokova korist	Člen 3(1), člen 9(3), člen 18(1), člen 20
	Pravica do življenja, preživetja in razvoja	Člen 6
	Vpis v rojstno matično knjigo, ime, državljanstvo in starševska skrb	Člen 7
	Ohranjanje identitete in družinskih razmerij	Člen 8
	Pravica do vzdrževanja osebnih stikov in zveze	Člen 9
	Ponovna vzpostavitev družinskih vezi	Člen 10, člen 22(2)
	Spoštovanje mnenja otroka, pravica do zaslišanja	Člen 12
	Zaščita pred vsemi oblikami nasilja	Člen 19
	Skrb in nastanitev	Člen 20
	Otroci beguncev in iskanje družine	Člen 22
	Pravica do izobraževanja	Člen 28
	Zaščita pred delom otrok	Člen 32
	Prepoved mučenja, pripor kot ukrep v skrajnem primeru	Člen 37
	Vojna in oboroženi spopadi	Člen 38
Kazensko pravosodje za mladoletnike	Člen 40	
Konvencija OZN o statusu beguncev iz leta 1951 in Protokol o statusu beguncev iz leta 1967	Begunci Otroci brez spremstva	Točka B(2) Končnega akta št. 2545 Konference pooblaščenecv ZN o statusu beguncev in oseb brez državljanstva

2. Pravni red EU

Pravni instrument	Pravice in zaščitni ukrepi	Ustrezen člen
Pogodba o Evropski uniji	Pravice otrok	Člen 3(5)
Listina Evropske unije o temeljnih pravicah	Pravica do azila	Člen 18
	Pravice otrok	Člen 24
Zakonik o schengenskih mejah (Uredba št. 562/2006)	Otrokom prilagojeni postopkovni ukrepi za mladoletnike	Člen 19(1)(f), Priloga VII
Direktiva o pogojih za sprejem (Direktiva 2013/33/EU) (prenovitev)	Mladoletnik	Člen 2(d)
	Mladoletnik brez spremstva	Člen 2(e)
	Družinski člani	Člen 2(c)
	Zastopnik	Člen 2(j)
	Otrokova korist in enotnost družine	Uvodna izjava 9
	Otrokova korist	Uvodna izjava 22, člen 2(j), člen 11(2), člena 23, 24
	Ranljive osebe	Člena 21, 22
	Prijava in dokumentacija	Člen 6
	Iskanje družine	Člen 24(3)
	Direktiva o azilnih postopkih (Direktiva 2013/32/EU) (prenovitev)	Mladoletnik
Mladoletnik brez spremstva		Člen 2(m)
Zastopnik		Člen 2(n) in člen 25
Otrokova korist		Uvodna izjava 33, člen 2(n), člen 25(1)(a), člen 25(6)
Pravica do obveščeniosti		Člen 25(4)
Ugotavljanje starosti		Člen 25(5)
Kvalifikacijska direktiva (Direktiva 2011/95/EU) (prenovitev)	Mladoletnik	Člen 2(k)
	Družinski člani	Člen 2(j)
	Mladoletnik brez spremstva	Člen 2(l)
	Otrokova korist in enotnost družine	Uvodna izjava 18
	Otrokova korist	Uvodne izjave 19, 27, 38, člen 20(5), člen 31(4) in (5)
	Pravica do zaslišanja/pravica do udeležbe, pravica do obveščeniosti	Člena 22, 31
	Ohranjanje enotnosti družine	Člen 23
	Iskanje družine	Člen 31(5)
Dublinska uredba III (Uredba (EU) št. 604/2013) (prenovitev)	Mladoletnik	Člen 2(i)
	Mladoletnik brez spremstva	Člen 2(j)
	Družinski člani	Člen 2(g)
	Sorodnik	Člen 2(h)
	Zastopnik	Člen 2(k)
	Otrokova korist in enotnost družine	Uvodna izjava 16
	Otrokova korist	Uvodne izjave 13, 24 in 35, člen 2(k), člena 6, 8, člen 20(3)
	Pravica do obveščeniosti	Uvodna izjava 4 in Priloga XI k Izvedbeni uredbi (EU) št. 118/2014
	Identifikacija družinskih članov in sorodnikov	Uvodna izjava 35
	Iskanje družine, identifikacija družinskih članov in sorodnikov	Člen 6(4) in člen 8
	Izmenjava informacij o otroku	Priloga VII k Izvedbeni uredbi (EU) št. 118/2014

Izvedbena uredba (EU) št. 118/2014	Iskanje družine, identifikacija družinskih članov in sorodnikov	Člen 1(7), Priloga II, seznam A(I), seznam B(I)
	Izmenjava informacij o otroku	Priloga VII
	Informacije za otroke brez spremstva	Priloga XI
Uredba Eurodac (Uredba (EU) št. 603/2013) (prenovitev)	o postopku v skladu z dublinsko uredbo	
	Otrokova korist	Uvodna izjava 35
Direktiva o boju proti trgovini z ljudmi (Direktiva 2011/36/EU)	Odkrivanje otrok, ki so žrtve trgovine z ljudmi, in zaščitni ukrepi	Uvodna izjava 23
	Otrok	Člen 2(6)
	Ranljivost	Člen 2(2)
	Otrokova korist	Uvodne izjave 8, 22, 23, člen 13, člen 16(2)
	Postopkovni zaščitni ukrepi v kazenskih preiskavah	Člen 15
	Zaščita za otroke, ki so žrtve trgovine z ljudmi in so brez spremstva	Člen 16
	Mladoletnik brez spremstva	Člen 2(f)
Direktiva o dovoljenju za prebivanje za žrtve trgovine z ljudmi (Direktiva Sveta 2004/81/ES)	Otrokova korist	Člen 10(a)
	Identifikacija otrok brez spremstva	Člen 10(c)
	Iskanje družine	Člen 10(c)
Direktiva o združitvi družine (Direktiva Sveta 2003/86/ES)	Mladoletnik brez spremstva	Člen 2(f)
	Ponovna združitve družine	Člen 2(d)
	Družinski člani	Člen 4
	Otrokova korist	Člen
	Ponovna vzpostavitev družinskih vezi	Člena 4 in 10
	Ranljive osebe/ranljivost	Člen 3(9)
Direktiva 2011/93/EU z dne 13. decembra 2011 o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2004/68/PNZ	Starost, ko oseba lahko pristane na spolnost	Člen 2(b) in člen 3(2)
	Uvodna izjava 8	

3. Nacionalna zakonodaja in sodna praksa

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
Država	Ustrezna zakonodaja
Avstrija	<p>V skladu s členom 13/3 zveznega zakona o splošnih postopkovnih pravilih zveznega urada za priseljevanje in azil lahko zvezni urad za priseljevanje in azil ali zvezno upravno sodišče v okviru metode z več preiskavami (člen 2/125 avstrijskega zakona o azilu iz leta 2005) odredi tudi radiološke preiskave, zlasti rentgenske preiskave, da opredeli starost, če tujec ne zmore dokazati domnevne mladoletnosti, ki je vprašljiva glede na rezultate predhodnih postopkov, z neizpodbitnimi dokumenti ali drugimi ustreznimi in enakovrednimi dokazili. Vsako metodo preiskave je treba opraviti s kar najmanjšimi posegi. Tujca ni mogoče prisiliti v opravljanje radioloških preiskav. Če utemeljeni dvomi obstajajo tudi po preiskavah za ugotavljanje starosti, je treba v korist tujca predpostaviti, da je mladoleten. Ta pravna določba je bila prvič sprejeta leta 2009 v prejšnjem členu 15/1/6 avstrijskega zakona o azilu iz leta 2005. Od leta 2014 je vključena v zvezni zakon o splošnih postopkovnih pravilih zveznega urada za priseljevanje in azil.</p> <p>Člen 2/1/25 zakona o azilu iz leta 2005 opredeljuje metodo z več preiskavami kot vrhunski model za ugotavljanje starosti na podlagi treh posameznih zdravstvenih pregledov (zlasti splošnega zdravniškega pregleda, zobozdravstvenega pregleda in rentgena). Ta pravna določba je bila sprejeta leta 2009.</p> <p>Člen 29/6/2 zakona o azilu iz leta 2005 določa, da je treba metodo z več preiskavami za ugotavljanje starosti (člen 2/1/25 zakona o azilu iz leta 2005, člen 13/3 zveznega zakona o splošnih pravilih postopkov zveznega urada za priseljevanje in azil), če je potrebna, opraviti brez nepotrebnega odlašanja na začetku postopka sprejema. Ta pravna določba je bila sprejeta leta 2015.</p>
Belgija	<p>Zakon o skrbništvu z dne 24. decembra 2002: vzpostavitev skrbniške službe, odgovorne za mladoletnike brez spremstva in določitev skrbnikov.</p> <p>Člen 7 zakona o skrbništvu določa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kadar skrbniška služba ali organi, pristojni za azil, vstop na ozemlje, prebivanje in izgon, utemeljeno dvomijo o starosti zadevne osebe, skrbniška služba nemudoma odredi zdravniški pregled, pri katerem zdravnik preveri, ali je oseba mlajša od 18 let ali ne. <p>Zdravniški pregled poteka pod nadzorom skrbniške službe.</p>
	<p>Višje upravno sodišče v Avstriji je razsodilo, da je treba v primeru nezadostnih dokazov o domnevni mladoletnosti prosilca na prvi stopnji odrediti ugotavljanje starosti. Predvidevanje starosti s strani pravnika, ki temelji izključno na videzu prosilca, ne zadostuje (VwGH 16.4.2007, Ra 2005/01/0463).</p> <p>Višje upravno sodišče Avstrije je razsodilo, da zvezni urad za priseljevanje in azil ni dolžan odrediti uporabo metode z več preiskavami za ugotavljanje starosti prosilca, če že rezultati preiskovalnega postopka upravičujejo domnevo polnoletnosti prosilca; v takih primerih se ne uporablja niti načelo razlage dvoma v korist prosilca (VwGH 25.2.2015, Ra 2014/20/0045).</p> <p>Višje upravno sodišče Avstrije je razsodilo, da je rezultat metode z več preiskavami za ugotavljanje starosti prosilca del celovitega postopka, v okviru katerega se ugotavljajo okoliščine primera, da bi bilo mogoče sprejeti sklep. V primeru neustreznih preiskav ali nepravilne utemeljitve v samem sklepu o ugotavljanju starosti prosilca je lahko sklep nezakonit (VwGH 25.2.2016, Ra 2016/19/0007).</p>
	<p>Omeniti je tudi treba, da je ustavno sodišče 18. julija 2013 pojasnilo, da se pri ugotavljanju starosti zaradi možnega imenovanja skrbnika uporablja zakon o policiji in varstvu. Skrbniška služba v nobenem primeru ne sme ugotavljati osebnega statusa mladoletnika ali odločati v sporu v zvezi z državljijsko pravico. V skladu s členom 144 ustave imajo izključno pristojnost v takih pravnih postopkih sodišča. Če mlada oseba torej želi, da se njeno ime in datum rojstva veljavno potrdi (s strani skrbniške službe ali organov za priseljevanje), mora sprožiti pravne postopke pred pristojnim sodiščem v skladu s členom 46 civilnega zakonika in/ali členom 27 belgijskega zakona o mednarodnem zasebnem pravu.</p>

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
	<p>Stroške zdravniških pregledov krije organ, ki te preglede zahteva. Če skrbniška služba naroči pregled na lastno pobudo, krije tudi stroške zadevne storitve.</p> <p>2. Če zdravniški pregled pokaže, da je zadevna oseba mlajša od 18 let, se uporablja člen 8. Če zdravniški pregled pokaže, da je zadevna oseba starejša od 18 let, se z zakonom določeno skrbništvo skrbniške službe izteče. Skrbniška služba o tem nemudoma obvesti zadevno osebo ter organe, pristojne za azil, vstop na ozemlje, prebivališče in izgon, ter vse druge zadevne organe.</p> <p>3. V primeru dvoma glede rezultata zdravniškega pregleda se upošteva najnižja starost.</p>
Bolgarija	<p>ZAKON O AZILU IN BEGUNCIH, ki velja od 1. 12. 2002</p> <p>Člen 61(3) (dopolnjen – SG 101/ 2015) Kadar obstaja kakršen koli utemeljen dvom, da tak tujec ni mladoletna oseba oziroma da je že polnoletna, organ, ki izvaja razgovore, naroči pripravo strokovnega mnenja, da bi se ugotovila njegova starost.</p>
Hrvaška	Zakon o mednarodni in začasni zaščiti (uradni list št. 70/2015).
Ciper	<p>Sprožitev postopka ugotavljanja starosti temelji na naslednjih pravnih določbah.</p> <p>- Služba za azil lahko v skladu s členom 10(1)(G) ciprskega zakona o beguncih z zdravniškimi pregledi ugotavlja starost mladoletnika brez spremstva v okviru obravnave njegove prošnje za mednarodno zaščito.</p> <p>- Člen 4(3)(a, b) resolucije sveta z dne 26. junija 1997 v zvezi z mladoletniki brez spremstva iz tretjih držav določa: a) prosilci za mednarodno zaščito, ki so brez spremstva in trdijo, da so mladoletni, morajo dokazati svojo starost, b) če takih dokazov ni ali če še vedno obstajajo resni dvomi, lahko država članica poda objektivno oceno starosti prosilca za mednarodno zaščito. Države članice lahko za ta namen napolnijo mladoletnika na podlagi njegovega soglasja in soglasja njegovega imenovanega zastopnika k opravljanju medicinskih preiskav za ugotavljanje starosti, ki jih izvede specialistično zdravstveno osebje.</p>
Češka republika	<p>325/1999, oddelek 89</p> <p>326/1999, oddelek 124</p> <p>109/2002, oddelek 23</p>
Danska	<p>V skladu z oddelkom 40c(2) danskega zakona o tujcih lahko danska nacionalna policija in danski urad za priseljevanje zahtevata, da tujec brez spremstva, ki trdi, da je mladoleten, opravi zdravniški pregled, da se določi njegova starost.</p>
	Ni nobenih takih sodnih odločb.
	Ni na voljo.
	N. r.
	Posamezne sodne odločbe
	N. r.

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
Estonija	Zakon o forenzičnih preiskavah, sprejet dne 1. januarja 2002 Zakon o odobritvi mednarodne zaščite tujcem, sprejet dne 1. julija 2016
Finska	Ugotavljanje starosti z medicinskimi metodami je vključeno v finski zakon o tujcih že od leta 2010. Oddelek 6a določa naslednje: Ugotavljanje starosti z medicinskimi metodami se lahko izvede, da se ugotovi starost združevalca družine ali tujca, ki zaprosi za dovoljenje za prebivanje, če ni nobenih utemeljenih razlogov za dvom o zanesljivosti podatkov, ki jih oseba posreduje v zvezi s svojo starostjo. – Trenutno ne potekajo nobene zakonodajne spremembe v zvezi z ugotavljanjem starosti na Finskem.
Francija	Zakon o varstvu otrok z dne 14. marca 2016. Za ugotavljanje starosti osebe, ki izjavi, da je mlajša od 18 let, se rentgen uporablja v omejenem obsegu, preiskave spolne zrelosti pa so prepovedane. Zakon z dne 14. marca 2016 dopolnjuje člen 388 civilnega zakonika. Od sprejetja novega zakona ni bil obravnavan noben primer. Zadnja odločba o tej temi je odločba pritožbenega sodišča iz Rennesa z dne 13. januarja 2015 (https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriludi.do?oldAction=rechJuriludi&idTexte=JURITEXT000030123464&fastReqId=1477313596&fastPos=2). – Predstavitel v okoliščin: oseba v postopku je izjavila, da se je rodila 26. oktobra 1996 v Kinšasi; torej je mladoletna. Kot dokazilo o identiteti osebe je bila predložena kopija rojstnega lista, ki jo je 9. avgusta 2012 izdal župan občine Bumbu (DR Kongo). Sprožil se je postopek za skrbništvo, predsednik Generalnega sveta (<i>department</i>) pa je podal predlog za zaustavitev nadzora. – Analiza dokumentov je pokazala, da so dokumenti avtentični, vendar rojstni list temelji zgolj na ustni izjavi staršev, zato nima nobene pravosodne vrednosti. Dokument tudi ni zadostoval za ugotavljanje starosti osebe, saj ni imel dokazne vrednosti, na tej podlagi pa ne bi bilo mogoče utemeljiti starosti privolitve. Starost je bila ugotovljena s pomočjo rentgena (zapestje in leva dlan), kliničnimi pregledi in analizo ravnih ploskev.

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
<p>– Vsi ti ukrepi so se sklicevali na poročilo nacionalne medicinske akademije z dne 16. januarja 2007, v katerem je navedeno, da je preiskava starosti kosti s pomočjo rentgena zapestja in leve dlani – kar pomeni metodo iz Greulichovega in Pyllovega atlasa – še vedno najenostavnejša in najzanesljivejša metoda, ki se uporablja povsod. Zlasti se niso do zdaj pokazale nobene rasne razlike. Akademija je navedla, da se zelo redko zgodi, da se razvoj kosti in dejanska starost ne bi ujemala; ko pa se pojavi tak primer, se prava starost prenikzo oceni.</p> <p>– Vsi dokumenti, predloženi v proučitev sodišču, so dokazali in potrdili posameznikovo starost privolitve.</p> <p>Druge odločbe z enako utemeljitvijo:</p> <p>Pritožbeno sodišče iz Rennesa – 28. oktober 2014 https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriludi.do?oldAction=rechJuriludi&idTexte=JURITEXT000029685707&fastReqId=698863264&fastPos=3.</p> <p>Pritožbeno sodišče iz Rennesa – 28. oktober 2014 https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriludi.do?oldAction=rechJuriludi&idTexte=JURITEXT000029685066&fastReq%20Id=1179022326&fastPos=4.</p> <p>Pritožbeno sodišče iz Limogesa – 3. marec 2014 https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriludi.do?idTexte=JURITEXT000028708810.</p> <p>Poudariti je treba, da zakon z dne 14. marca 2016 obravnava naslednja vprašanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rentgen se uporablja kot alternativna možnost in kadar ni veljavnega identifikacijskega dokumenta ter v primeru negotovosti glede domnevne starosti; – postopek izvajajo pravosodni organi, ko se posameznik s tem strinja; – pregled je treba uporabljati s previdnostjo (vsak dvom mora biti v korist posameznika ob upoštevanju drugih medicinskih in socialnih podatkov). 	

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
<p>Nemčija</p> <p>Oddelek 42f zakonika o socialnem varstvu VIII opisuje pravila za ugotavljanje starosti v postopku, v katerem varstvo prevzame služba za socialno varnost otrok.</p>	<p>(a) Oberlandesgericht (višje regionalno sodišče) Karlsruhe, odločba z dne 26. avgusta 2015 – 18 UF 92/15</p> <p>Uvodna opomba</p> <ol style="list-style-type: none"> Nadaljnje preiskave na podlagi obveznosti za izvajanje preiskave po uradni dolžnosti so pogojene z dvomom glede starosti zadevne osebe. Če je trditev, da gre za mladoletnika, očitno napačna ali če zadevna oseba ne pojasni okoliščin, ki naj bi z zadostno verjetnostjo dokazale njeno mladoletnost, obveznost za izvajanje preiskave po uradni dolžnosti ne pomeni, da je preiskava nujno potrebna (obrobna opomba 25). Čeprav obstaja načelo razlage dvoma v korist prosilca, kar pomeni, da velja domneva mladoletnosti v korist zadevne osebe, če dvomov glede njene polnoletnosti ni mogoče v celoti odpraviti, pa se to načelo uporablja samo, če sodišče ne razpolaga z utemeljenimi dejstvi glede dejanske starosti osebe, ko so bile že izčrpane vse postopkovno možne in sprejemljive možnosti preiskave, primerne v teh okoliščinah (obrobna opomba 33). O obsegu dolžnosti do sodelovanja zadevne osebe pri ugotavljanju njene starosti na podlagi oddelka 27 zakona o postopkih v družinskih in nepravdnih zadevah (obrobna opomba 24). O pomenu in veljavnosti radiografske preiskave dlančnih kosti (obrobna opomba 31, obrobna opomba 32). <p>Druge glavne točke</p> <ol style="list-style-type: none"> Dolžnost sodelovanja, opredeljena v oddelku 27 zakona o postopkih v družinskih in nepravdnih zadevah, na splošno vključuje napotitev na zdravniški pregled zaradi preverjanja navedene starosti, ki se opravi v obsegu, ki ni poniževalen in je utemeljen (v skladu z višjim regionalnim sodiščem v Hammu, 25. februar 2014, 1 UF 213/13) (obrobna opomba 24). Zdravniški pregled, ki je potreben za določitev mladoletnosti zadevne osebe, kar je predpogoj za določitev skrbništva na podlagi oddelka 42 zakonika o socialnem varstvu VII (oddelek 62(1) zakonika o socialnem varstvu I) lahko vključuje radiografsko preiskavo. Za določitev starosti je sprejemljiv tudi vpogled v že obstoječe radiografske rezultate (v skladu z višjim upravnim sodiščem v Hamburgu, 9. februar 2011, 4 Bs 9/11JAmt 2011, 472) (obrobna opomba 32). Zgolj z zanašanjem na radiografske preiskave zrelosti dlančnih kosti ni mogoče zanesljivo določiti, ali je posameznik že polnoleten (obrobna opomba 31).

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
<p>(b) Višje upravno sodišče, Bremen, odločba z dne 22. februarja 2016 – 1 B 303/15</p> <ul style="list-style-type: none"> • Glavne točke, pomembne za ta vprašalnik • Mladoletnost je bila izrecno opredeljena z zakonodajo, ko je začel veljati oddelek 42f zakonika o socialnem varstvu VIII 1. novembra 2015. • Mladoletnost je treba določiti s pregledom identifikacijskih dokumentov (med drugim mora fotografija dokazati identiteto z ustrežno zanesljivostjo). Če ni identifikacijskih dokumentov, se upoštevajo podatki, ki jih predloži zadevna oseba. Če so ti podatki dvomljivi, je treba opraviti strokoven vizualni pregled, da se ugotovi in določi starost (videz, razgovori s tolimačem, pregled drugih dokumentov, če so na voljo). Vedno se uporablja načelo štirih oči, tj. dveh izkušenih uradnikov iz službe za socialno varnost otrok. Če so po vizualnem pregledu še vedno prisotni nekateri dvomi glede podatkov, ki jih je predložila zadevna oseba, vendar je na splošno mogoče z ustrežno verjetnostjo predpostaviti, da je ta oseba mladoletna, so izpolnjene zahteve za uporabo zakonodaje o mladoletnikih. • Možno je tudi, da je treba na podlagi rezultata strokovnega vizualnega pregleda predpostaviti polnoletnost, saj videz osebe jasno nakazuje, da je ta oseba polnoletna. Podobno je do tega rezultata mogoče priti na podlagi ocene informacij, pridobljenih med razgovori, če izjave zadevne osebe ne morejo dokončno in verodostojno dokazati razvojnega procesa. Splošne trditve in neskladja v povezavi z videzom bi lahko privedli do istega rezultata (višje upravno sodišče v Bremnu, odločba z dne 18. novembra 2015 – 2 B 221/15). • Strokoven vizualni pregled, ki upošteva več kot zgolj zunanje telesne lastnosti, je dejansko lahko ustrezna metoda za ugotavljanje in določitev starosti osebe (upravno sodišče v Münchnu, odločba z dne 23. septembra 2014 – 12 CE 14.1833). • Če strokoven vizualni pregled ne poda ustreznega zanesljivega rezultata, je treba odrediti zdravniški pregled. Obrazložitevni memorandum k oddelku 42f zakonika o socialni varnosti VIII (tiskano gradivo Bundestaga, 18/6392) podrobno opisuje merila za tak pregled in navaja, da se izbere najbolj zmerna in – kolikor je to mogoče – najzanesljivejša metoda. <p>Ta fazen postopek je skladen z ustreznim tehničnim standardom (priporočila delovne skupine zvezne službe za socialno varnost otrok), na katerega se sklicuje obrazložitevni memorandum k oddelku 42 Zakonika o socialni varnosti VIII.</p>	

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
Grčija	Člen 13(4), (5), (6) in (7)
Madžarska	Zakon LXXX iz leta 2007 o azilu, vladna uredba 301/2007. (XI. 9.) o izvrševanju zakona LXXX iz leta 2007 o azilu, Zakon XXIX iz leta 2016 o izvedenih.
Irska	<p>Zakon o beguncih iz leta 1996</p> <p>Oddelek 8(5)(a) zakona o beguncih določa, da je treba, kadar pooblaščen uradnik v okviru komisije ali uradnik za priseljevanje meni, da je oseba, ki je prispela v državo, mlajša od 18 let, tega otroka napotiti na irsko agencijo za otroke in družino (TUSLA), ki bo nato odločila, ali bo vložila prošnjo za azil v njegovem imenu. V primeru vložitev prošnje agencija za otroke in družino (TUSLA) skupaj z zakonitim zastopnikom iz pravne službe za begunce pomaga mladoletniku skozi celoten azilni postopek, pri tem pa ga spremlja tudi na razgovor.</p> <p>Zakon o mednarodni zaščiti iz leta 2015 (se še ni začel izvajati).</p> <p>Oddelek 14 med drugim določa, da uradnik iz oddelka 13, ki meni, da oseba, ki želi podati prošnjo za mednarodno zaščito ali ki mora opraviti predhodni razgovor, še ni dopolnila 18 let in ni v spremstvu odrasle osebe, ki je odgovorna za skrb iz zaščito te osebe, o tem dejstvu čim prej obvesti agencijo za otroke in družino.</p> <p>Oddelek 15(4) določa, da agencija za otroke in družino, ki na podlagi informacij, vključno s pravnimi nasveti, s katerimi razpolaga, meni, da bi bilo treba prošnjo za mednarodno zaščito vložiti v imenu osebe, ki ni dopolnila 18 let (v nadaljnjem besedilu tega pododdelka: otrok) in ki mu zagotavlja skrb in zaščito, imenuje zaposlenega znotraj agencije ali podobno drugo osebo, ki lahko vložijo tako prošnjo v imenu otroka in otroka zastopa ter mu pomaga med obravnavo prošnje.</p> <p>Oddelek 24(1) določa, da minister ali uradnik za mednarodno zaščito, ki na podlagi utemeljenega razloga meni, da je to treba storiti, da bi se ugotovilo, ali je prosilec iz oddelka 15(4) mlajši od 18 let, lahko v skladu s tem oddelkom uredi, da se starost prosilca ugotovi s preiskavo.</p>
	<p>Ni na voljo.</p> <p><i>AM v Refugee Applications Commissioner Prosilec/Tožnik: A.M.</i></p> <p>Tožena stranka: Komisar za prošnje beguncev</p> <p>Navedba vira:[2005] IEHC 317</p> <p>Prosilec za azil je v času vložitve prošnje za azil trdil, da je mladoletnik. Komisar za prošnje beguncev je z njim opravil razgovor, da bi ugotovil njegovo starost, pri tem pa ocenil, da ni mlajši od 18 let. Komisar je zato prosilca obravnaval kot odraslo osebo in v ustreznem času izdal negativno odločbo glede azila. Prosilec je izpodbijal sklep o ugotovitvi starosti in odločbo o statusu begunca.</p> <p>Sodišče je zavrnilo sklep o ugotovitvi starosti, saj je ugotovilo, da minimalne postopkovne zahteve za tak postopek določajo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. da je treba prosilcu na preprost način pojasniti namen razgovora; 2. da ima prosilec pravico, da se mu na preprost način pojasni razlogi, zaradi katerih izvajalec razgovora meni, da je trditev napačna, in da se mu omogoči, da se s tem sooči; 3. da ima prosilec pravico, da se mu pojasni vsi zadržki izvajalca razgovora v zvezi z osebnimi dokumenti in da se mu omogoči, da se s tem sooči; 4. da se v primeru negativnega sklepa prosilca jasno in nemudoma obvesti o sklepu in razlogih zanj; in 5. da se prosilca obvesti o možnosti in postopku ponovnega ugotavljanja starosti v ustni in pisni obliki.

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
<p>Oddelek 24(2) za preiskavo na podlagi pododdelka 1 določa:</p> <p>(a) da se opravi ob polnem spoštovanju dostojanstva prosilca;</p> <p>(b) da je skladna s potrebo po pridobitvi zanesljivega rezultata, da je kar najmanj intruzivna in</p> <p>(c) da jo, če gre za zdravniški pregled, izvaja registrirani zdravnik ali drug ustrezno usposobljen zdravstveni delavec.</p> <p>Oddelek 24(7) določa, da utemeljeni razlog lahko nastane na podlagi splošnih izjav ali drugih ustreznih znakov, ki kažejo, da obstajajo razlogi za dvom glede starosti prosilca.</p> <p>Oddelek 24(3) določa, da je treba pridobiti soglasje za zdravniški pregled od</p> <p>(a) prosilca, (b) odrasle osebe, ki je odgovorna za skrb in zaščito prosilca, ali</p> <p>(c) zaposlenega na agenciji za otroke in družino ali druge osebe, ki jo agencija imenuje in ki je vložila prošnjo za mednarodno zaščito v imenu otroka.</p> <p>Oddelek 24(4) določa, da je treba otroka v jeziku,</p> <p>za katerega se upravičeno domneva, da ga razume, seznaniti z:</p> <p>(a) možnostjo, da se njegova starost določi s preiskavo,</p> <p>(b) metodo ali metodami preiskave,</p> <p>(c) možnimi posledicami rezultata preiskave v zvezi s prošnjo za mednarodno zaščito in</p> <p>(d) posledicami, če otrok zavrne sodelovanje v preiskavi.</p> <p>Posledice zavrnitve sodelovanja v preiskavi so opredeljene v oddelku 24(5), tj. minister ali uradnik za mednarodno zaščito lahko začne izvajati postopek, da bi ugotovil, ali je prosilec dopolnil 18 let.</p> <p>Posebne določbe v zvezi z zdravniškim pregledom oseb, katerih starost je sporna in ki so v priporu, so določene v oddelku 25 podobno kot v oddelku 24.</p> <p>Oddelek 25 med drugim določa, da lahko minister za namene odstavka (b) oddeleka 20(7) določi, da je treba opraviti preiskavo, da bi se določila starost osebe.</p>	<p>Sodišče je ugotovilo, da te zahteve v obravnavanem primeru niso bile izpolnjene.</p> <p>Načela: Minimalne postopkovne zahteve za ugotavljanje starosti mladoletnikov v azilnem postopku vključujejo: (i) da se prosilcu na preprost način pojasni namen razgovora; (ii) da ima prosilec pravico, da se mu na preprost način pojasnijo razlogi, zaradi katerih izvajalec razgovora meni, da je trditev napačna, in da se mu omogoči, da se s tem sooči; (iii) da ima prosilec pravico, da se mu pojasni vsi zadržki izvajalca razgovora v zvezi z osebnimi dokumenti in da se mu omogoči, da se s tem sooči; (iv) da se v primeru negativnega sklepa prosilca jasno in nemudoma obvesti o sklepu in razlogih zanj; in (v) da se prosilca obvesti o možnosti in postopku ponovnega ugotavljanja starosti v ustni in pisni obliki.</p>

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
<p>Italija</p> <p>Zakonska uredba št. 142/2015, členi 17, 18 in 19 (o izvajanju direktive 2013/33/EU)</p> <p>Uredba (ki jo proučuje svet ministrov): „regolamento recante definizione dei meccanismi per la determinazione dell'età dei minori stranieri non accompagnati vittime di tratta, in attuazione dell'art. 4, comma 2, del decreto legislativo 4 marzo 2014, n. 24“</p> <p>Art. 8, DPR 22-9-1988, n. 448 (nei processi penali, in caso di incertezza sulla minore età il giudice dispone, anche d'ufficio, una perizia) Art. 28, co. 3, D.Lgs. 286/98 (BIC) Art. 19, co. 2, lett. a), D.Lgs. 286/98 (divieto espulsione minori stranieri) Art. 19, D.Lgs. 25/2008 o izvajanju Direktive 2005/85/EU (ugotavljanje starosti se lahko opravlja v kateri koli fazi postopka). L'art. 4, co. 2, D.Lgs. 4.3.2014, n. 24, o izvajanju Direktive 2011/36/EU (opredeljuje celosten postopek ugotavljanja starosti; v primeru dvoma se predpostavi, da je oseba mladoletna)</p> <p>Leta 2017 je bila potrjena nova uredba o postopku ugotavljanja starosti mladoletnikov brez spremstva, za katere obstaja sum, da so žrtve trgovine z ljudmi https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2016/12/22/16G00248/sg.</p>	<p>27.1.2014 <i>Tribunale di Torino</i>: pri ugotavljanju starosti z radiološkimi metodami v posameznih primerih ni mogoče izključiti možnosti napake pri ugotavljeni starosti. V primeru dvoma prevlada domneva mladoletnosti. http://www.questionegiustizia.it/articolo/i-metodi-di-accertamento-dell-eta-cronologica-dei_05-03-2015.php.</p>
<p>Latvija</p> <p>19. januarja 2016 je v Latviji začel veljati nov zakon o azilu. V skladu z določbami tega zakona je državna mejna straža Latvije odgovorna za sprejemanje prošelj prosilcev za azil in izvajanje s tem povezanih začetnih dejavnosti, kamor med drugim sodi tudi ugotavljanje identitete prosilca za azil.</p> <p>Del 2 oddelka 7 zakona o azilu določa, da ima državna mejna straža pri ugotavljanju identitete in državljanstva pravico, da pregleda prosilca za azil in njegovo imetje ter tudi zaseže predmete in dokumente, če so ti morda pomembni za obravnavanje prošnje ali če morda predstavljajo nevarnost za prosilca za azil ali osebe v njegovi bližini.</p> <p>Pri odločanju o specialističnem zdravniškem pregledu državana mejna straža nemudoma sezna mladoletnika brez spremstva v prisotnosti zastopnika in v jeziku, ki ga razume ali za katerega se upravičeno domneva, da ga razume, o možnosti ugotavljanja njegove starosti s specialističnim zdravniškim pregledom, o poteku tega pregleda in možnih vplivih rezultatov tega pregleda na prošnjo, pa tudi o posledicah, ki bi lahko nastale, če bi zastopnik mladoletnika brez spremstva zavrnil izvedbo specialističnega zdravniškega pregleda.</p> <p>Če starost preiskovane osebe v postopku ugotavljanja starosti ni zanesljivo določena, se sprejme sklep v korist osebe, ki opravlja pregled: oseba torej šteje za mladoletno.</p>	<p>Sodišče v skladu z oddelkom 182 zakona o upravnem postopku o presoji strokovnega mnenja presoja o strokovnem mnenju v skladu z določbami oddelka 154 tega zakona o presoji dokazov. Oddelek 154 določa, da sodišče presoja dokaze v skladu z lastnimi pričanjmi, ki temeljijo na podrobno, celovito in objektivno preverjenih dokazih, in v skladu s pravosodnim zavedanjem, ki temelji na zakonih logike, znanstvenih izsledkih in načelih pravičnosti; nobeni dokazi nimajo vnaprej določenega učinka, ki bi bil zavezujoč za sodišče; sodišče v sodbi navede, zakaj je bila dana prednost določenim dokazom v primerjavi z drugimi in zakaj določena dejstva štejejo kot dokazana, medtem ko za druga to ne velja.</p> <p>Če strokovno mnenje ni dovolj jasno ali je nepopolno, lahko sodišče odredi dopolnilni specialistični pregled, ki ga izvede isti strokovnjak.</p> <p>Če strokovno mnenje ni utemeljeno ali obrazloženo ali če si mnenja več strokovnjakov nasprotujejo, lahko sodišče odredi ponovni specialistični pregled, ki ga opravi drug strokovnjak ali več strokovnjakov.</p>

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
	<p>Dejstvo, da je zastopnik mladoletnika brez spremstva zavrnil specialistični zdravstveni pregled za ugotavljanje starosti osebe, ne more biti edini razlog za odločitev, da se prošnja mladoletnika brez spremstva obravnava brez pregleda ali da se zavrne dodelitev statusa begunca ali drugega statusa. Državna mejna straža v skladu s členom 3 uredbe kabineta ministrov št. 776 z dne 7. septembra 2004 o državnem centru za forenzično medicino pošlje zahtevo za forenzični zdravniški pregled za ugotavljanje starosti osebe državnemu centru za forenzično medicino, ki izvaja ugotavljanje starosti z metodologijo, registrirano v skladu s predpisi (metodologija ugotavljanja starosti, št. 2-20/VTMEC-1/336, sprejeta dne 7. februarja 2013).</p> <p>Člen 11 notranje uredbe št. 1 o državni mejni straži z dne 16. januarja 2015 o predpisih o dejavnostih uradnikov državne mejne straže v primerih, ko tujec vloži prošnjo za azil, določa, da se strokovno mnenje v primerih, ko prosilec za azil opravlja pregled zaradi ugotavljanja starosti, posreduje sodišču v presoji v skladu z oddeikom 182 zakona o upravnem postopku.</p> <p>Zakon o pravnem statusu tujcev, člen 123 odredbe ministra za notranje zadeve Republike Litve o dodelitvi in odvzemu azila v Republiki Litvi, oddelek 2 (odstavki 104–114)</p>
Litva	Ni bila izdana nobena sodna odločba v zvezi z ugotavljanjem starosti.
Luksemburg	<p>Ni na voljo.</p> <p>V skladu s členom 12(3) revidiranega zakona o azilu in drugih oblikah zaščite z dne 5. maja 2006 lahko minister odredi zdravniški pregled za ugotavljanje starosti prosilca za azil. Treba je opozoriti, da ugotavljanje starosti vpliva na postopek za odobritev mednarodne zaščite. V tem smislu se luksemburški organi sklicujejo na člen 9(2) zgoraj navedenega zakona, kjer je navedeno, da mora vsak prosilec posredovati vse informacije, potrebne za ugotavljanje upravičenosti vložitve prošnje, vključno s starostjo. Če prosilec zavrne zdravniški pregled, če ni navzoč ali če se izkaže, da je polnoleten, se ga obvesti, da bodo te okoliščine negativno vplivale na odločitev o prošnji za mednarodno zaščito. V tem primeru bi bilo tako prošnjo možno reševati v pospešenem postopku, kot določa člen 20 zgoraj navedenega zakona. Od tega trenutka se v zvezi s to prošnjo šteje, da je prosilec polnoleten. Minister bo kljub nestrinjanju prosilca z zdravniškim pregledom sprejel odločitev v zvezi s prošnjo za mednarodno zaščito. Vendar taka odločitev ne temelji izključno na tej zavrnitvi.</p>
Malta	<p>Ni na voljo.</p> <p>Pravno obvestilo 243 iz leta 2008</p> <p>Pravno obvestilo 320 iz leta 2005, člen 14</p>

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
Nizozemska	<p>Določbe so opredeljene v členu 3:109d uredbe o tujcih („vreemdelingenbesluit“), ki je začela veljati 20. julija 2015.</p> <p>23. oktober 2003, ABR 200304904/1</p> <p>Minister mora zagotoviti zanesljivo in skrbno izvajanje ugotavljanja starosti, na podlagi katerega je mogoče sprejeti sklep. Za ta namen mora uporabiti strokovnjaka z ustreznim znanjem. Da bi zagotovil, da je bilo ugotavljanje starosti opravljeno na zanesljiv in temeljit način, mora prejeti celovito poročilo, za katero je odgovoren strokovnjak, tudi če ta ne želi razkriti svojega imena.</p> <p>3. marec 2004, ABR 200307415/1</p> <p>Poročilo o ugotavljanju starosti šteje za strokovno mnenje. Trditev, da konvencionalnim rentgenom ni mogoče ustrezno slikati ključnih kosti, se zavrne. Raziskovalna metoda, uporabljena za ugotavljanje starosti, je zanesljiva.</p>
Norveška	<p>Zakon o priseljevanju, oddelek 88 o ugotavljanju starosti</p> <p>Če v zadevah, ki se nanašajo na azil ali dovoljenje za prebivanje za družinskega člana, ni mogoče z razumno gotovostjo določiti, ali je tuji državljan starejši ali mlajši od 18 let, se lahko tuje državljanke zaprosi, da opravi pregled zaradi ugotavljanja njegove starosti. Rezultat pregleda se presodi na podlagi drugih informacij, ki so na voljo v tem primeru.</p> <p>Če tuji državljan zavrne pregled, ga je treba seznaniti, da ima to lahko posledice za presojo zadeve.</p> <p>Kralj lahko po zakonu sprejme dodatne določbe glede izvajanja pregledov za ugotavljanje starosti.</p> <p>N. r.</p>
Poljska	<p>Zakon z dne 13. junija 2003 o dodelitvi zaščite tujcem na ozemlju Republike Poljske.</p> <p>Trenutno ne potekajo nobene zakonodajne spremembe v zvezi z ugotavljanjem starosti.</p> <p>Act of 13 June 2003 on granting protection to foreigners within the territory of the Republic of Poland.</p> <p>There are no ongoing legislative changes relating to age assessment.</p>
Portugalska	<p>Zakon št. 27/2008 z dne 30. junija o azilu – člen 28(3)</p> <p>Zakon št. 67/98 z dne 26. oktobra o varstvu osebnih podatkov</p> <p>Zakon št. 45/2004 z dne 19. avgusta o pravni ureditvi na področju forenzične medicine</p> <p>Ni na voljo.</p>

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
Romunija	<p>Law No 122/2006 on the Asylum in Romania (published in O.J. No 428/18.05.2006, entered into force on 16 August 2006) provides the following:</p> <p>Art. 16 'Guarantees concerning the unaccompanied asylum applicants minors'</p> <p>(1) The asylum application of an unaccompanied minor shall be examined with priority.</p> <p>(2) The General Inspectorate for Immigration takes measures for the appointment in the shortest time possible of a legal representative who assists the unaccompanied minor asylum seeker during the asylum procedure, including for the period of procedure of the first asylum country, of the procedure of a safe third country, the procedure of a safe European third country or the procedure of determination of the Member State responsible, as applicable.</p> <p>(2¹) The unaccompanied minor is informed immediately with regard to the appointing of a legal guardian. The legal guardian fulfils its duties in accordance with the best interests of the child and has the necessary expertise for this purpose.</p> <p>(3) There is no need to appoint a legal representative for the asylum applicant unaccompanied minor in case she or he shall reach the adult age in 15 days since she or he has lodged the application.</p> <p>(4) The General Inspectorate for Immigration:</p> <p>(a) ensures that the legal representative is given the opportunity to inform the unaccompanied minor about the meaning and the possible consequences of the personal interview, and how to prepare for a personal interview.</p> <p>(b) provides legal information procedures referred to Art. 17 (rights of the asylum applicants) and information about procedures in case of withdrawing international protection, both minor and his legal representative.</p> <p>(c) informs the legal representative and the unaccompanied minor asylum seeker, in a language the latter understands or which is reasonably assumed that he/she understands about the possibility of performing a forensic expert examination for evaluation of age. This information must contain indications about the medical examination methods, the possible consequences of the result of this examination and the effects of a potential refusal to submit to forensic examination.</p>

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
<p>(4) The forensic examination of age evaluation is performed with the full observance of individual dignity of the minor, using the least invasive methods which allow a reliable result to the extent possible.</p> <p>(5) For the application of the provisions in this article, the General Inspectorate for Immigration shall collaborate with the structures of the local public administration authorities with duties in the promotion and protection of children's rights, as well as with the law courts, to clarify the legal situations of a minor or in case he was introduced to a special protection measure.</p> <p>Art. 41 'Establishing the age of the asylum applicant minor alien'</p> <p>(1) In case the asylum applicant declares she or he is minor and there are no serious doubts regarding her or his age, she or he shall be considered minor.</p> <p>(2) If the unaccompanied minor child cannot prove his/her age and there are serious doubts about his/her minority, the structure specialised in asylum issues from the General Inspectorate for Immigration requests before the resolution of asylum application in administrative stage, the performance of a forensic examination for evaluation of applicant's age, with the prior consent in writing of the minor and his/her legal representative.</p> <p>(3) In case the asylum applicant and/or legal representative refuse to carry out the medical-legal expertise in order to evaluate the age and there are not brought convincing proofs regarding her or his age, she or he shall be considered of adult age.</p> <p>(4) In the case foreseen under paragraph (3), it shall be considered that the respective person has reached the age of 18 at the date of lodging the asylum application.</p> <p>(5) The provisions of paragraph (3) are not applied in the case in which, at the basis of the refusal to have the forensic examination to determine age carried out, there are well-founded reasons, discovered after evaluation by a psychologist within the General Inspectorate for Immigration.</p> <p>(6) The interpretation of the result of forensic examination for evaluation of the applicant's age is made in consideration of the principle of higher interest of the minor.</p> <p>(7) The refusal of the unaccompanied minor applicant to undergo the forensic examination for evaluation of age cannot represent the sole reason for rejection of his/her asylum application and does not prevent the competent authorities from issuing a decision regarding his/her application for international protection.</p>	

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
<p>Člen 49 Forenzična preiskava</p> <p>(1) Če je to ustrezno za obravnavo prošnje za mednarodno zaščito in če je prosilec dal soglasje, se opravi forenzična preiskava, da se ugotovi, ali obstajajo znaki, da je bil prosilec v preteklosti izpostavljen pregonu ali hudi nevarnosti.</p> <p>(2) Zavrnitev forenzične preiskave iz odstavka (1) s strani prosilca ne preprečuje, da generalni inšpektorat za priseljevanje sprejme odločitev glede prošnje za azil.</p> <p>(3) Forenzične preiskave iz odstavka (1) izvajajo forenzične institucije, njihov rezultat pa se nemudoma posreduje generalnemu inšpektoratu za priseljevanje. Ministrstvo za notranje zadeve zagotavlja kritične izdatke s proračunskimi sredstvi, ki so za to dodeljena generalnemu inšpektoratu za priseljevanje.</p> <p>(4) Če se forenzična preiskava ne opravi v skladu z odstavkom (1), generalni inšpektorat za priseljevanje v pisni obliki obvesti prosilca, da lahko opravi forenzično preiskavo na svoje stroške, da se ugotovi, ali obstajajo znaki, da je bil prosilec v preteklosti izpostavljen pregonu ali hudi nevarnosti.</p> <p>(5) Generalni inšpektorat za priseljevanje pri obravnavi prošnje za mednarodno zaščito upošteva rezultate forenzičnih preiskav iz odstavkov (1) in (4) skupaj z drugimi elementi, povezanimi s prošnjo.</p> <p>Trenutno ne potekajo nobene zakonodajne spremembe v zvezi z ugotavljanjem starosti.</p>	

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
Slovaška	<p>Zakon o azilu 408/2002 zb., kakor je bil spremenjen – oddelek 23/7</p> <p>Če ministrstvo dvomi v starost prosilca, mora slednji opraviti zdravniški pregled; če gre za tujca v skladu z odstavkom 2 oddelka 16, je treba pridobiti soglasje njegovega zakonitega zastopnika ali skrbnika. Če se na podlagi zdravniškega pregleda ugotovi, da je prosilec polnoleten, ga ministrstvo obravnava kot polnoletno osebo in o rezultatih zdravstvenega pregleda nemudoma obvesti njegovega zakonitega zastopnika ali skrbnika ter pristojno sodišče. Če tujec zavrne zdravniški pregled ali če se zakoniti zastopnik ali skrbnik s tem pregledom ne strinja, tujec v tem postopku skladno s tem zakonom šteje za polnoletno osebo. Če z zdravniškim pregledom ni mogoče ugotoviti, ali je oseba mladoletna ali polnoletna, ta oseba v tem postopku skladno s tem zakonom šteje za mladoletnika, zakoniti zastopnik in skrbnik pa o tem nemudoma obvestita prosilca. Ministrstvo na podlagi navodil iz odstavka 2 oddelka 4 seznanj prosilca z možnostjo opravljanja zdravniškega pregleda za ugotavljanje njegove starosti, z načinom izvajanja tega pregleda in s posledicami pregleda pri obravnavi prošnje za azil ter posledicami zavrnitve pregleda.</p> <p>* oddelek 4/2 Pred izpolnitvijo vprašalnika, vendar najpozneje v 15 dneh po začetku postopka, pooblaščenec ministrstva seznanj prosilca z njegovimi pravicami in obveznostmi v azilnem postopku, možnimi posledicami neizpolnjevanja ali kršenja teh obveznosti na podlagi tega zakona, možnostjo uporabe zastopnika v postopku na podlagi tega zakona in dostopom do pravne pomoči. Ministrstvo zagotovi prosilcu informacije o nevladnih organizacijah, ki nudijo pomoč prosilcem in osebam, ki jim je bil azil dodeljen; po možnosti se navodila in informacije zagotovijo v pisni obliki in v jeziku, za katerega se domneva, da ga prosilec razume.</p> <p>* oddelek 16/2 Pravne ukrepe v imenu tujcev, ki niso polnoletni, izvajajo njihovi zakoniti zastopniki. Če tujec ostane na ozemlju Slovaške republike brez zakonitega zastopnika, mu sodišče dodeli skrbnika.</p>
Slovenija	<p>Zakon o mednarodni zaščiti (ZMZ-1), sprejet leta 2016</p>
	N. r.

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
<p>Španija</p> <p>Španska ustava iz leta 1978</p> <p>Španski zakon 2/2009 z dne 11. decembra o spremembi sistemskega zakona 4/2000 o pravicah in dolžnostih tujcev v Španiji in vključevanju v družbo</p> <p>Kraljevi odlok 557/2011 z dne 20. aprila o odobritvi uredbe o pripravi sistemskega zakona 4/2000 o pravicah in dolžnostih tujcev v Španiji in vključevanju v družbo na podlagi sistemskega zakona 2/2009</p> <p>Španski zakon 1/1996 o sodnem varstvu mladoletnikov z dne 15. januarja, ki delno spreminja predpise o civilnopравnem postopku</p> <p>Civilni zakonik</p>	<p>Sodna odločba <i>Audiencia Provincial de Madrid</i> (oddelek 22) z dne 2. februarja 2012 o merilih za ugotavljanje starosti navaja, da je komisija za skrbništvo nad mladoletniki regionalne vlade iz Madrida upoštevala zdravniški pregled za ugotavljanje starosti kot enkratni dokaz in da na podlagi take ocene ni mogoče sprejeti natančnih sklepov. Za sprejetje sklepa o mladoletnosti osebe je torej potrebnih več dokazov.</p>
<p>Švedska</p> <p>Prošnje za azil se obravnavajo na podlagi zakona o tujcih iz leta 2005 (SFS 2005:716). Zakon razlikuje med postopkoma za odrasle in otroke, več predpisov pa je ugodnejših za otroke. Zato je ugotavljanje starosti potrebno kot pomemben del obravnavanja prošnji za azil na podlagi tega zakona.</p> <p>20. julija 2016 je začel veljati začasen zakon, ki v nekaterih delih nadomešča zakon o tujcih za obdobje treh let, tj. do 19. julija 2019. Cilj začasnega zakona je omejiti možnost pridobivanja dovoljenja za prebivanje na švedskem. Zakon med drugim pomeni, da se beguncem in vsem, ki potrebujejo subsidiarno zaščito, izda samo začasno dovoljenje za prebivanje. Mladoletniki in družine z otroki, ki so zaprosili za azil pred 24. novembrom 2015, so izvzeti iz tega zakona.</p> <p>1. maja 2017 so začele veljati spremembe zakona o tujcih in odluk o tujcih, ki urejajo ugotavljanje starosti pri tistih osebah, ki so zaprosile za azil po 1. februarju 2017. Nove določbe pomenijo, da bo švedska agencija za migracije v teh primerih izvajala ugotavljanje starosti, kadar oseba izjavi, da je mlajša od 18 let in kadar obstaja razlog za dvom v to trditev. To ugotavljanje starosti se izvede na začetku azilnega postopka. Agencija bo sprejela začasen sklep o starosti, na katerega se je mogoče pritožiti in ki je ločen od končne odločbe o izdaji dovoljenja za prebivanje. Zakonodaja zdaj tudi določa, da je treba prosilcem, ki niso predložili dovolj dokazov o svoji mladoletnosti, ponuditi možnost za ugotavljanje starosti z medicinskimi metodami. To se lahko stori samo, če prosilec za to poda pisno soglasje. Ugotavljanje starosti z medicinskimi metodami se opravi pred sprejetjem začasnega sklepa. Agencija odloči o starosti prosilca v okviru končne odločbe o izdaji dovoljenja za prebivanje.</p>	<p>Najnovejša in najpomembnejša precedenčna odločba, ki jo je sprejelo vrhovno migracijsko sodišče v zvezi z ugotavljanjem starosti, je odločba z dne 11. februarja 2014 (MIG 2014:1), v kateri sodišče med drugim poudarja, da je dokazno breme glede navedene starosti na prosilcu in da agencija za migracije ni obvezana nuditi zdravniškega pregleda, temveč mora prosilca samo seznaniti z možnostjo opravljanja takega pregleda.</p> <p>Ni razpoložljive spletne povezave do odločbe, vendar je odločbo mogoče najti na uravnem spletišču sodišča (samo v švedščini): http://www.rattsinfosok.dom.se/lagrummet/index.jsp.</p>

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
	<p>Za primere, v katerih je oseba zaprosila za azil pred 1. februarjem 2017, ni na voljo nobene posebne nacionalne zakonodaje, ki bi urejala ugotavljanje starosti ali določala, v kateri fazi zilinega postopka bi bilo treba to ugotavljanje opraviti. V osnovi gre za presojo dokazov, ki upošteva splošna pravna načela, dokazno breme itd. Ugotavljanje starosti se opravi, ko agencija sprejme končno odločbo o dovoljenju za prebivanje, na katero se je mogoče pritožiti.</p> <p>Švedska uporablja svobodno presojo dokazov, kar pomeni, da ni vnaprej določenih pravil o vrednosti določenih vrst dokazov, obenem pa tudi ni nobenih pravil o tem, kateri dokazi se lahko predložijo v podporo navedeni starosti (morajo pa biti razumni). Omeni se lahko tudi, da nacionalna zakonodaja Švedske ne vsebuje nobene pravne opredelitve identitete (ki bi vključevala starost osebe). To opredeljujejo samo sodne odločbe.</p>
<p>Švica Združeno kraljestvo</p>	<p>Art. 7, 8 et 17 al. 3bis de la Loi fédérale sur l'asile (LASi).</p> <p>Združeno kraljestvo nima nobene zakonodaje, ki bi neposredno določala, kdaj je treba izvajati ugotavljanje starosti ali kako naj se to izvaja.</p> <p>Uradniki za priseljevanje na mejah smejo podati začetno oceno ob prvem srečanju z mlado osebo brez spremstva na podlagi lastne izjave posameznika, vseh razpoložljivih dokumentov ter svoje osebne presoje zunanega videza in vedenja. Ta ocena ni zavezujoča, posameznik pa ji lahko v tej fazi oporeka ali jo izpodbija. Poleg tega lahko uradnik za priseljevanje zahteva dodatna pojasnila v zvezi z mnenjem o posameznikovi starosti. Če to izpodbija posameznik ali če ima uradnik za priseljevanje pomisleke, da je posameznik mlajši od 18 let, se v obeh primerih uporablja načelo razlage dvoma v korist prosilca in posameznik šteje za otroka. To pomeni, da je posamezniki predan socialni službi za pomoč otrokom v okviru lokalnega organa, ki mora nato opraviti ugotavljanje starosti.</p>
<p>Jurisprudence du Tribunal administratif fédéral (JICRA 2004/30 et JICRA 2005/16)</p>	<p>Pravne odločbe zajemajo naslednja področja:</p> <p>Osnovne zahteve pred začetkom razgovora</p> <p>1) Presoja morata opraviti dva usposobljena socialna delavca, kot je določeno v: AS v London Borough of Croydon [2011] EWHC 2091, točka 19; R (FZ) v London Borough of Croydon [2011] EWCA Civ 59, točka 2; J v Secretary of State for the Home Department [2001] EWHC 3073 (Admin), točka 13.</p> <p>2) Po potrebi je treba zagotoviti tolmača – kot je določeno v R (FZ) v London Borough of Croydon [2011] EWCA Civ 59.</p> <p>3) Posameznik mora imeti možnost, da je prisotna neodvisna odrasla oseba, kot je določeno v:</p> <p>A v London Borough of Croydon [2009] EWHC 939 (Admin); R (NA) v London Borough of Croydon [2009] EWHC 2357 (Admin), točka 50; R (FZ) v London Borough of Croydon [2011] EWCA Civ 59, točka 25.</p>

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
<p>Zakonodaja Združenega kraljestva o otrocih opredeljuje otroka kot osebo, mlajšo od 18 let, zato imajo lokalni organi posredno pristojnost za ugotavljanje starosti, da bi se prepričali, da pomoč, ki je namenjena otrokom, nudijo osebi, ki je mlajša od 18 let. V zakonodaji ni določeno, kako lokalni organi to izvajajo, v praksi pa se je uveljavilo, da posameznika ocenita dva socialna delavca in da se sprejme odločitev na podlagi te ocene. Pri sprejetju sklepa se zanašata na svojo usposobljenost in izkušnje pri delu z mladimi. Čeprav ni predpisano, kako morajo lokalni organi izvajati ugotavljanje starosti, so sodišča določila smernice in minimalne standarde, ki jih morajo lokalni organi upoštevati. Ključna sodba se nanaša na londonsko občino Merton (B v London Borough of Merton [2003] EWHC 1689 (Admin)). Sodišča so nato nadalje razvijala svoje stališče, kumulativne zahteve, ki so zdaj določene, pa je treba upoštevati, da bi bilo ugotavljanje starosti zakonito. To je znano tudi kot ugotavljanje starosti v skladu s sodbo v zadevi Merton (Merton compliant age assessment) ali ugotavljanje starosti v skladu s sodno prakso.</p>	<p>4) Lokalni organi morajo pri izvajanju ugotavljanja starosti upoštevati lastne smernice – kot je določeno v:</p> <p>A v London Borough of Croydon [2009] EWHC 939 (Admin); R (NA) v London Borough of Croydon [2009] EWHC 2357 (Admin).</p> <p>5) Če se zaradi okoliščin primera opravlja ponovno ugotavljanje starosti posameznika (na primer drugo ugotavljanje starosti), je priporočeno, da osebe, ki so izvajale prvo ugotavljanje starosti, ne sodelujejo v drugem – kot je določeno v R (NA) v London Borough of Croydon [2009] EWHC 2357 (Admin), točki 50 in 69.</p> <p>6) Razen v očitnih primerih (kadar je zelo jasno, da je oseba mlajša ali starejša od 18 let in običajno ni potrebe po daljši preiskavi), osebe, ki izvajajo ugotavljanje starosti, slednje ne morejo določiti samo na podlagi videza prosilca – kot je določeno v: Merton, točke 27, 37 in 38;</p> <p>R (FZ) v London Borough of Croydon [2011] EWC Civ 59, točka 3. Razgovor</p> <p>Izvajalci postopka ugotavljanja starosti morajo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) prosilcu pojasniti namen razgovora, kot je določeno v sodbi v zadevi Merton, točka 55; 2) pridobiti splošne podatke o prosilcu, vključno z njegovimi družinskimi okoliščinami in zgodovino, podatki o izobrazbi in njegovimi dejavnostmi v zadnjih nekaj letih – pomembni so lahko tudi podatki etnične in kulturne narave – kot je določeno v sodbi v zadevi Merton, točka 37; 3) podati izjavo o verodostojnosti prosilca in postaviti vprašanja, da bi preskusili njegovo verodostojnost, če obstaja razlog za dvom glede trditve prosilca o njegovi starosti – kot je določeno v sodbi v zadevi Merton, točka 37; 4) dati prosilcu možnost, da pojasni nedoslednosti v svoji pripovedi ali vse, kar lahko privedel do negativnih ugotovitev glede verodostojnosti – najbolje je, da se to stori čim prej, dokler je „spomin o zadevi še svež“ – kot je določeno v: Merton, točka 55; <p>R (FZ) v London Borough of Croydon [2011] EWC Civ 59, točka 20;</p> <p>R (NA) v London Borough of Croydon [2009] EWHC 2357 (Admin), točka 52;</p>

Nacionalna zakonodaja in sodna praksa	
<p>5) upoštevati, da so primeri različni in da raven preiskave, ki se zahteva v enem primeru, morda ne zadostuje v drugem – kot je določeno v sodbi v zadevi Merton, točka 50.</p> <p>Sklep</p> <p>1) Lokalni organi, ki izvajajo ugotavljanje starosti, lahko upoštevajo podatke, ki jih je pridobilo notranje ministrstvo, vendar morajo sami sprejemati svoje odločitve, zato morajo imeti na voljo ustrezne informacije – kot je določeno v sodbi v zadevi Merton, točka 39.</p> <p>2) Zdravniško poročilo ni potrebno, lokalni organi pa ga niso obvezani zahtevati. Zdravniška poročila pediatrov, ki jih predloži prosilec, nimajo večje teže od ustreznih prijavljenih poročil izkušenih socialnih delavcev, vendar pa jih lokalni organi ali minister za notranje zadeve tudi ne sme zanemariti – če so bili predloženi, jih je treba upoštevati – kot je določeno v:</p> <p>Merton, točki 50 in 51; <i>A v London Borough of Croydon [2009] EWHC 939 (Admin)</i>, točke 33, 34 in 47.</p> <p>3) Pri sklepih in utemeljitvah je treba upoštevati vse dokumente, ki jih predloži prosilec – kot je določeno v <i>R (NA) v London Borough of Croydon [2009] EWHC 2357 (Admin)</i>, točke 61–64.</p> <p>4) Sklep, da prosilec, ki trdi, da je otrok, v resnici ni otrok, je treba ustrezno utemeljiti (ni pa treba, da je utemeljitev dolga ali podrobna) – kot je določeno v: Merton, točki 45 in 48;</p> <p><i>A v London Borough of Croydon [2009] EWHC 939 (Admin)</i>.</p> <p>5) Razgovor je treba sprti zapisovati, zapisniki pa morajo biti natančni in dosledni – kot je določeno v <i>R (NA) v London Borough of Croydon [2009] EWHC 2357 (Admin)</i>, točki 50 in 60 – ugotovljeno je bilo, da je dvomesečno obdobje med razgovorom in pripravo zapisnika z razgovora v nasprotju s sedanjo prakso.</p> <p>6) Postopek ni pomanjkljiv, če v dokumentu o oceni niso navedeni čas začetka in zaključka razgovora in premori, ne glede nato, kako zaželen bi bil lahko tak podatek – kot je določeno v <i>ZS (Afghanistan) v Secretary of State for the Home Department [2015] EWCA Civ 1137</i>, točka 36.</p>	

3(a) Nacionalne smernice o ugotavljanju starosti

Država	
AT	-
BE	<p>Ko mladoletnik brez spremstva v oddelku za priseljevanje izjavi, da želi zaprositi za azil, se izpolni identifikacijski obrazec in vpišejo se podatki o njegovi identiteti, kot sta datum in kraj rojstva, ki ju navede.</p> <p>Če ima skrbniška služba, urad za priseljevanje ali urad generalnega komisarija za begunce in osebe brez državljanstva kakršen koli dvom glede mladoletnosti zadevne osebe, se lahko odredi ugotavljanje starosti z medicinskimi metodami, katerega stroške krije organ, ki je zahteval ta postopek. V primeru dvoma, ki na primer izhaja iz zunanjega videza mladoletnika, njegovega vedenja ali načina govorjenja, ali kadar se ne predložijo nobeni dokumenti ali kadar ni mogoče potrditi avtentičnosti teh dokumentov, se lahko izvede ugotavljanje starosti. Mladoletnika se s pomočjo tolmača seznanijo s preiskavo, v svojem jeziku pa prejme tudi obrazložitev o preiskavi.</p> <p>Ugotavljanje starosti se izvaja z medicinskimi preiskavami. Gre za tako imenovano trojno preiskavo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zobni odtis, radiološki pregled zob (prva preiskava), dlani in zapestja nedominantne roke, medialnih koncev obeh ključnih kosti (dve dodatni preiskavi, ki se opravita po prvi preiskavi). Belgija se je zaradi večje veljavnosti in zanesljivosti odločila za kombinacijo teh treh preiskav⁽²⁾. Če se z njimi pridobijo različni rezultati, se upošteva najnižja starost. Poleg tega se pri tej preiskavi uporablja tudi standardno odstopanje „starost minus 1“, da se določi, ali je oseba res mlajša ali je starejša od 18 let⁽³⁾. Člen 7 zakona o skrbništvu določa, da je treba v primeru dvoma glede rezultata medicinske preiskave upoštevati najnižjo starost. <p>Zdravnik na podlagi informacij, zbranih med različnimi zdravniškimi pregledi, pripravi poročilo in ga pošlje skrbniški službi, ki sprejme sklep. Ta sklep se pošlje zadevni osebi in uradu za priseljevanje.</p> <p>Ugotavljanje starosti s pomočjo različnih disciplin priporočajo strokovnjaki, kot je prof. dr. G. Willems (KU Leuven, medicinska fakulteta, oddelek za oralno zdravje, center za forenzično odontologijo), ki izvaja obsežne preiskave na področju dentalnega ocenjevanja starosti in je mednarodno priznan strokovnjak na tem področju. Pri tej praksi se upoštevajo tudi priporočila skupine AGFAD (študijska skupina za forenzično ugotavljanje starosti pri nemškem združenju za forenzično medicino). Ta skupina, ki jo sestavljajo forenzični zdravniki, zobozdravniki, radiologi in antropologi, je objavila smernice o tej temi in priporočila uporabo naslednjih metod:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdravniškega pregleda, pri katerem se opravi antropometrične meritve (višina in teža, oblika telesa) in preverijo znaki spolne zrelosti in morebitnih razvojnih motenj; rentgena leve dlani; • zobozdravstvenega pregleda, pri katerem se preveri dentalno stanje in oceni ortopantomogram; če rentgenska slika pokaže, da so dlančne kosti v celoti razvite, se priporoča rentgen ali računalniška tomografija (CT) ključnice, da se določi, ali je posameznik dopolnil 21 let. <p>Te metode bi bilo treba združevati zaradi večje natančnosti diagnoze in prepoznavanja vseh možnih razvojnih motenj. Smernice določajo tudi pogoje, ki jih morajo izpolnjevati primerjalne študije, da bi jih bilo mogoče uporabiti za ugotavljanje starosti.</p> <p>Vse bolnišnice, na katere se obrne skrbniška služba, pri ugotavljanju starosti upoštevajo smernice te študijske skupine.</p>

(2) EMM, BELGIJSKA KONTAKTNA TOČKA, Unaccompanied minors in Belgium, Reception, Return and Integration Arrangements (Mladoletniki brez spremstva – Dogovori o sprejemu, vračanju in vključevanju), str. 26.

(3) ECRE/BCHV-CBAR, AIDA National Country Report Belgium (Evropski svet za begunce in izgnance/Belgijski svet za begunce BCHV-CBAR, Podatkovna zbirka o azilu (AIDA): Belgijsko nacionalno poročilo), 2013, str. 43

	<p>Pogosta pripomba je, da zdravniški pregledi ne omogočajo natančnega ugotavljanja starosti. Vsi strokovnjaki, kot je prof. dr. G. Willems, dejansko priznavajo, da gre pri skeletnem in dentalnem ugotavljanju starosti vedno za strokovno ugibanje, ki ne zagotavlja natančnega ugotavljanja starosti. Poudarjajo, da gre pri rezultatu za oceno in da je treba vedno upoštevati toleranco napake približno enega do dveh let. Ta metoda omogoča skrbniški službi, da z zanesljivostjo odloči, ali je treba dodeliti skrbnika ali ne, zlasti kadar otrok ne more predložiti nobenih avtentičnih dokumentov ali enostavno ne pozna svojega rojstnega datuma. (Po podatkih Unicefa je v državah v razvoju v rojstno matično knjigo vpisana samo polovica otrok, mlajših od pet let. V podsaharski Afriki se ne vpiše 64 % rojstev, v južni Aziji pa se ne vpiše 65 % rojstev.)</p> <p>Če oseba velja za starejšo od 18 let, njeno starost določi urad za priseljevanje. Pri tem se uporabi Gaussova krivulja, kjer se ohrani povprečna starost, saj je starost na koncih te krivulje manj verjetna. (Npr. zdravnik v poročilu navede, da je prosilec star 20,6 let s toleranco napake dveh let, kar pomeni, da je 20,6 let najverjetnejša starost. Možnost, da je mlajši od 18,6 let ali starejši od 22,6 let, je zelo majhna.) Če je glede na poročilo zdravnika možno, da je mladoletnik brez spremstva star toliko, kot je sam navedel, se sprejme datum rojstva, ki ga je navedel. Če prosilec za azil trdi, da je star 15 let, vendar preiskave za ugotavljanje starosti pokažejo, da je star med 16,6 in 18,6 let, šteje, da je oseba stara 16,6 let. V tem primeru bo skrbniška služba upoštevala starost 16,6 let, da bi določila datum rojstva in datum, ko se izteče skrbništvo.</p> <p>Sklep o ugotovljeni starosti, ki ga sprejme skrbniška služba, morata upoštevati CGRS (center za študije spola in begunske študije) in urad za priseljevanje ter prilagoditi registrirano starost v spisu azilnega postopka in vseh drugih spisih. Pri tem se uporabi „alias«, pri katerem se navede starost, ki je bila navedena ob registraciji.</p> <p>Skrbnik in/ali mladoletnik lahko predložita dodatna dokazila o starosti mladoletnika (npr. uradni rojstni list, pridobljen prek veleposlaništva države izvora v Belgiji ali njenih sosednjih državah), skrbnik pa lahko poda svoje mnenje o starosti mladoletnika. Če se mladoletnik in/ali njegov skrbnik ne strinjata s sklepom skrbniške službe, lahko s pomočjo odvetnika vložita pritožbo pri državnem svetu.</p>
BG	Da. Zakon o azilu in beguncih vsebuje člen, ki predvideva izvajanje ugotavljanja starosti.
CH	-
CY	Da, postopek ugotavljanja starosti mladoletnikov brez spremstva v okviru azilnega postopka.
CZ	-
DE	<p>Zvezne dežele so dolžne izvajati ugotavljanje starosti mladoletnikov brez spremstva, ki poteka v času „prevzemanja skrbi“ zanje (Inobhutnahme), tj. takoj ko pridejo v stik z nemškimi organi. Njihov sklep je tudi podlaga za azilni postopek.</p> <p>Uvodna izjava zakona o spremembi zakonika o socialni varnosti iz leta 2015 vsebuje sklic na priporočila delovne skupine zvezne službe za socialno varnost otrok (Bundesarbeitsgemeinschaft der Landesjugendämter): http://www.baglae.de/downloads/118_handlungsempfehlungen-umf_2014.pdf.</p> <p>Oddelek 42f zakonika o socialni varnosti torej vsebuje podlago za postopek ugotavljanja starosti, ki uvaja postopno izvajanje tega postopka:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. preverjanje osebnih dokumentov, pridobivanje dodatnih informacij; 2. razgovor (dva usposobljena člana osebja z izkušnjami), splošen vtis glede razvoja, vključno s strokovnim vizualnim pregledom; 3. v primeru dvoma: zdravniški pregled, metoda, ki kar najmanj vpliva na zdravje otroka. <p>Delovna skupina zvezne službe za socialno varnost otrok svetuje, da se pri ugotavljanju starosti upoštevajo priporočila študijske skupine za forenzično ugotavljanje starosti (Arbeitsgemeinschaft für Forensische Altersdiagnostik, AGFAD).</p>
DK	-

EE	-
EL	Protokol o mladoletnikih brez spremstva
ES	-
FI	Finski zakon o tujcih določa, da se za izvajanje pregleda zahteva, da oseba, ki bo pregledana, poda pisno prostovoljno privolitev po poučtvi, v kateri izrazi lastno voljo. Pridobiti je treba tudi pisno soglasje njenega starša ali skrbnika ali drugega zakonitega zastopnika. Pred tem se prosilca ali združevalca družine ter njegovega starša, skrbnika ali drugega zakonitega zastopnika seznanijo s pomenom ugotavljanja starosti, metodami pregleda, ki se pri tem uporabljajo, možnimi vplivi na zdravje in posledicami zavrnitve pregleda. To se opravi v jeziku, za katerega se upravičeno domneva, da ga oseba razume. Ugotavljanje starosti z medicinskimi metodami izvaja oddelek za forenzično medicino na Univerzi v Helsinkih na zahtevo policije, mejne straže ali finskega urada za priseljevanje. Skupno oceno pripravita dva strokovnjaka. Vsaj eden od njih je zaposlen na oddelku za forenzično medicino na Univerzi v Helsinkih. Strokovnjak je lahko pooblaščen zdravnik ali pooblaščen zobozdravnik s potrebnimi kompetencami.
FR	Za izvajanje člena L. 221-2-2 zakonika o socialnih ukrepih in družini odlok z dne 24. junija 2016 pojasnjuje pogoje za sprejem in ugotavljanje starosti oseb, ki trdijo, da so mladoletne, in ki so začasno ali dokončno ostale brez zaščite svoje družine.
HR	-
HU	-
IE	Ne. Na splošno velja, da urad za begunce ORAC sprejme strokovno mnenje agencije za otroke in družino (TUSLA) glede mladoletnosti ali polnoletnosti osebe, ki je bila napotena k njej. Rezultat ocene agencije TUSLA je treba pisno sporočiti uradu ORAC v obliki podrobnega poročila. To poročilo je treba vključiti v spis prosilca. Kopija poročila se vloži v spis o napotitvi. Urad ORAC potrди poročilo in navede, da sprejema strokovno mnenje službe za zdravstveno varstvo (HSE).
IT	Ne, vendar obstajajo nekatere regionalne smernice. Glej varie\minor\protocollo_identificazione_msna.pdf
LT	Na nacionalni ravni ni nobene uradne politike ali smernic v zvezi z ugotavljanjem starosti.
LU	-
LV	Zakon o azilu (oddelek 27) določa, da mladoletniki brez spremstva opravijo zdravniški pregled, da se določi njihova starost.
MT	-
NL	Smernice za ugotavljanje starost v azilnem postopku so dodatno opredeljene v členu C1/2.2 smernic za izvajanje zakona o tujcih (<i>Vreemdelingencirculaire</i>).
NO	Smernice politike: PN 2012-011 Smernice politike vsebujejo navodila za obravnavanje prošelj za azil, ki jih vložijo mladoletniki brez spremstva. Ena od glavnih tem smernic je ugotavljanje in določanje starosti.

PL	Urad za tujce in mejno stražo ima splošna interna navodila o tem, kdaj je treba izvajati ugotavljanje starosti in katere informacije o tem postopku je treba posredovati prosilcu.
PT	-
RO	N. r.
SE	Da. Politika na področju ugotavljanja starosti, ki ga izvaja agencija za priseljevanje, je trenutno v fazi revizije, še vedno pa so veljavne smernice iz septembra 2015 (SR 35/2015). Pravila, ki jih določajo smernice SR 35/2015, so bila razvita predvsem na podlagi odločbe vrhovnega migracijskega sodišča, ki je bila navedena v odgovoru na prejšnje vprašanje, a tudi zaradi kritik švedskih parlamentarnih varuhov pravic iz leta 2012 (sklep št. 4101-2011) in leta 2015 (sklep št. 6942-2013) v zvezi s določenimi primeri ugotavljanja starosti, ki jih je izvajala agencija. Sklepi so na voljo na spletnem mestu http://www.jo.se/en/ .
SI	Na nacionalni ravni ni nobene uradne politike ali smernic v zvezi z ugotavljanjem starosti. Postopek v zvezi z ugotavljanjem starosti poteka v skladu z Zakonom o mednarodni zaščiti in samo, kadar gre za ugotavljanje starosti mladoletnika brez spremstva.
SK	Ugotavljanje starosti z medicinskimi metodami se izvaja z rentgenom dlani in komolčnih sklepov na oddelku za radiologijo. V zdravniških poročilih se nato navede, ali ugotovitve glede rentgenskih slik kosti ustrezajo razvoju in rasti osebe, starejše od 18 let. Ugotavljanje starosti z medicinskimi metodami se izvaja na zahtevo policije, nosilca odločanja in skrbnika.
UK	Notranje ministrstvo Združenega kraljestva je izdalo smernice za svoje uradnike, ki so na voljo na https://www.gov.uk/government/publications/assessing-age-instruction . Te smernice so trenutno v fazi revizije. Združenje <i>Association of Directors of Children's Services (ADCS)</i> e potrdilo uporabo naslednjih smernic za socialne delavce pri izvajanju postopka ugotavljanja starosti: https://adcs.org.uk/assets/documentation/Age_Assessment_Guidance_2015_Final.pdf . http://adcs.org.uk/assets/documentation/information_sharing_proforma_april_2015.doc . Poleg tega so na voljo tudi naslednje smernice, namenjene socialnim delavcem, ki izvajajo ugotavljanje starosti. Imenujejo se „smernice Hillingdon in Croydon“ na podlagi izkušenj tamkajšnjih organov s številnimi migrantskimi otroki brez spremstva.

Drugi nacionalni pravni instrumenti

Nacionalna sodna praksa

Nacionalne smernice

4. Ustrezna sodna praksa⁽⁶⁶⁾

Zadeva ECLI:EU:C:2013:367, C-648/11 – MA in drugi – Otrokova korist	MA in drugi
<i>Tarakhel</i> proti Švici, tožba št. 29217/12, Svet Evrope: Evropsko sodišče za človekove pravice, 4. november 2014	<i>Tarakhel</i> proti Švici
<i>Abdullahi Elmi in Aweys Abubakar</i> proti Malti, tožbi št. 25794/13 in 28151/13, Svet Evrope: Evropsko sodišče za človekove pravice, veljavno od 22. novembra 2016	<i>Abdullahi Elmi in Aweys Abubakar</i> proti Malti
Visoko sodišče in pritožbeno sodišče Združenega kraljestva sta ugotovila, da je politika Združenega kraljestva o presoji starosti otrok brez spremstva, ki so prosilci za azil, na podlagi videza/ vedenja nezakonita, zlasti kadar lahko privede do pridržanja.	AA v Secretary of State for the Home Department R (on the application of AA (Sudan)) v Secretary of State for the Home Department Court confirms Government's age policy is unlawful

5. Nezavezujoči instrumenti

Odbor ZN za pravice otroka, splošna pripomba št. 14 (2013) o pravici otrok do upoštevanja njihovih koristi kot glavnega vodila, (člen 3, točka 1), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14
Odbor ZN za pravice otroka, splošna pripomba št. 6 (2005) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihovih držav izvora, 1. september 2005, CRC/GC/2005/6
Odbor ZN za pravice otroka, splošna pripomba št. 12 (2009) o pravici otroka do zaslišanja, 1. julij 2009, CRC/C/GC/12
SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU Zaščita otrok pri migracijah {SWD(2017) 129 final}, ki vsebuje izrecno sklicevanje na urad EASO glede posodabljanja smernic o ugotavljanju
Action Plan on Protecting Refugee and Migrant Children in Europe (2017–2019) (Akcijski načrt Sveta Evrope o zaščiti otrok, ki so begunci in migranti) in Action Plan on how to protect children on migration (Akcijski načrt o zaščiti otrok, ki so migranti), ki sta na voljo na http://adcs.org.uk/assets/documentation/information_sharing_proforma_april_2015.doc .

⁽⁶⁶⁾ Glede na dinamiko in hiter razvoj sodne prakse in prava na tem področju bi za informacije o najnovejših sodnih mnenjih o tej temi lahko bile v pomoč povezave do naslednjih podatkovnih zbirk: Evropska zbirka podatkov o azilnem pravu (EDAL), Refworld ter britanski in irski institut za pravne informacije.

Priloga 4 Pregled metod in postopkovnih zaščitnih ukrepov, ki se uporabljajo v postopkih ugotavljanja starosti⁽⁶⁷⁾

⁽⁶⁷⁾ Preglednice v tej prilogi vsebujejo zgoščen izvleček ugotovitev na podlagi vprašalnika, ki ga je poslal urad EASO v letih 2016 in 2017, katerega namen je bil prikazati posebne značilnosti in podobnosti prakse.

Pregled praks in postopkovnih zaščitnih ukrepov, ki se uporabljajo v postopkih ugotavljanja starosti⁽⁶⁸⁾

Država EU+	NEMEDICINSKE METODE				MEDICINSKE METODE							
	Predloženi dokumenti	Ocene na podlagi zunanega videza ⁽⁶⁹⁾	Razgovor za ugotavljanje starosti	Ocena socialne službe	Pogovori s psihologom	Zobozdravstveni pregled	Telesni razvoj	Preiskave spolne zrelosti ⁽⁶⁹⁾	Rtg zapestne kosti (dlan/zapestje)	Rtg ključnih kosti	Zobni rtg	Drugo
Avstrija	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Belgija	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Bolgarija	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Hrvaška	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Ciper	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Češka	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Danska	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Estonija	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Finska	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Francija	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Nemčija	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Grčija	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	***
Madžarska	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	***
Irska	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Italija	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Latvija	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Litva	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Luksemburg	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	***
Malta	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	***
Nizozemska	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	***
Norveška	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	***
Poljska	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	***
Portugalska	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	***
Romunija	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	***
Slovaška	V	V ⁽⁷⁰⁾	V	V ⁽⁷¹⁾	V	V	V	V	V	V	V	
Slovenija	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Španija	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Švedska	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	*****
Švica	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	
Združeno kraljestvo	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	4
	27	19	17	11	6	16	11	7	23	12	19	

* Za žrtve trgovine z ljudmi ali ranljive osebe⁽⁶⁹⁾

** Vizualna ocena

*** Rentgen medicine

**** Četrto rebro⁽⁷¹⁾***** Magnetna resonanca kolena⁽⁴⁵⁾ 7071⁽⁶⁸⁾ Preglednice v tej prilogi vsebujejo zgoščen izvleček ugotovitev iz vprašalnika, ki ga je poslal urad EASO v letih 2016 in 2017, katerega namen je bil dopolniti podatke, zbrane v letu 2013.⁽⁶⁹⁾ Upoštevajte, da so „ocene na podlagi zunanega videza“ in „preiskave spolne zrelosti“ vključene, ker so bile navedene tudi v prikazu v prejšnji publikaciji, sicer pa jih urad EASO ne uvršča več med metode ugotavljanja starosti.⁽⁷⁰⁾ Prva ocena starosti je samo vodilo, če se na podlagi te ocene ugotovi, da je oseba mladoletna. Če oseba trdi, da je mladoletna, in če obstaja sum, da gre za polnoletno osebo, se vedno opravi zdravniški pregled. Pri tej prvi oceni se zato uporablja načelo razlage dvoma v korist prosilca.⁽⁷¹⁾ Na Slovaškem se izvaja samo nekaj posvetovanj s socialnimi delavci.

Pregled postopkovnih zaščitnih ukrepov, ki se uporabljajo v postopkih ugotavljanja starosti (I)

Država EU+	V postopku ugotavljanja starosti se zagotovi otrokova korist	Pred ugotavljanjem starosti se uporabijo drugi pristopi	Neodvisna oseba podpira prosilca v postopku	Prosilce lahko izrazi svoje mnenje, ki se upošteva skladno z njegovo zrelostjo	Prosilce je seznanjen z razlogi, metodo, posledicami in rezultati vseh vrst ugotavljanja starosti	Prosilce je seznanjen samo pri medicinskem ugotavljanju starosti	Zahteva se prostovoljna privolitev po poučtvi prosilca ne glede na to, katera metoda ugotavljanja starosti se uporabi	V vseh primerih se zahteva soglasje zastopnika prosilca
Avstrija	Da	Da	Da	Prek zakonitega zastopnika	Ne	Da	Ne	Ne
Belgija	Da*	Da	Samo v zapletenih primerih**	Da	Da	Ne	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti	Ne
Bolgarija	Da**	Da	Da**	Prek zakonitega zastopnika	Ne	Da	Da	Da
Hrvaška	Ni določeno	Da	Da**	Da**	Da	Ne	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti
Ciper	Da**	Da	Da**	Da	Da	Ne	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti
Češka	*	Ni določeno	Da	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti	Ni določeno
Danska	Da**	Da	Da	Da	Ne	Da	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti	Ni določeno
Estonija	*	Ni določeno	Da	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti
Finska	Ni določeno	Da	Da**	Ni določeno	Da, stran z informacijami	Ne	Da	Da
Francija	Ni določeno	Da	Ne	Da	Da	Ne	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti	Ni določeno
Nemčija	Ni določeno	Da	Da**	Da	Da	Ne	Da	Ni določeno
Grčija	*	Da	Da	Ni določeno	Da	Ne	Da	Ni določeno
Madžarska	Ni določeno	Da	Da**	Ni določeno	Da	Ne	Da	Samo za prosilce, mlajše od 14 let
Irska	**	Da	Da**	Da	Da	Ne, uporabljajo se samo nemedicinske metode	Ne, uporabljajo se samo nemedicinske metode	Ne, uporabljajo se samo nemedicinske metode
Italija	*	Da	Da	Da	Da	Ne	Da	Da
Latvija	*	Ni določeno	Da	Ne	Ne	Da	Ne	Ne
Litva	Da**	Da	Da**	Da**	Ne	Da	Da	Da
Luksemburg	Ni določeno	Ni določeno	Da	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno
Malta	*	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Da	Ni določeno
Nizozemska	Da**	Da	Osebeje IND	Da	Da, letak o mednarodni zaščiti zajema ugotavljanje starosti	Ne	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti
Norveška	*	Da	Da**	Da	Ne	Da	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti
Poljska	Ni določeno	Da	Da**	Da	Ne	Da	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti
Portugalska	Ni določeno	Ni določeno	Da	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Da	Ni določeno
Romunija	Da	Da	Med forenzično preiskavo	Da	Ne	Da	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti

Država EU+	V postopku ugotavljanja starosti se zagotovi otrokova korist	Pred ugotavljanjem starosti se uporabijo drugi pristopi	Neodvisna oseba podpira prosilca v postopku	Prosilec lahko izrazi svoje mnenje, ki se upošteva skladno z njegovo zrelostjo	Prosilec je seznanjen z razlogi, metodo, posledicami in rezultati vseh vrst ugotavljanja starosti	Prosilec je seznanjen samo pri medicinskem ugotavljanju starosti	Zahteva se prostovoljna privolitve po poučitvi prosilca ne glede na to, katera metoda ugotavljanja starosti se uporabi	V vseh primerih se zahteva soglasje zastopnika prosilca
Slovaška	Da**	Med ugotavljanjem	Da** 71	Da	Da	Da	Ne	Da (pisno soglasje skrbnika ali zastopnika)
Slovenija	Da**	Da	Da**	Da**	Da	Da	Da	Da
Španija	Da*	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Da	Ni določeno
Švedska	Da	Med ugotavljanjem	Da	Da	Da	Ne	Samo za medicinsko metodo ugotavljanja starosti	Ni določeno
Švica	Da	Da	Samo za primere iz dublinske uredbe	Samo v primeru negativne ocene mladoletnosti	Ne	Ne	Ni določeno	Ni določeno
Združeno kraljestvo	Da	Da	Da**	Da	Da	Ne	Ne, ker se uporabljajo samo nemedicinske metode	Ne

* Dokler se ne pridobijo rezultati, se prosilca obravnava kot otroka.

** Skrbnik ali zastopnik ali služba za socialno varnost otrok zagotavlja otrokovo korist.

Pregled postopkovnih zaščitnih ukrepov, ki se uporabljajo v postopkih ugotavljanja starosti (II)

Država EU+	V postopku se uporablja razloga dvoma v korist prosilca	Prosilec lahko zavrne ugotavljanje starosti ne glede na metodo, ki se uporablja	Oseba, ki zavrne sodelovanje v postopku ugotavljanja starosti, ne šteje samodejno za odraslo osebo	Zavrnitev se ne upošteva za mednarodno zaščito	Prosilec je obveščen o rezultatih v jeziku, ki ga razume	Nedokončni rezultati postopka ugotavljanja starosti se upoštevajo v korist prosilca	Prosilec ima na voljo zadostna pravna sredstva za izpodbijanje sklepa o ugotovitvi starosti
Avstrija	Da, če rezultati niso dokončni	Da	Ne šteje samodejno za odraslo osebo, proučijo se razlogi	Da, vpliva na prošnjo za mednarodno zaščito	Da	Da	Da, v okviru odločbe o mednarodni zaščiti
Belgija	Da	Da	Ne šteje samodejno za odraslo osebo	Zavrnitev se ne upošteva	Da (izvajalci socialne pomoči)	Da	Da
Bolgarija	Da	Samo medicinsko	Ne šteje samodejno za odraslo osebo	Zavrnitev se ne upošteva	Da	Ne	Ni določeno
Hrvaška	Da, če rezultati niso dokončni	Da	Samo v primeru neutemeljene zavrnitve	Da, vpliva na prošnjo za mednarodno zaščito	Da	Da	Da, hkrati z odločbo o mednarodni zaščiti
Ciper	Da	Da	Ni določeno	Zavrnitev se ne upošteva, če mladoletnost ni pomembna za prošnjo za mednarodno zaščito	Da	Ni določeno	Ne
Češka	Da	Da	Samodejno šteje za odraslo osebo	Ni določeno	Da	Ni določeno	Ni določeno
Danska	Ni določeno	Samo medicinsko	Ne šteje samodejno za odraslo osebo	Ni določeno	Samo če rezultati kažejo, da je starost večja	Da	Da
Estonija	Da	Da	Ne šteje samodejno za odraslo osebo	Da, vpliva na prošnjo za mednarodno zaščito	Da	Ni določeno	Ni določeno
Finska	Ne	Da	Samo v primeru neutemeljene zavrnitve	Zavrnitev se ne upošteva	Da	Ne (se zanemari)	Da, hkrati z odločbo o mednarodni zaščiti

Država EU+	V postopku se uporablja razlaga dvoma v korist prosilca	Prosilec lahko zavrne ugotavljanje starosti ne glede na metodo, ki se uporablja	Oseba, ki zavrne sodelovanje v postopku ugotavljanja starosti, ne šteje samodejno za odraslo osebo	Zavrnitev sodelovanja pri ugotavljanju starosti se ne upošteva pri odločanju o prošnji za mednarodno zaščito	Prosilec je obveščen o rezultatih v jeziku, ki ga razume	Nedokončni rezultati postopka ugotavljanja starosti se upoštevajo v korist prosilca	Prosilec ima na voljo zadostna pravna sredstva za izpodbijanje sklepa o ugotovitvi starosti
Francija	Da	Samo medicinsko	Ne šteje samodejno za odraslo osebo	Ni določeno	Da	Da	Da
Nemčija	Da	Da	Ne šteje samodejno za odraslo osebo	Zavrnitev se ne upošteva	Da	Da	Da, hkrati z odločbo o mednarodni zaščiti
Grčija	Da	Da	Ne šteje samodejno za odraslo osebo	Ni določeno	Da	Da	Ni določeno
Madžarska	Da	Da	Samodejno šteje za odraslo osebo	Ni določeno	Ni določeno	Da	Da, v okviru odločbe o mednarodni zaščiti
Irska	Da	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Da
Italija	Da (toleranca dveh let v korist prosilca)	Da	Ne šteje samodejno za odraslo osebo	Zavrnitev se ne upošteva	Da (prek kulturnih posrednikov in tolmačev)	Da (toleranca dveh let v korist prosilca)	Da
Latvija	Da	Ni določeno	Ni določeno	Lahko bi imelo vpliv, vendar se upoštevajo vse okoliščine in se presojuje posamezno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno
Litva	Da, če rezultati niso dokončni	Samo medicinsko	Samo v primeru neutemeljene zavrnitve	Da, vpliva na prošnjo za mednarodno zaščito	Da	Da	Da, v okviru odločbe o mednarodni zaščiti
Luksemburg	Da	Ne	Samodejno šteje za odraslo osebo	Da, vpliva na prošnjo za mednarodno zaščito	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno
Malta	Da	Da	Ne šteje samodejno za odraslo osebo	Ni določeno	Da	Da	Da, seznanjen s pravico do pritožbe
Nizozemska	Ni določeno	Da	Samodejno šteje za odraslo osebo	Da, vpliva na prošnjo za mednarodno zaščito	Da	Ne	Da, v okviru odločbe o mednarodni zaščiti
Norveška	Ni določeno	Samo medicinsko	Ne šteje samodejno za odraslo osebo	Da, vpliva na prošnjo za mednarodno zaščito	Da	Ne	Da, v okviru odločbe o mednarodni zaščiti
Poljska	Da, če rezultati niso dokončni	Samo medicinsko	Samodejno šteje za odraslo osebo	Da, vpliva na verodostojnost	Ni določeno	Da	Ni določeno
Portugalska	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno
Romunija	Ne	Da	Samo v primeru neutemeljenih razlogov za zavrnitev	Da, vpliva na prošnjo za mednarodno zaščito	Da	Da	Ni določeno
Slovaška	Da	Da, vendar pomeni, da oseba samodejno šteje za odraslo osebo	Samodejno šteje za odraslo osebo	Zavrnitev se ne upošteva	Da	Da	Ne
Slovenija	Da, če rezultati niso dokončni	Da	Samo v primeru neutemeljenih razlogov za zavrnitev	Da, vpliva na prošnjo za mednarodno zaščito	Da	Da	Ni določeno
Španija	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno	Ni določeno
Švedska	Da	Samo medicinsko	Samo v primeru neutemeljenih razlogov za zavrnitev	Da, vpliva na prošnjo za mednarodno zaščito	Da	Ne	Da (izda se lahko začasen sklep o starosti, ki se lahko izpodbija v azilnem postopku)
Švica	Da	Ni določeno	Ne šteje samodejno za odraslo osebo	Da, vpliva na prošnjo za mednarodno zaščito	Da	Da	Da, v okviru odločbe o mednarodni zaščiti
Združeno kraljestvo	Da	Da, vendar pomeni strinjanje s pripisano starostjo	Zavrnitev pomeni strinjanje s pripisano starostjo	Zavrnitev se ne upošteva	Da	Ne	Da

Povzetek ključnih ugotovitev

1. V postopku ugotavljanja starosti se zagotovi otrokova korist
 - Jamstva so zagotovljena v pravnem okviru: **AT, CH, RO, SE, UK.**
 - Jamstva so zagotovljena tako, da se oseba v postopku obravnava kot otrok: **BE, CZ, EE, EL, IT, LV, MT, NO, ES.**
 - Jamstva so zagotovljena z zagotavljanjem prisotnosti zastopnika ali skrbnika: **BG, CY, DK, IE, LT, NL, SK, SI.**
2. Pred postopkom ugotavljanja starosti se izvedejo drugi pristopi za pridobitev podatkov o starosti prosilca
 - 21 držav EU+ običajno poskuša pridobiti podatke, preden se odloči za izvajanje postopka ugotavljanja
 - starosti: **AT, BE, BG, HR, CH, CY, DK, FI, FR, DE, EL, HU, IE, IT, LT, NL, NO, PL, RO, SI, UK.** 2 državi EU+ poskušata pridobiti podatke med ugotavljanjem starosti: **SK, SE.**
3. Med postopkom prosilcu nudi podporo neodvisna oseba
 - 22 držav EU+ dovoljuje prisotnost neodvisne osebe med ugotavljanjem starosti: **AT, BG, HR, CY, CZ, DK, EE, FI, DE, EL, IE, IT, LV, LT, LU, NO, PL, PT, SK, SI, SE, UK.**
 - Med njimi je 13 držav EU+ (**BG, HR, CY, FI, DE, HU, IE, LT, NO, PL, SK, SI, UK**) potrdilo, da je ta oseba skrbnik ali zastopnik.
 - V **BE** je skrbnik prisoten samo v kompleksnih primerih.
 - Na **NL** otroku zagotavlja podporo osebje organov, pristojnih za migracije/azil, ki ni neodvisno.
 - V **CH** je neodvisna oseba prisotna samo v primerih iz dublinske uredbe.
 - V **RO** je neodvisna oseba prisotna samo pri forenzičnih preiskavah.
 - Na **SK** je neodvisna oseba prisotna samo, če se s tem strinja skrbnik (ali zakoniti zastopnik).
 - V **FR** prosilcu nudi podporo azilni oddelek.
4. Prosilec lahko izrazi svoje mnenje, ki se upošteva skladno z njegovo zrelostjo
 - 14 držav EU+ pridobi in upošteva mnenje prosilca: **BE, CY, DK, FR, DE, IE, IT, NL, NO, PL, RO, SK, SE, UK.**
 - 5 držav EU+ ga pridobi prek zastopnika ali skrbnika: **AT, BG, HR, LT, SI.**
 - **CH** ga upošteva samo v primeru negativnega rezultata (odrasla oseba).
5. Prosilec je seznanjen z razlogi za ugotavljanje starosti, možno metodo, posledicami in možnimi rezultati za azilni postopek ter posledicami zavrnitve sodelovanja pri ugotavljanju starosti
 - Prosilec je seznanjen z razlogi za ugotavljanje starosti, metodo, ki bo uporabljena, posledicami rezultatov takega ugotavljanja starosti za azilni postopek in
 - posledicami zavrnitve sodelovanja pri tem postopku pri vseh metodah v 15 državah EU+: **BE, HR, CY, FI, FR, DE, EL, HU, IE, IT, NL, SK, SI, SE, UK.**
 - 9 držav EU+ seznanjeni prosilca o tem samo, ko se uporabljajo medicinske metode: **AT, BG, DK, LV, LT, NO, PL, RO.** V **CH** se to zgodi samo v primeru negativnega rezultata glede mladoletnosti.
6. Za izvajanje ugotavljanja starosti je potrebna **prostovoljna privolitev po poučitvi** prosilca in/ali zastopnika, ne glede na to, katera metoda ugotavljanja starosti se uporablja
 - 11 držav EU+ zahteva soglasje prosilca za vse metode: **BG, FI, DE, EL, HU, IT, LT, MT, PT, SI, ES.**
 - 12 držav EU+ zahteva soglasje prosilca samo za medicinske metode: **BE, HR, CY, CZ, DK, EE, FR, NL, NO, PL, RO, SE.**

- Štiri države ne zahtevajo soglasja: **AT, LV, IE, UK** (IE in UK ga ne zahtevata, ker ne uporabljata medicinskih metod).
 - **SK** ne zahteva soglasja prosilca, zahteva pa soglasje zastopnika ali skrbnika.
 - Šest držav EU+ zahteva soglasje zastopnika v vseh primerih: **BG, FI, IT, LT, SI, SK**.
 - Sedem držav EU+ zahteva soglasje zastopnika samo za zdravniške preglede: **HR, CY, EE, NL, NO, PL, RO**.
 - **HU** zahteva soglasje zastopnika samo, če se zdi, da je prosilec mlajši od 14 let.
7. Pet držav EU+ (**AT, BE, IE, LV, UK**) ne zahteva soglasja zastopnika v nobenem primeru.
- **IE** in **UK** ga ne zahtevata, ker ne uporabljata medicinskih metod.
 - 7. V postopku ugotavljanja starosti se uporablja razlaga dvoma v korist prosilca 17 držav EU+ uporablja razlago dvoma v korist prosilca: **BE, BG, CY, CZ, EE, FR, DE, EL, IE, IT** (s toleranco dveh let) **LV, LU, MT, SK, SE, CH, UK**.a **FI** in v **RO** se to načelo ne uporablja.
8. Prosilec lahko zavrne ugotavljanje starosti ne glede na metodo, ki se uporablja
- 15 držav EU+ prosilcu priznava pravico, da zavrne ugotavljanje starosti ne glede na metodo: **AT, BE, HR, CY, CZ, EE, FI, DE, EL, HU, IT, MT, NL, RO, SI**.
 - Sedem držav EU+ omogoča, da se zavrnejo samo zdravniški pregledi: **BG, DK, FR, LT, NO, PL, SE**.
 - V **UK** zavrnitev pomeni strinjanje z domnevno starostjo. **LU** ne omogoča zavrnitve sodelovanja v postopku.
9. Oseba, ki zavrne sodelovanja v postopku ugotavljanja starosti, ne šteje samodejno za odraslo osebo
- 12 držav EU+ prosilca v primeru zavrnitve **ne** šteje samodejno za odraslo osebo:
 - **AT, BE, BG, DK, EE, FR, DE, EL, IT, MT, NO, CH**.
 - Šest držav EU+ šteje, da je prosilec odrasla oseba, če ni nobene utemeljitve za zavrnitev ali nobenega dodatnega dokaza o mladoletnosti: **HR, FI, LT, RO, SI, SE**.
 - V **UK** zavrnitev pomeni, da se prosilec strinja z domnevno starostjo. Šest držav EU+ prosilca ob zavrnitvi sodelovanja pri ugotavljanju starosti samodejno šteje za odraslo osebo: **CZ, HU, LU, NL, PL, SK**.
10. Zavrnitev sodelovanja pri ugotavljanju starosti se ne upošteva pri odločanju o prošnji za mednarodno zaščito
- Sedem držav EU+ ne upošteva zavrnitve pri odločanju o prošnji za mednarodno zaščito: **BE, BG, CY** (razen če je mladoletnost pomembna za zadevno prošnjo), **FI, DE, IT, SK, UK**.
 - 14 držav EU+ upošteva zavrnitev pri obravnavi prošnje: **AT, HR, EE, HU, LV, LT, LU, NL, NO, PL, RO, SI, SE, CH**.
11. Prosilec je obveščen o rezultatih v jeziku, ki ga razume ali za katerega se pričakuje, da ga razume
- 23 držav EU+ zagotovi, da je prosilec obveščen v jeziku, ki ga razume ali naj bi ga razumel: **AT, BE, BG, HR, CY, CZ, EE, FI, FR, DE, EL, HU, IT, LT, MT, NL, NO, RO, SK, SI**,
 - **SE, CH, UK**. **DK** obvešča o rezultatih samo, kadar se ugotovi, da je prosilec starejši, kot trdi, da je.
12. Nedokončni rezultati postopka ugotavljanja starosti se upoštevajo v korist prosilca
- 16 držav EU+ v primeru nedokončnih rezultatov uporablja razlago dvoma v korist prosilca: **AT, BE, HR, DK, FR, DE, EL, HU, IT, LT, MT, PL, RO, SK, SI, CH**.
 - Šest držav EU+ ne uporablja razlage dvoma v korist prosilca: **BG, FI, NL, NO, SE, UK**.

13. Prošilec ima na voljo zadostna pravna sredstva za izpodbijanje sklepa o ugotovitvi starosti

- Osem držav EU+ nudi možnost za ločeno izpodbijanje sklepa o ugotovitvi starosti: **BE, DK, FR, IE, IT, MT, SE, UK**. Več informacij je potrebnih za: **BG, CZ, EE, EL, ES, LV, LU, PL, PT, RO, SI**.
- Devet držav EU+ omogoča izpodbijanje sklepa o ugotovitvi starosti v okviru odločanja o mednarodni zaščiti ali istočasno: **AT, HR, FI, DE, HU, LT, NL, NO, CH**.
- Dve državi EU+ prosilcu ne nudita pravnih sredstev za izpodbijanje ugotavljanja starosti: **CY, SK**.

Priloga 5 Bibliografija

- Brisith Association of Social Workers, *BASW position statement*, 2015. ADCS, *Age assessment joint working guidance*, 2015.
- al, Eid RMR et. n.d., *Assessment of dental maturity of Brazilian children aged 6 to 14 years using Demirjian's method*.
- Al-Krenawi, A., in Graham, J. R., „The cultural mediator: bridging the gap between a non-Western community and professional social work practice“, *British Journal of Social Work*, 2001.
- Busler, D., „Psychosocial age assessments in the UK“, *Forced Migration Review*, 2016.
- FRA, *Guardianship for children deprived of parental care*, 2014.
- Dedouit, F., Auriol, J., Rousseau, H., Rougé, D., Crubézy, E., in Telmon, N., „Age assessment by magnetic resonance imaging of the knee: a preliminary study“, *Forensic Science International*, 2012, str. 217–232.
- Demirjian, A., Goldstein, H., in Tanner, J. M., „A new system of dental age assessment“, *Human biology*, 1973, str. 211.
- Dvorak, J., George, J., Junge, A., in Hodler, J., „Age determination by magnetic resonance imaging of the wrist in adolescent male football players“, *British Journal of Sports Medicine*, 2007, str. 45–52.
- Dyball, K., Mcphie, G., in Tudor, C., *Age assessment practice guidance: an age assessment pathway for social workers in Scotland*, 2012.
- European Council on Refugees and Exiles (Evropski svet za begunce in izgnance), *Right to justice: quality legal assistance for unaccompanied children — Comparative report*, ECRE, 2014.
- Food and Agriculture Organisation of the United Nations (Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo), *Guidelines for estimating the month and the year of birth of young children*, 2008.
- Frontex, *VEGA Priročnik: Otroci na letališčih*, 2015.
- Gertych, A., Zhang, A., Sayre, J., Pospiech-Kurkowska, S., in Huang, H. K., „Bone age assessment of children using a digital hand atlas — Computerised medical imaging and graphics“, *The Official Journal of the Computerized Medical Imaging Society*, 2007, str. 322–331.
- Gleiser, I., in Hunt, E. E., „The permanent mandibular first molar: its calcification, eruption and decay“, *Am. J. Phys. Anthropol.*, 1955, zv. 13, str. 253–283, doi:10.1002/ajpa.1330130206.
- Greulich, W. W., in Pyle, S. I., *Radiographic atlas of skeletal development of the hand and wrist*, second edition, Stanford University Press, Stanford, 1959.
- Inter-Agency Working Group on Unaccompanied and Separated Children, *Inter-agency guiding principles on unaccompanied and separated children*, 2004.
- Kt, Professor Sir Al Aynsley-Green, *The assessment of age in undocumented migrants*, Aynsley-Green consulting, 2011.
- Ladwig, K-H., Brockhaus, A. C., Baumert, J., et al., *Post-traumatic stress disorder and not depression is associated with shorter leukocyte telomere length: findings from 3 000 participants in the population-based KORA F4 Study*, Ouellette MM, ed. PLoS ONE, 2013.
- Olze, A., Schmeling, A., Taniguchi, M., Maeda, H., van Niekerk, P., Wernecke, K-D., in Geserick, G., „Forensic age estimation in living subjects: the ethnic factor in wisdom tooth mineralisation“, *International Journal of Legal Medicine*, 2004, str. 170–173.

- Ritz-Timme, S., Cattaneo, C., Collins, M. J., et al., „Age estimation: the state of the art in relation to the specific demands of forensic practise“, *International Journal of Legal Medicine*, 2000, str. 29–136.
- Cameriere, R., De Luca, S., Cingolani, M., in Ferrante, L., *Are the common age estimation procedures useful for assessing age of unaccompanied children and adolescents?*, 2017.
- Schutt, R. K., *Investigating the social world: the process and practice of research*, University of Massachusetts Boston, osma izdaja, 2015.
- Serin, J., Rérolle, C., Pucheux, J., Dedouit, F., Telmon, N., Savall, F., in Saint-Martin, P., „Contribution of magnetic resonance imaging of the wrist“, *International Journal of Legal Medicine*, 2016.
- Schmeling, A., et al., „Age estimation of unaccompanied minors“, *Forensic Science International*, del 1. General considerations, 2006.
- Schmeling, A., et al., „Studies on the time-frame for ossification of the medical clavicular epiphyseal cartilage in conventional radiography“, *International Journal of Legal Medicine*, 2004, zv. 118, št. 1, str. 5–8.
- Schmeling, A., Dettmeyer, R., Rudolf, E., Vieth, V., in Geserick, G., „Forensic age estimation: methods, certainty, and the law“, *Dtsch Arztebl Int*, 2016, str. 44–50.
- Schmeling, A., Garamendi, P. M., Prieto, J. L. in Landa, M. I., „Forensic age estimation in unaccompanied minors and young living adults“, *Forensic medicine – From old problems to new challenges*, 2011, ur. prof. Duarte Nuno Vieira, InTech, ISBN: 978-953-307-262-3.
- Schmeling, A., Grundmann, C., Fuhrmann, A., Kaatsch, H-J., Knell, B., Ramsthaler, F., Reisinger, W., Riepert, T., Ritz-Timme, S., Rösing, F. W., Rötzscher, K., in Geserick, G., „Criteria for age estimation in living individuals“, *International Journal of Legal Medicine*, 2008, str. 457–460.
- Schmidt, S., et al., „Sonographic evaluation of apophyseal ossification of the iliac crest in forensic age diagnostics in living individuals“, *International Journal of Legal Medicine*, 2011.
- SCEP, „Review of current laws, policies and practices relating to age“, iz tematske delovne skupine, 2011.
- SCEP, *Statement of good practice*, SCEP, 2009.
- Settersten, R. A., Mayer, J., in Ulrich, K., „The measurement of age, age structuring, and the life course“, *Annual Review of Sociology*, Annual Reviews Stable, zv. 23, 1997, str. 233–261.
- Smith, T., in Brownlees, L., „Age assessment practices: a literature review and annotated bibliography“, *Child protection section UNICEF*, 2011.
- Solari, A. C., in Abramovitch, K., „The accuracy and precision of third molar development as an indicator of chronological age in Hispanics“, *Journal of Forensic Science*, zv. 47, št. 3, 2002, str. 531–535.
- Tanner, J. M., Oshman, D., Lindgren, G., Grunbaum, J. A., Elsouki, R., in Labarthe, D., „Reliability and validity of computer-assisted estimates of Tanner-Whitehouse skeletal maturity (CASAS): comparison with the manual method“, *Journal Hormone Research in Paediatrics*, 1994, str. 288–294.
- Thevissen, P. W., Kvaal, S. I., Dierickx, K. in Willems, G., „Ethics in age estimation of unaccompanied minors“, *Journal of Forensic Odontostomatology*, 2012, str. 85–102.
- Tscholl, P. M., Junge, A., Dvorak, J., in Zubler, V., „MRI of the wrist is not recommended for age determination in female football players of U-16/U-17 competitions“, *Scandinavian Journal of Medicine and Science Sports*, 2016, str. 324–328.
- Visoki komisar ZN za begunce (UNHCR), *Child protection issue brief: birth registration*, UNHCR, 2013.

Visoki komisar ZN za begunce (UNHCR), *Field handbook for the implementation of UNHCR BID guidelines*, 2011.

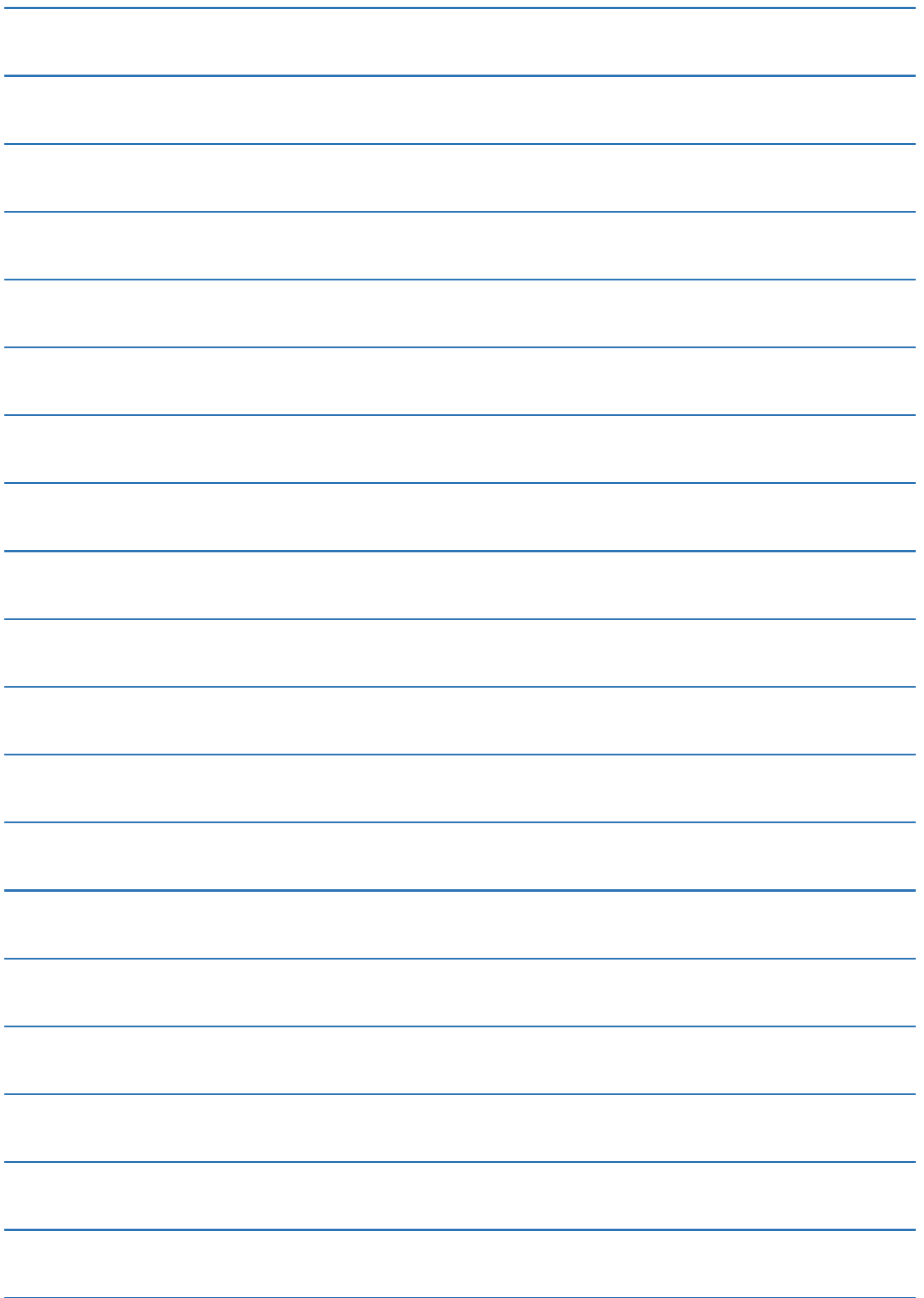
Visoki komisar ZN za begunce (UNHCR), *Guidelines on international protection No 8: child asylum claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, 2009.

UNHCR in UNICEF, *Safe and sound: what states can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe*, UNHCR/UNICEF, 2014.

UNHCR, *The heart of the matter: assessing credibility when children apply for asylum in the European Union*, 2017.

UNHCR, *Guidelines on determining the best interests of the child*, 2008.

UNHCR, *Note on burden and standard of proof in refugee claims*, 1998.

Stik z EU

Osebno

Po vsej Evropski uniji je na stotine informacijskih točk Europe Direct. Naslov najbližje lahko najdete na spletni strani: https://europa.eu/european-union/contact_sl.

Po telefonu ali elektronski pošti

Europe Direct je služba, ki odgovarja na vaša vprašanja o Evropski uniji. Nanjo se lahko obrnete:

- s klicem na brezplačno telefonsko številko: 00 800 6 7 8 9 10 11 (nekateri ponudniki lahko klic zaračunajo),
- s klicem na navadno telefonsko številko: +32 22999696 ali
- po elektronski pošti s spletne strani: https://europa.eu/european-union/contact_sl.

Iskanje informacij o EU

Na spletu

Informacije o Evropski uniji v vseh uradnih jezikih EU so na voljo na spletišču Europa: https://europa.eu/european-union/index_sl.

Publikacije EU

Brezplačne in plačljive publikacije EU lahko prenesete s <http://publications.europa.eu/sl/publications> ali jih tam naročite. Za več izvodov brezplačnih publikacij se obrnite na Europe Direct ali najbližjo informacijsko točko (https://europa.eu/european-union/contact_sl).

Zakonodaja EU in drugi dokumenti

Do pravnih informacij EU, vključno z vso zakonodajo EU od leta 1952 v vseh uradnih jezikovnih različicah, lahko dostopate na spletišču EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>.

Odprti podatki EU

Do podatkovnih zbirk EU lahko dostopate na portalu odprtih podatkov EU (<http://data.europa.eu/euodp/sl>). Podatke lahko brezplačno prenesete in uporabite tudi v komercialne namene.

Urad za publikacije
Evropske unije